ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ-ਪੰਜਾਬੀ

ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ

ਭੂਗੋਲ

ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ–ਪੰਜਾਬੀ

ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ

ਭੂਗੋਲ (GEOGRAPHY)

1973

ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ ਬੁਕ ਬੋਰਡ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

English-Punjabi

GLOSSARY OF GEOGRAPHY

"Published by the Director, Punjab State University Text-Book Board, Chandigarh in collaboration with the Languages Department, Punjab under the Centrally sponsored Scheme of Production of books and literature in regional languages at the University level, of the Government of India in the Ministry of Education and Social Welfare (Department of Culture), New Delhi."

1st Edition......3000

2nd Edition.....1100

Price :

Published by:

The Director,
Punjab State University
Text-Book Board,
Chandigarh.

Printed at :

M/s Pinki Printers,
1304, Sector 18-C,
Chandigarh.

ਮੁਖ-ਬੰਧ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ-ਬੁਕ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਿਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮਾਧਿਅਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨ। ਸਾਇੰਸ, ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਇੰਸ ਤੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਿਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ-ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਂਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ-ਬੁਕ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਾਧਿਅਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਇਕ ਬੜਾ ਵਡਾ ਤੇ ਕਠਿਨ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ "ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ-ਬੁਕ ਬੋਰਡ" ਬੜੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ

ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਇਹ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਤਾਂ ਹੀ ਉੱਚ-ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਟੈਂਡਰਡ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਮਿਆਰੀ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ, ਸਰਲ਼ ਤੇ ਸੁਬੋਧ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਠੇਠਤਾ ਤੇ ਬਣਤਰ-ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਬੜਾ ਜ਼ਿੰਮੇਂਵਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਲਈ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਲੋੜ ਹੈ।

ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮੁਚਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਟੈਕਸਟ-ਬੁਕ ਬੋਰਡ ਨੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੋਰ ਸਿਰਕੱਢਵੇਂ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਤੇ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੁਝ ਕੁ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਸਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੇ ਗਿਆਨ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਸੰਕਲਪਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੋਧ ਕਮੇਟੀਆਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਵਿਚ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸੰਸਕਰਣ ਮੁੜ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭੂਗੋਲ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਇਸੇ ਲੜੀ ਦੀ ਇਕ ਕੜੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਲੇਖਕਾਂ, ਪਾਠਕਾਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰ-ਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਬੜੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦਾਅਵਤ ਦੇਣ

ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਏ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਠੁੱਕ ਬੰਨ੍ਹਣ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ-ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਲਗਨ ਤੇ ਘਾਲਣਾ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸੁਹਿਰਦ ਲੇਖਕ-ਵਰਗ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਇਸ ਬਿਨੈ ਨਾਲ ਅਰਪਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਡੂੰਘੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮਸ਼ਵਰੇ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ-ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਵੱਸ਼ਕ ਪੁਨਰ-ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਟਾਫ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੇ ਸੰਪਾਦਨ ਆਦਿ ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਕਮ-ਚੀਫ਼ ਐਡੀਟਰ ਸ: ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮਨਜੀਤ ਮਝੈਲ, ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਵਡਮੁੱਲਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ (ਡਾ.)
ਡਾਇਰੈਕਟਰ

ਮਾਰਚ, 1973

ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ-ਬੁਕ ਬੋਰਡ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਣਾਉਣ ਸੰਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ-ਨੀਤੀ

1. ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ।

2. ਜਦੋਂ ਵੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਘੜਨ ਲਗਿਆਂ ਸ਼ਬਦ ਮਾਂਗਵੇਂ ਲੈਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਖ਼ਿਆਲ, ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕਨਸੈਪਟ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ।

3. ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਵੇ ।

4. ਖ਼ਾਸ ਨਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਰਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

5. ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸ਼ਬਦ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹਦ ਤਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਦੋਵੇਂ ਸਬਦ ਹੀ ਰਖ ਲਏ ਜਾਣ ।

ਭੂਮਿਕਾ (ਦੂਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ)

ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਛਪਣ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗ੍ਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ: ਐਮ. ਐਸ. ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਇਕ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੈਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਯੂਨੀਵਰਸੀਟੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸੋਧ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸੰਬੰਧੀ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪੰਨਾ (vi) ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਸਰੀਆਂ ਦੀ ਸੋਧ ਸੁਧਾਈ ਵਿਚ ਇਸ ਨੀਤੀ ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਾਜ ਭਰ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਿਅਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਸੁਝਾ ਦੇਣ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਤੋਂ ਨਿੱਗਰ ਸੁਝਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਲਾਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਹਿਰ ਵੈਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭੂਗੋਲ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਣਥਕ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਸ ਗਲਾਸਰੀ ਦੀ ਵੈਟਿੰਗ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵੈਟਿੰਗ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਗਲਾਸਰੀ ਦੀ ਸੋਧ-ਸੁਧਾਈ ਵਿਚ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਵਡ-ਮੁੱਲਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ, ਵਿਭਾਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਅੰਤਰ-ਸ਼ਟਰੀ ਟਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਲਿਪੀ-ਅੰਤਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਇਕ ਹੋਰ ਸ੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟਰਮਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਲਿੱਪੀ-ਅੰਤਰ ਰੂਪ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਹਰਲੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸੰਪਰਕ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਬਾਕੀ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਸੌਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਥਾਂ ਪੁਰ ਥਾਂ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਦੂਜੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਠੇਠਤਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਢਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤਕਨੀਕੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਧਾਰਣ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਟਰਮਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਗੋਂ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ੇਡ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਕੌਮਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਸ਼ੇਡ ਨੂੰ ਸੈਮੀ-ਕੋਲਨ ਪਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਟਰਮਾਂ ਵਿਚ ਸੰਖੇਪਤਾ ਅਤੇ ਇਕ-ਸਾਰਤਾ ਰਖਣ ਲਈ ਅਗੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛੇਤਰਾਂ ਦੀ ਇੰਨ ਬਿੰਨ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਰੰਭਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ-ਹਿੰਦੀ ਗਲਾਸਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦੂਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਟਰਮਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਹੁਣ ਇਸ ਗਲਾਸਰੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ-ਬੁਕ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸੋਧ-ਸੁਧਾਈ, ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਵਾਧੇ-ਘਾਟੇ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਸਦਾ ਹੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਡਾ: ਪੀ. ਸੀ. ਰੇ ਨੇ ਸੰਨ 1900 ਦੇ ਲਾਗੇ ਬੰਗਾਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਸਤਕ "History of Hindu Chemistry" ਲਿਖਦਿਆਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਸਨ :

"It will not be possible to assess the usefulness and fruitility of these technical words without a large number of scientific books being written and published in Bengali Language"

ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ। ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ ਪੂਰਣ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਖਰ ਕੇ ਤਦ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ ਜਦੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਲੈਕਚਰਾਂ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨਗੇ। ਇਸੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਆਸ ਨਾਲ ਭੂਗੋਲ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਗਲਾਸਰੀ ਦੀ ਇਹ ਦੂਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਰਮਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰ ਸੁਝਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਣ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ

ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪਕਿਆਈ ਤੇ ਅਰਥ-ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ, ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ), ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਭਾਗ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਿਸ ਲਗਨ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ।

ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ
ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ

ਭੂਮਿਕਾ (ਪਹਿਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ)

ਸ਼ਬਦ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦੇ ਵਾਹਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਬਾਰੀਕੀ ਤੇ ਗਹਿਰਾਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਸੂਖਮਤਾ ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਫੁਟਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

1948 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਕੇਵਲ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਰਹੀ। ਮਾਨਵੀ ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਫ਼ਾਰਸੀ ਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਰਹੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਦੱਈਆਂ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਮਾਨਵੀ ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਰਹੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਪੈਪਸੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਰਾਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਮਿਡਲ ਦੇ ਇਮਿਤਿਹਾਨਾਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣ ਸਕੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਹੁਣ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ 1963 ਵਿਚ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੇ ਫਲ ਸਰੂਪ, ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ

ਭਾਗ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ । ਇਸ ਭਾਗ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਮਿਥੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਕੇ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੱਧਰ ਤਕ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸਿਰਜਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭਿਆ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੌਤਿਕ-ਵਿਗਿਆਨ, ਰਸਾਇਣ-ਵਿਗਿਆਨ, ਬਨਸਪਤੀ-ਵਿਗਿਆਨ, ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨ, ਭੂਗੋਲ, ਗਣਿਤ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਲੋਕ–ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਰਥ-ਵਿਗਿਆਨ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖਿਆ ਆਦਿ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਹੁਣ ਤਕ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਲਗ ਭਗ 90,000 ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਚੁਕੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ, ਵਿਦਿਅਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਜਾਣਨ ਲਈ 'ਪੰਜਾਬੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਪਾਠਕਾਂ ਵਲੋਂ ਆਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ।

ਇਹ ਕੰਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:—

(ੳ) ਅੰਤਰ–ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਹੀ ਅਪਣਾ ਲਈ ਜਾਵੇ;

(ਅ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੰਤਰ–ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਤ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਬਦ ਅਪਣਾ ਲਏ ਜਾਣ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸਰਲਤਾ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ :

(ੲ) ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਫ਼ਾਰਮੂਲਿਆਂ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕ–ਪੱਧਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦੇ, ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਅਪਣਾ-ਇਆ ਜਾਵੇ ;

(ਸ) ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਲਿਪੀ-ਅੰਤਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਚਾਰਣ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ;

(ਹ) ਯੋਗਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਮੂਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਮਜ਼ਮੂਨਵਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ, ਨ ਕੇਵਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਲਈ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਰਬ-ਸਮਰਥ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦ-ਸਿਰਜਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੀਆਂ ।

ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਡਾ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ, ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸਰਵਸ਼੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨਰੈਣ ਦੱਤ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਖੋਜ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਘਾਲ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਗਨ ਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਸ਼ਨਾਸੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਜਿਤਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵਧੀਆ ਛਪਾਈ ਇੰਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਰਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸ੍ਰ: ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਡਿਪਟੀ ਕੰਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਕੇ ਜੋ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ।

ਲਾਲ ਸਿੰਘ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ।

ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬੋਰਡ

(ਵਿਗਿਆਨ)

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ	ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਜਾਜ	ਖੋਜ ਸਹਾਇਕ
ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਬਰਵਾਲ	ਖੋਜ ਸਹਾਇਕ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ	ਜੂ. ਖੋਜ ਸਹਾਇਕ

ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫ਼ੈਸਲੇ

(1) ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੇਵਲ ਲਿਪੀ-ਅੰਤਰ ਕਰ ਕੇ ਰਖੇ ਜਾਣ ।

(2) "City" ਲਈ "ਸ਼ਹਿਰ", 'ਨਗਰ" ਅਤੇ "ਸਿਟੀ"; "Town" ਲਈ "ਨਗਰ", "ਨਗਰੀ", "ਕਸਬਾ" ਅਤੇ "ਟਾਉਨ"; "Township" ਲਈ "ਨਗਰੋਟਾ" ਅਤੇ "ਟਾਉਨਸ਼ਿਪ" ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ।

(3) ਗਲਾਸਰੀ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਰਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ Cacimbo,Basuto ਆਦਿ ਦੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਇਟੈਲਿਕਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ।

(4) "ਜਲੌਢ" ਅਤੇ "ਵਾਤੌਢ" ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ "ਜਲੌੜ੍ਹ" ਅਤੇ "ਵਾਤੌੜ੍ਹ" ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ "ਬਰਖਾ" ਨੂੰ "ਵਰਖਾ" ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ।

ਸੋਧ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ

1. ਪ੍ਰੋ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ
2. ਡਾ. ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ
3. ਪ੍ਰੋ. (ਮਿਸਿਜ਼) ਐਸ. ਭਾਟੀਆ
4. ਪ੍ਰੋ. ਵੀਰ ਸਿੰਘ
5. ਡਾ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

A

aa lava	ਆ ਲਾਵਾ
aberration	ਵਿਪਥਨ, ਥਿੜਕਨ
abi	ਆਬੀ
abi-sailaba	ਆਬੀ-ਸੈਲਾਬਾ
ablation	ਅਪਖੁਰਣ, ਐੱਬਲੇਸ਼ਨ
ablation moraines	ਖੁਰਦੇ ਮੋਰੇਨ, ਖੁਰਦੇ ਹਿਮੋੜ
abnormal	ਅਸਾਧਾਰਣ
abnormal rains	ਅਸਾਧਾਰਣ ਵਰਖਾ
aborigines	ਆਦਿਵਾਸੀ
abrasion	ਘਸਰ; ਘਸਰਣ
abrasive	ਘਸਰਕ, ਘਸਰਕਾਰੀ
abrupt mountain	ਖੜਾ ਪਹਾੜ
absolute drought	ਅਤਿਅੰਤ ਔੜ, ਪੂਰਣ ਸੋਕਾ, ਪੂਰਣ ਵਾਯੂ-ਖੁਸ਼ਕੀ
absolute flat land maps	ਪੂਰਣ ਪੱਧਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ
absolute growth map	ਨਿਰਪੇਖ ਵਾਧਾ ਨਕਸ਼ਾ
absolute humidity	ਨਿਰਪੇਖ ਨਮੀ
absolute pressure	ਨਿਰਪੇਖ ਦਾਬ
absolute scale	ਨਿਰਪੇਖ ਸਕੇਲ

absorption	ਸੋਖਣ, ਚੂਸਣ
absorption limit	ਸੋਖਣ ਸੀਮਾ
abysmal	ਅਥਾਹ, ਅਗਾਧ
abysmal sea	ਅਥਾਹ ਸਾਗਰ, ਅਗਾਧ ਸਾਗਰ
abyssal	ਵਿਤਲੀ, ਪਾਤਾਲੀ
abyssal deposit	ਵਿਤਲੀ ਨਿਖੇਪ, ਵਿਤਲੀ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ
abyssal plain	ਵਿਤਲੀ ਮੈਦਾਨ
abyssal rock	ਵਿਤਲੀ ਚਟਾਨ
abyssal zone	ਵਿਤਲੀ ਜ਼ੋਨ
Abyssinia	ਐਬੇਸੀਨੀਆ
Acacia arabica	ਅਕੇਸ਼ੀਆ ਅਰੈਬਿਕਾ (ਕਿੱਕਰ, ਬਬੂਲ)
accentuated	ਜ਼ੋਰਦਾਰ, ਤੀਬਰ
accessibility isopleth	ਪਹੁੰਚ ਸਮ-ਮੁੱਲ-ਰੇਖਾ
accessory mineral	ਉਪ ਖਣਿਜ, ਗੌਣ ਖਣਿਜ
accordant junction of rivers	ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਰਤੀ ਜੰਕਸ਼ਨ
accumulated	ਸੰਚਿਤ
accumulated rain	ਸੰਚਿਤ ਵਰਖਾ
accumulated sediments	ਸੰਚਿਤ ਤਲਛੱਟ
accumulation	ਸੰਚਣ, ਸੰਗ੍ਰਹਿ
accurate	ਦਰੁਸਤ, ਸਹੀ, ਠੀਕ, ਯਥਾਰਥਕ
acidic	ਅਧਿਕ-ਸਿਲਿਕਾਮਈ, ਐਸਿਡਿਕ
acid rock	ਅਧਿਕ-ਸਿਲਿਕਾਮਈ ਚਟਾਨ
acre	ਏਕੜ
acreage	ਏਕੜੀ ਰਕਬਾ (ਰਕਬਾ ਏਕੜਾਂ ਵਿਚ)

action	ਕਿਰਿਆ, ਕਾਰਜ, ਐੱਕਸ਼ਨ
action and reaction	ਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਕਿਰਿਆ, ਐੱਕਸ਼ਨ ਤੇ ਰੀਐੱਕਸ਼ਨ
action of frost	ਤੁਸ਼ਾਰ–ਕਿਰਿਆ
action of running water	ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕਾਰਜ
active monsoon	ਸਕਿਰਆ ਮਾਨਸੂਨ
active volcano	ਸਕਿਰਆ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ
addition	ਜੋੜ, ਯੋਗ, ਜੋੜਾਤਮਕ
adiabatic	ਸਮਤਾਪੀ, ਐਡੀਆਬੈਟਿਕ
adjustable	ਸਮਾਯੋਜਨਯੋਗ, ਅਨੁਕੂਲਣਯੋਗ
adjusted profiles	ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰੋਫ਼ਾਈਲਾਂ
administrative centre	ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੇਂਦਰ
adolescent stage	ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ
Adriatic Sea	ਐਡਰਿਆਟਿਕ ਸਾਗਰ
advance of monsoon	ਮਾਨਸੂਨ ਦਾ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣਾ
advancing wave	ਅਗ੍ਰਗਾਮੀ ਤਰੰਗ, ਵਧਦੀ ਤਰੰਗ
advection	ਅਭਿਵਹਿਣ, ਐੱਡਵੈੱਕਸ਼ਨ
advection fog	ਅਭਿਵਹਿਣ ਧੁੰਦ, ਐਡਵੈੱਕਸ਼ਨ ਧੁੰਦ
Aegean Sea	ਏਜੀਅਨ ਸਾਗਰ
aeolian	ਪੌਣ-ਪੌਣਕ੍ਰਿਤ, ਏਓਲੀਅਨ
aeolian deposit	ਪੌਣ-ਨਿਖੇਪ, ਏਓਲੀਅਨ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ
aerial photograph	ਹਵਾਈ ਫ਼ੋਟੋ
aerial view	ਹਵਾਈ ਦ੍ਰਿਸ਼
aerodrome	ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ
aerolite	ਏਰੋਲਾਈਟ

aerology	ਵਾਯੂ-ਵਿਗਿਆਨ, ਏਰਾਲੋਜੀ
affluent	ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ
afforestation	ਵਣਰੋਪਣ, ਜੰਗਲ ਲਾਉਣ
Afghanistan	ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ
Africa	ਅਫ਼ਰੀਕਾ
after glow	ਸੰਝ ਦੀ ਲਾਲੀ
after-noon	ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ, ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ, ਲੌਢਾ ਵੇਲਾ
after shock	ਬਾਅਦ ਦਾ ਧੱਕਾ
agate	ਅਕ਼ੀਕ਼, ਸੁਲੇਮਾਨੀ-ਪੱਥਰ, ਐਗੇਟ
age	ਯੁਗ, ਕਾਲ, ਸਮਾਂ, ਆਯੂ, ਉਮਰ
age (group) structure	ਆਯੂ ਗਰੁਪ ਢਾਂਚਾ, ਉਮਰ ਗਰੁਪ ਢਾਂਚਾ
age pyramid	ਆਯੂ ਪਿਰਾਮਿਡ
agglomerate	ਅਗਲੋਮਰੇਟ
aggredation	ਭੂਮੀ ਵਧਣ, ਭੋਂ-ਵਾਧਾ
aggregate line graphs	ਸਮੂਹ-ਰੇਖਾ-ਗ੍ਰਾਫ਼
aggregation	ਸਮੂਹ, ਸਮੁੱਚਾ
agriculture	ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ, ਖੇਤੀ, ਜ਼ਰਾਇਤ
agricultural area	ਖੇਤੀ ਰਕਬਾ, ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਇਲਾਕਾ
agricultural map	ਖੇਤੀ ਨਕਸ਼ਾ, ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਨਕਸ਼ਾ
Agulhas current	ਅਗੂਲਾ ਰੌ
air	ਹਵਾ, ਵਾਯੂ
air gap	ਵਾਯੂ ਵਿਥ, ਵਾਯੂ ਅੰਤਰ
air mass	ਵਾਯੂ ਪੁੰਜ
air photograph	ਹਵਾਈ ਫ਼ੋਟੋ
air port	ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ

air route	ਹਵਾਈ ਮਾਰਗ
air temperature	ਵਾਯੂ ਤਾਪਮਾਨ, ਵਾਯੂ ਟੈਂਪਰੇਚਰ
air transport	ਹਵਾਈ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ
air survey	ਹਵਾਈ ਸਰਵੇਖਣ
Aitoff's projection	ਆਈਟਫ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
alabaster	ਸੇਲ ਖੜੀ, ਐਲਾਬਾਸਟਰ
Alaska	ਅਲਾਸਕਾ
algae	ਐੱਲਜੀ, ਸਾਵਲ
alidade	ਐਲੀਡੇਡ
alidate	ਐੱਲੀਡੇਟ
alkali	ਖਾਰ, ਐਲਕਲੀ
alkaline	ਖਾਰਾ, ਖਾਰੀ
allanite	ਐਲੇਨਾਈਟ
alluvial	ਜਲੋੜ੍ਹ, ਕਛਾਰੀ, ਐਲੂਵੀਅਲ
alluvial bench	ਜਲੋੜ੍ਹ ਬੈਂਚ
alluvial fan	ਜਲੋੜ੍ਹ ਪੱਖਾ, ਕਛਾਰੀ ਪੱਖਾ
alluvial plain	ਜਲੋੜ੍ਹ ਮੈਦਾਨ
alluvial soil	ਜਲੋੜ੍ਹ ਮਿੱਟੀ, ਕਛਾਰੀ ਮਿੱਟੀ
alluvium	ਝਲ, ਜਲੋੜ੍ਹ ਮਿੱਟੀ, ਕਛਾਰੀ ਮਿੱਟੀ
along shore	ਸਾਹਿਲ ਸਪੱਰਸ਼ੀ
alpine	ਐਲਪਾਈਨ
Alps mountains	ਐਲਪਸ ਪਰਬਤ
alternately	ਇਕਾਂਤਰ ਤੌਰ ਤੇ, ਬਦਲ ਬਦਲ ਕੇ
altimeter	ਉਚਾਈ ਮਾਪਕ, ਐੱਲਟੀਮੀਟਰ

altimetric frequency graph	ਐੱਲਟੀਮੀਟਰਈ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਗ੍ਰਾਫ
altitude	ਉਚਾਈ, ਉਚਾਣ
alto cumulus	ਆਲਟੋ ਕਿਊਮੂਲਸ
alto stratus	ਆਲਟੋ ਸਟ੍ਰੇਟਸ
aluminium	ਐਲੂਮਿਨੀਅਮ
America	ਅਮਰੀਕਾ
amphibious	ਜਲ-ਥਲੀ
anabatic winds	ਆਰੋਹੀ ਪੌਣਾਂ, ਐਨਾਬੈਟਿਕ ਪੌਣਾਂ
analysis	ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ
anchorage	ਲੰਗਰ ਸਥਾਨ (ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ)
andesite	ਐਂਡੇਸਾਈਟ
Andhra Pradesh	ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
anemogram	ਅਨੀਮੋਗ੍ਰਾਮ
anemograph	ਅਨੈਮੋਗ੍ਰਾਫ
anemometer	ਵਾਯੂ–ਵੇਗਮਾਪਕ, ਅਨੈਮੋਮੀਟਰ
aneroid barometer	ਦ੍ਰਵਰਹਿਤ ਬੈਰੋਮੀਟਰ, ਐਨੀਰਾਇਡ ਬੈਰੋਮੀਟਰ
angle	ਕੋਣ
angular	ਕੋਣੀ
angular distance	ਕੋਣੀ ਦੂਰੀ
angular momentum	ਕੋਣੀ ਸੰਵੇਗ
angular topography	ਕੋਣੀ ਧਰਾਤਲ
angulate drainage	ਅਸਮਕੋਣੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ
Animal Kingdom	ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਗਤ
animal industry	ਪਸ਼ੂ–ਉਦਯੋਗ

animal manure	ਪ੍ਰਾਣੀ ਖਾਦ
annual rain	ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਵਰਖਾ
annual range	ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਅੰਤਰ, ਸਾਲਾਨਾ ਫ਼ਰਕ
annual range of temperature	ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਤਾਪ-ਅੰਤਰ
annual variation	ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਤਬਦੀਲੀ
annular eclipse	ਛੱਲੇਦਾਰ ਗ੍ਰਹਿਣ
anomalies of temperature	ਤਾਪਮਾਨ-ਬਿਖਮਤਾ
Antarctica	ਐਨਟਾਰਕਟਿਕਾ
Antarctic circle	ਦੱਖਣੀ ਹਿਮ ਚੱਕਰ,ਐਨਟਾਰਕਟਿਕ ਚੱਕਰ
Antarctic ocean	ਦੱਖਣੀ ਹਿਮ ਮਹਾ ਸਾਗਰ, ਐਨਟਾਰਕਟਿਕ ਮਹਾਸਾਗਰ
Antarctic region	ਦੱਖਣੀ ਹਿਮ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਐਨਟਾਰਕਟਿਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
antecedent	ਪੂਰਵਵਰਤੀ
antecedent drainage	ਪੂਰਵਵਰਤੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ
antecedent river	ਪੂਰਵਵਰਤੀ ਦਰਿਆ
anthracite	ਐਂਥ੍ਰਾਸਾਈਟ
anthraconite	ਐਂਥ੍ਰਾਕੋਨਾਈਟ
anthropo geography	ਮਾਨਵ ਭੂਗੋਲ, ਐਂਥ੍ਰੋਪੋ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
anticlinal fold	ਅਪਨਤਿਕ ਵਲ, ਐਂਟੀਕਲਾਈਨਲ ਫ਼ੋਲਡ
anticlinal structure	ਅਪਨਤਿਕ ਬਣਤਰ
anticline	ਅਪਨਤੀ, ਐਂਟੀਕਲਾਈਨ
anticlinorium	ਜਟਿਲ-ਅਪਨਤੀ, ਐਂਟੀਕਲਾਈਨੋਰੀਅਮ
anti-clock wise	ਖੱਬੇ ਗੇੜ, ਘੜੀ ਵਿਪਰੀਤ, ਐਂਟੀਕਲਾਕਵਾਈਜ਼

anti-cyclone	ਪ੍ਰਤਿਚੱਕਰਵਾਤ, ਵਿਪਰੀਤ ਚੱਕਰਵਾਤ, ਪੁੱਠਾ ਭਵੇਂਦਰ
anti-trade-winds	ਵਿਪਰੀਤ ਵਪਾਰਿਕ ਪੌਣਾਂ
apex	ਸਿਰਾ, ਸਿਖਰ, ਟੀਸੀ, ਚੋਟੀ
aphelion	ਅਪਸੂਰਜ ਬਿੰਦੂ
apiculture	ਮਧੂ-ਮੱਖੀ ਪਾਲਣ
apparatus	ਉਪਕਰਣ, ਅਪਰੇਟਸ
apparent movement	ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਤੀ
apparent time	ਦਿਸਦਾ ਸਮਾਂ
applied	ਵਿਹਾਰਿਕ, ਅਮਲੀ
applied geography	ਵਿਹਾਰਿਕ ਭੂਗੋਲ
approaching	ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ/ਰਹੀ ਹੈ, ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ/ਰਹੀ ਹੈ, ਅੱਪੜ ਰਿਹਾ ਹੈ/ਰਹੀ ਹੈ
approximate	ਲਗਭਗ, ਅੰਦਾਜ਼ਨ
aquifer	ਜਲਭਰੀ ਪਰਤ
Arabian Sea	ਅਰਬ ਸਾਗਰ
arable land	ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਭੂਮੀ, ਖੇਤੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ
arc	ਚਾਪ, ਆਰਕ
Archean Era	ਆਰਕੀਅਨ ਮਹਾਕਲਪ, ਆਰਕੀਅਨ ਐਰਾ
archipelago	ਦੀਪ-ਸਮੂਹ
Arctic circle	ਉੱਤਰੀ ਹਿਮ ਚੱਕਰ, ਆਰਕਟਿਕ ਚੱਕਰ
Arctic ocean	ਉੱਤਰੀ ਹਿਮ ਮਹਾਸਾਗਰ, ਆਰਕਟਿਕ ਮਹਾਸਾਗਰ

arcuate delta	ਚਾਪ-ਆਕਾਰੀ ਡੈਲਟਾ
area	ਖੇਤਰ; ਇਲਾਕਾ; ਖੇਤਰਫਲ, ਰਕਬਾ
areal	ਖੇਤਰੀ, ਇਲਾਕਾਈ, ਖੇਤਰਫਲੀ
arenaceous rock	ਰੇਤਲੀ ਚਟਾਨ
arete	ਤੀਖਣ ਕੂਟਕ, ਏਰੀਟ
Argentina	ਅਰਜਨਟਾਈਨ
argon (gas)	ਆਰਗਾੱਨ
arid	ਖ਼ੁਸ਼ਕ (ਜਲਵਾਯੂ)
arm	ਸ਼ਾਖ਼ਾ, ਬਾਹੀ
arrangement	ਤਰਤੀਬ
arrow	ਤੀਰ, ਐਰੋ
arroyo	ਖ਼ੁਸ਼ਕ ਨਾਲਾ
artesian basin	ਆਰਟੀਜ਼ੀਅਨ ਬੇਸਿਨ, ਆਰਟੀਜ਼ੀਅਨ ਨੀਹਲ
artesian well	ਆਰਟੀਜ਼ੀਅਨ ਖੂਹ, ਬੁੰਬ ਖੂਹ
artificial harbour	ਬਣਾਉਟੀ ਬੰਦਰਗਾਹ, ਮਸਨੂਈ ਬੰਦਰਗਾਹ
artificial levee	ਬਣਾਉਟੀ ਬੰਨ੍ਹ, ਮਸਨੂਈ ਬੰਨ੍ਹ
ascending air	ਆਰੋਹੀ ਵਾਯੂ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਹਵਾ
ascent	ਆਰੋਹਣ, ਚੜ੍ਹਾਈ
ash cone	ਰਾਖ ਕੋਨ
assortment	ਛਾਂਟ; ਛਾਂਟਣਾ
astronomer	ਖਗੋਲ-ਵਿਗਿਆਨੀ, ਐਸਟ੍ਰਾਨੋਮਰ
astronomer's compass	ਖਗੋਲੀ ਕੰਪਾਸ
astronomical	ਖਗੋਲੀ

astronomy	ਖਗੋਲ-ਵਿਗਿਆਨ, ਐਸਟ੍ਰਾਨੋਮੀ
asymmetrical fold	ਬੇਡੌਲ ਵਲ, ਅਸਮਮਿਤਈ ਵਲ
Atacama desert	ਐਟੇਕਾਮਾ ਮਾਰੂਥਲ
Atlantic ocean	ਅੰਧ ਮਹਾਸਾਗਰ, ਐਟਲਾਂਟਿਕ ਮਹਾਸਾਗਰ
atlas	ਐਟਲਸ
atlas maps	ਐਟਲਸੀ ਨਕਸ਼ੇ
atmosphere	ਵਾਯੂਮੰਡਲ, ਵਾਤਾਵਰਣ
atmospheric condition	ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਹਾਲਤ
atmospheric electricity	ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਬਿਜਲੀ
atmospheric heat	ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਤਾਪ
atmospheric humidity	ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਨਮੀ
atmospheric obscurity	ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਅਦਿਖਤਾ
atmospheric pressure	ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਦਾਬ
atmospheric radiation	ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਵਿਕਿਰਣ
atmospheric temperature	ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਤਾਪਮਾਨ
atoll	ਮੂੰਗਾ ਵਲਗਣ, ਪਰਵਾਲੀ ਵਲਗਣ, ਐਟੌਲ
attrition	ਘਸਰਣ
aurora	ਧਰੁਵੀ ਜੋਤੀ, ਔਰੋਰਾ
aurora australis	ਦੱਖਣ ਧਰੁਵੀ ਜੋਤੀ, ਔਰੋਰਾ ਔਸਟ੍ਰੇਲਿਸ
aurora borealis	ਉਤਰ ਧਰੁਵੀ ਜੋਤੀ, ਔਰੋਰਾ ਬੋਰੀਏਲਿਸ
aurora red	ਅਰੁਣ
Australia	ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ
autumn	ਪਤਝੜ

auxiliary mineral	ਸਹਾਇਕ ਖਣਿਜ
available land	ਉਪਲਬਧ ਭੋਂ
avalanche	ਸਰਕਦਾ ਤੋਦਾ, ਐਵਲਾਂਸ਼
avalanche cone	ਐਵਲਾਂਸ਼ ਕੋਨ
avalanche wind	ਐਵਲਾਂਸ਼ ਪੌਣ
aven	ਆਵਨ, ਖੁਰਵੀਂ ਦਰਾੜ
average	ਔਸਤ
aviation	ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ
aviculture	ਪੰਛੀ ਪਾਲਣ
axis	ਧੁਰਾ, ਧੁਰੀ, ਐਕਸਿਸ
axial	ਧੁਰੱਈ
axis of the earth	ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਧੁਰਾ
azimuth	ਦਿਗ-ਅੰਸ਼, ਐਜ਼ੀਮਥ
azimuthal projection	ਐਜ਼ੀਮਥਲ ਪ੍ਰਖੇਪ, ਐਜ਼ੀਮਥਲ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ

B

bad lands	ਉਤਖਾਤ ਇਲਾਕੇ
bahada (bajada)	ਬਹਾਦਾ (ਬਜਾਦਾ)
bai-u	ਬਾਈ-ਯੂ
balance of trade	ਵਪਾਰ-ਸੰਤੁਲਨ
Baltic Sea	ਬਾਲਟਿਕ ਸਾਗਰ
Baltic shield	ਬਾਲਟਿਕ ਸ਼ੀਲਡ
Baluchistan	ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ
bamboo	ਬਾਂਸ
band (bund)	ਬੰਧ (ਬੰਨ੍ਹ)
band graph	ਪੱਟੀ ਗ੍ਰਾਫ਼, ਬੈਂਡ ਗ੍ਰਾਫ਼
banjar	ਬੰਜਰ
bank	ਕੰਢਾ, ਕਿਨਾਰਾ
bank of river	ਨਦੀ ਦਾ ਕੰਢਾ, ਦਰਿਆਈ ਕੰਢਾ
banner cloud	ਝੰਡਾ-ਨੁਮਾ ਬੱਦਲ
bar	ਭਿੱਤੀ, ਰੋਧਕ
bar (millibar)	ਬਾਰ

barani	ਬਾਰਾਨੀ
bar graph	ਡੰਡਾਨੁਮਾ ਗ੍ਰਾਫ਼, ਬਾਰ ਗ੍ਰਾਫ਼
barkhan	ਬਰਖਾਨ
barlands	ਬਾਰਾਂ (ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਜਿਥੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ)
barograph	ਬੈਰੋਗ੍ਰਾਫ਼
barometer	ਬੈਰੋਮੀਟਰ
barometric gradient	ਬੈਰੋਮੀਟਰਈ ਪ੍ਰਵਣਤਾ
barometric height	ਬੈਰੋਮੀਟਰਈ ਉਚਾਈ
barometric pressure	ਬੈਰੋਮੀਟਰਈ ਦਾਬ
barometric slope	ਬੈਰੋਮੀਟਰਈ ਢਲਾਨ
barometric tendency	ਬੈਰੋਮੀਟਰਈ ਰੁਚੀ
barren	ਬੰਜਰ
barrier	ਰੋਧ, ਰੋਕ; ਰੋਧਕ
barrier beach	ਰੋਧੀ ਬੀਚ
barrier reef	ਰੋਧਕ ਚਟਾਨ-ਭਿੱਤੀ, ਰੋਧਕ ਭਿੱਤੀ
barysphere	ਗੁਰੂ-ਮੰਡਲ, ਬੇਰੀਸਫ਼ੀਅਰ
basalt	ਬੈਸਾਲਟ
basaltic rock	ਬੈਸਾਲਟੀ ਚਟਾਨ
base	ਆਧਾਰ, ਤਲ, ਬੇਸ
base level	ਨਿਮਨਤਮ ਸਤੱਰ, ਬੇਸ ਲੈਵਲ
base level of erosion	ਅਪਰਦਨ ਦਾ ਨਿਮਨਤਮ ਸਤੱਰ

base line	ਆਧਾਰ ਰੇਖਾ
base map	ਆਧਾਰ ਨਕਸ਼ਾ
base of cloud	ਮੇਘ-ਤਲ
basic	ਮੂਲ, ਬੇਸਿਕ
basic points	ਮੂਲ ਨੁਕਤੇ, ਬੇਸਿਕ ਪੁਆਇੰਟ
basic rock	ਅਲਪ ਸਿਲੀਕਾਮਈ ਚਟਾਨ, ਬੇਸਿਕ ਚਟਾਨ
basic industry	ਮੂਲ ਉਦਯੋਗ, ਮੂਲ ਇੰਡਸਟਰੀ
basin	ਨੀਹਲ, ਤਾਸ, ਨਦੀ-ਖੇਤਰ, ਬੇਸਿਨ
basti	ਬਸਤੀ
bastite	ਬੈਸਟਾਈਟ
Basuto	ਬਸੂਟੋ
batai	ਬਟਾਈ (ਵਟਾਈ)
batholith (bathylith)	ਬੈਥੋਲਿਥ
bathysphere	ਅਗਾਧ-ਮੰਡਲ, ਬੈਥੀਸਫ਼ੀਅਰ
bauxite	ਬੌਕਸਾਈਟ
Bavaria	ਬਵੇਰੀਆ
bay	ਖਾੜੀ
bay bar	ਖਾੜੀ ਭਿੱਤੀ
bay head	ਖਾੜੀ ਸਿਖਰ
bay head beach	ਖਾੜੀ ਸਿਖਰ ਬੀਚ
bay mouth bar	ਖਾੜੀ ਮੁਖ ਭਿੱਤੀ
Bay of Bengal	ਖਾੜੀ ਬੰਗਾਲ
beach	ਬੀਚ

beach deposit	ਬੀਚ ਨਿਖੇਪ
beach gradient	ਬੀਚ ਪ੍ਰਵਣਤਾ
beach rock	ਬੀਚ ਚਟਾਨ
bearing	ਬੇਅਰਿੰਗ
Beas	ਬਿਆਸ
Beaufort scale	ਬੇਫ਼ੋਰਟ ਸਕੇਲ
bed	ਆਧਾਰ; ਤਲਾ, ਤਲ, ਪਰਤ
bedding plane	ਪਰਤ ਤਲ
bed rock	ਆਧਾਰ ਚਟਾਨ
beheading	ਨਦੀ ਸ੍ਰੋਤ ਹਰਣ
beheaded river	ਅਪਹਰਿਤ ਨਦੀ
bel	ਬਰੇਤੀ, ਬੇਲ (ਦਰਿਆਈ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਰੇਤਲੇ ਟਾਪੂ, ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਜਿਹਲਮ ਦਰਿਆ ਵਿਚ)
belt	ਪੱਟੀ, ਪੇਟੀ ਖੇਤਰ
bench mark	ਨਿਰਦੇਸ਼ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਬੈਂਚ ਮਾਰਕ
Benguela current	ਬੈਂਗੂਲਾ-ਰੌ
benthos (adj.)	ਨਿਤਲ
benthos (n.)	ਨਿਤਲ ਜੀਵ-ਸਮੂਹ
bergschrund	ਹਿਮ ਦਰ, ਬਰਗਸ਼ਰੁੰਡ
berg wind	ਬਰਗ ਪੌਣ
bet	ਬੇਟ
beverage crops	ਪੀਣਯੋਗ ਫ਼ਸਲਾਂ
bhabbar	ਭੱਬਰ, ਬੱਬਰ (ਘਾਹ)

bhil	ਭੀਲ (ਝੀਲ)
bhit	ਭਿਤ
bhur	ਭੂਰ
bhura	ਭੂਰਾ
Bhutan	ਭੂਟਾਨ
bight	ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਖਾੜੀ, ਬਾਈਟ
bill	ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਸਿਰਾ
billion (Eng.)	ਬਿਲੀਅਨ, ਦਸ ਖਰਬ (ਇੰਗਲੈਂਡ)
billion (American)	ਬਿਲੀਅਨ, ਅਰਬ (ਅਮਰੀਕਾ)
binary star theory	ਯੁਗਮ ਤਾਰਾ ਸਿੱਧਾਂਤ
bio-climatology	ਜੀਵ-ਜਲਵਾਯੂ ਵਿਗਿਆਨ, ਬਾਇਓ ਕਲਾਈਮੇਟਾਲੋਜੀ
bio-geography	ਜੀਵ-ਭੂਗੋਲ, ਬਾਇਓਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
bio-sphere	ਜੀਵ-ਮੰਡਲ, ਬਾਇਓਸਫ਼ੀਅਰ
birth-rate	ਜਨਮ-ਦਰ
bitter lake	ਕੌੜੀ ਝੀਲ, ਬਿਟਰ ਲੇਕ
bituminous coal	ਬਿਟਿਊਮਿਨੀ ਕੋਲਾ
bituminous rock	ਬਿਟਿਊਮਿਨੀ ਚਟਾਨ
black soil	ਕਾਲੀ ਮਿੱਟੀ
Black Sea	ਕਾਲਾ ਸਾਗਰ
blind valley	ਬੰਦ ਘਾਟੀ
blizzard	ਬਰਫ਼ਾਨੀ ਤੂਫ਼ਾਨ
block diagram	ਬਲੱਕ ਰੇਖਾ-ਚਿਤਰ, ਬਲੱਕ ਡਾਇਆਗ੍ਰਾਮ
block faulting	ਬਲੱਕ-ਭੱਜਣ

blocking	ਅਵਰੋਧ, ਅਵਰੋਧਣ, ਅਵਰੋਧੀ
block lava	ਬਲਾਕ ਲਾਵਾ
block mountain	ਬਲਾਕ ਪਰਬਤ
block-pile symbols	ਬਲਾਕ–ਪੁੰਜ ਪ੍ਰਤੀਕ
blossom shower	ਪੁਸ਼ਪ ਵਰਖਾ
blow hole	ਵਾਯੂ ਛੇਕ
blue mud	ਨੀਲਾ ਗਾਰਾ
bluff	ਕੰਧੀ, ਬਲੱਫ
bog	ਜਿਲ੍ਹਣ
Bogaz	ਬੋਗਾਜ਼
bolson	ਬਾਲਸਨ
Bombay	ਬੰਬਈ
Bonne's projection	ਬੋਨ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
Bora (wind)	ਬੋਰਾ (ਪੌਣ)
Bore	ਖੜ੍ਹੀ ਲਹਿਰ, ਬਾਣ
bottom	ਥੱਲਾ, ਤਲ
boulder clay	ਬੋਲਡਰ ਮਿੱਟੀ
boundary	ਸੀਮਾ, ਹੱਦ
braccia	ਬ੍ਰੈਸੀਆ
Brae	ਬ੍ਰੇ
Brahmputra	ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ
branch	ਸ਼ਾਖਾ, ਬ੍ਰਾਂਚ
Brave West Winds (Roaring Forties)	ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਪੱਛਮੀ ਪੌਣਾਂ (ਗਰਜਦਾ ਚਾਲੀਸਾ)

Brazil	ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ
Brazil current	ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੀ ਰੌ
breached cone	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦਾ ਟੁਟਿਆ ਸੰਖ, ਟੁਟੀ ਕੋਨ
breaker	ਖਿੰਡੀ ਲਹਿਰ
break in monsoon	ਮਾਨਸੂਨ ਵਿਚ ਅੰਤਰਾਲ
break up of depression	ਅਵਦਾਬ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ, ਅਵਦਾਬ ਭੰਜਨ
break water	ਤਰੰਗ ਰੋਧਕ, ਲਹਿਰ ਤੋੜੂ ਬੰਨ੍ਹ
breeze	ਸਮੀਰ
Brickfielders	ਬ੍ਰਿਕ ਫ਼ੀਲਡਰਜ਼
bridge	ਪੁਲ
Britain	ਬਰਤਾਨੀਆ
British	ਬਰਤਾਨਵੀ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼
British Summer Time	ਬਰਤਾਨਵੀ ਗਰਮੀ ਦਾ ਸਮਾਂ
broad gauge	ਵੱਡੀ ਲਾਈਨ, ਬ੍ਰਾਡ ਗੇਜ
broad leaf forest	ਚੌੜੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਲਾ ਜੰਗਲ
Bronze Age	ਕਾਂਸੀ ਯੁਗ
brook	ਨਾਲਾ
brown coal	ਭੂਰਾ ਕੋਲਾ
Bruckner cycle	ਬਰੁਕਨਰ ਚੱਕਰ
brush	ਬੁਰਸ਼
buffer state	ਮੱਧਵਰਤੀ ਰਾਜ, ਬਫ਼ਰ ਰਾਜ
building patterns	ਇਮਾਰਤੀ-ਪੈਟਰਨ
building-use survey	ਇਮਾਰਤ ਵਰਤੋਂ ਸਰਵੇਖਣ

Buran	ਬਰਾਨ
burden	ਭਾਰ, ਲੱਦ
bursting of monsoon	ਮਾਨਸੂਨ ਦਾ ਫੁੱਟਣਾ
bush	ਝਾੜੀ
butte	ਬਿਊਟ
Buys Ballot's Law	ਬਾਈਸ ਬੈਲਟ-ਨਿਯਮ

C

Cacimbo	ਕਾਕਿੰਬੋ (ਅੰਗੋਲਾ ਦੇ ਤਟ ਉਤੇ ਵਰ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਧੁੰਦ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਬੱਦਲ)
cadastral maps	ਅਰਾਜ਼ੀ-ਨਕਸ਼ੇ
Cainozoie Era	ਨਵਜੀਵ ਮਹਾਕਲਪ, ਕੈਨੋਜ਼ੋਇਕ ਮਹਾਕਲਪ
cairn	ਪੱਥਰ ਬੁਰਜ਼ੀ
calcareous rock	ਚੂਨੇਦਾਰ ਚਟਾਨ
Calcutta	ਕਲਕੱਤਾ
caldera	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਕੁੰਡ
Caldonian movements	(ਪਰਬਤ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ) ਕੈਲਡੋਨੀਅਨ ਭੂ ਗਤੀ
calendar	ਕਲੰਡਰ, ਜੰਤਰੀ
calm	ਸ਼ਾਂਤ
calm belt	ਸ਼ਾਂਤ-ਪੱਟੀ
calms	ਸ਼ਾਂਤ ਮੰਡਲ
calving	ਹਿਮ ਚਟਾਨ ਨਿਖੇੜ
Cambodia	ਕੰਬੋਡੀਆ

Cambrian Period	ਕੈਂਬਰੀਅਨ ਕਲਪ, ਕੈਂਬ੍ਰੀਅਨ ਪੀਰੀਅਡ
Cambridge	ਕੈਂਬ੍ਰਿਜ
Camel track	ਊਠ-ਡੰਡੀ
camera lucida	ਕੈਮਰਾ ਲਿਊਸਿਡਾ
campos	ਕੈਮਪੋਜ਼
canal	ਨਹਿਰ
canal system	ਨਹਿਰ ਸਿਸਟਮ, ਨਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ
canyon	ਡੂੰਘੀ-ਖੱਡ, ਡੂੰਘੀ ਘਾਟੀ, ਕੈਨੀਅਨ
capacity	ਸਮਰੱਥਾ
cape	ਅੰਤਰੀਪ, ਰਾਸ, ਕੇਪ
capital	ਰਾਜਧਾਨੀ
captions	ਸਿਰਲੇਖ
carbon	ਕਾਰਬਨ
carbonaceous rock	ਕਾਰਬਨੀ ਚਟਾਨ
carbon dioxide	ਕਾਰਬਨ ਡਾਈ-ਆਕਸਾਈਡ
Carboniferous period	ਕਾਰਬਨੀ ਕਲਪ, ਕਾਰਬਨੀਫਰਸ ਪੀਰੀਅਡ
cardinal points	ਦਿਸ਼ਾ ਬਿੰਦੂ
carrier	ਵਾਹਕ
carse	ਕਾਰਸ (ਮੁਹਾਣੇ ਦਾ ਕਛਾਰੀ ਮੈਦਾਨ)
cartogram	ਕਾਰਟੋਗ੍ਰਾਮ
cartography	ਮਾਨ–ਚਿਤਰ ਕਲਾ, ਮਾਨ-ਚਿਤਰ ਵਿਗਿਆਨ, ਨਕਸ਼ਾਕਸ਼ੀ, ਕਾਰਟੋਗ੍ਰਾਫ਼ੀ

cart track	ਗਾਡੀਰਾਹ
cash crops	ਰੋਕੜ ਫਸਲਾਂ, ਨਕਦੀ ਫਸਲਾਂ
catch crop	ਜ਼ਾਇਦ ਫ਼ਸਲ, ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਫ਼ਸਲ, ਅੰਤਰਵਰਤੀ ਫ਼ਸਲ
catchment area	ਪਾਣੀ ਬੋਚ ਖੇਤਰ
category	ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਵਰਗ
cattle census	ਪਸ਼ੂਗਣਨਾ, ਡੰਗਰ ਸ਼ੁਮਾਰੀ
cauliflower clouds	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਵਿਸਫੋਟ ਬੱਦਲ
Cauvery (Kaveri)	ਕਾਵੇਰੀ
cave	ਗੁਫ਼ਾ
cavern	ਕੰਦਰਾ
cavity	ਖੋੜ
calestial equator	ਖਗੋਲੀ ਮੱਧ-ਰੇਖਾ
celestial sphere	ਖਗੋਲ, ਆਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ
cell	ਸੈੱਲ
Cenozoic Era	ਨਵਜੀਵ ਮਹਾਕਲਪ, ਸੀਨੋਜ਼ੋਇਕ ਐਰਾ
census	ਗਣਨਾ, ਜਨ-ਗਣਨਾ, ਸੈੱਨਸਸ, ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ
Centigrade scale	ਸੈਂਟੀਗ੍ਰੇਡ ਸਕੇਲ
central eruption	ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸਫੋਟ
centrality of towns	ਨਗਰ-ਕੇਂਦਰਤਾ (ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਨਗਰਾਂ ਤੇ ਬਸਤੀਆਂ ਲਈ ਆਰਥਿਕ, ਵਿਦਿਅਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਿਕ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

central region	ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕੇਂਦਰੀ ਰਿਜਨ
centre	ਕੇਂਦਰ, ਸੈਂਟਰ
centre of depression	ਅਵਦਾਬ-ਕੇਂਦਰ
centrifugal force	ਅਪਕੇਂਦਰੀ ਬਲ
centripetal force	ਅਭਿਕੇਂਦਰੀ ਬਲ
centrosphere	ਕੇਂਦਰ-ਮੰਡਲ, ਸੈਂਟਰੋਸਫ਼ੀਅਰ
Cepheid theory	ਸਿਫ਼ਾਈਡ ਸਿੱਧਾਂਤ
cereal crops	ਅਨਾਜੀ-ਫਸਲਾਂ, ਅੰਨ-ਫਸਲਾਂ
Ceylon	ਲੰਕਾ, ਸੀਲੋਨ
Chachar (kachar)	ਕਛਾਰ
chahi	ਚਾਹੀ
chain	ਸ੍ਰੇਣੀ, ਲੜੀ, ਸਿਲਸਲਾ; ਜਰੀਬ,
chain survey	ਜਰੀਬ ਸਰਵੇਖਣ
chak	ਚੱਕ
chalk	ਖੜੀਆ, ਚਾਕ
change	ਪਰਿਵਰਤਨ, ਤਬਦੀਲੀ
change of order	ਕ੍ਰਮ-ਪਰਿਵਰਤਨ
channel	ਜਲ-ਮਾਰਗ, ਨਾਲਾ
characteristics	ਲੱਛਣ
chart	ਚਾਰਟ
chasm	ਕੈਜ਼ਮ
chemical erosion	ਰਸਾਇਣਿਕ ਖੋਰ, ਰਸਾਇਣਿਕ ਅਪਰਦਨ
chemical manure	ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦ
chemical weathering	ਰਸਾਇਣਿਕ ਛਿੱਜਣ

Chenab	ਚਨਾਬ, ਝਨਾਂ
Chile	ਚਿਲੀ
chimney	ਚਿਮਨੀ
china	ਚੀਨ
Chinook (wind)	ਚਿਨੂਕਪੌਣ
chiseling (chiselling)	ਰੰਦਣ
chlorite	ਕਲੋਰਾਈਟ
cho	ਚੋ
chorisogram	ਕੋਰੀਸੋਗ੍ਰਾਮ
chorochromatic map	ਰੰਗ-ਲਕੀਰੀ ਨਕਸ਼ਾ
choropleth	ਵਰਣਮਾਤਰੀ, ਕੋਰੋਪਲੈੱਥ
choroschematic map	ਰੰਗ-ਸਕੀਮੀ ਨਕਸ਼ਾ
chronometer	ਕਾਲਮਾਪਕ, ਕ੍ਰੋਨੋਮੀਟਰ
cinder	ਕੇਰੀ, ਅੰਗਾਰਾ, ਸਿੰਡਰ
cinder cone	ਸਿੰਡਰ ਕੋਨ, ਰਾਖ ਟਿੱਬਾ
circle of illumination	ਰੌਸ਼ਨੀ ਚੱਕਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੱਕਰ
circle of latitude	ਵਿਥਕਾਰ-ਚੱਕਰ
circular	ਚੱਕਰਦਾਰ, ਗੋਲਾਕਾਰ
circular graph	ਗੋਲਾਕਾਰ ਗ੍ਰਾਫ਼
circulation	ਗੇੜ, ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ
circumerosion	ਚੋਪਾਸਾ ਅਪਰਦਨ
cirque	ਸਿਰਕ, ਹਿਮ ਕੁੰਡ
cirro-cumulus	ਸਿਰੋਕਿਊਮੋਲਸ
cirro-stratus	ਸਿਰੋਸਟ੍ਰੇਟਸ

cirrus	ਸਿਰਸ
cirrus cloud	ਸਿਰਸ ਬੱਦਲ
citrus fruit	ਸਿਟਰਸ ਫਲ
city	ਸਹਿਰ, ਨਗਰ, ਸਿਟੀ
city map	ਨਗਰ-ਨਕਸ਼ਾ, ਨਗਰ ਚਿਤਰ
classification	ਵਰਗੀਕਰਣ, ਸ਼ਰੇਣੀ-ਵੰਡ
clay	ਚੀਕਣੀ ਮਿੱਟੀ, ਮਿੱਟੀ
clay soil	ਚੀਕਣੀ ਭੋਂ
clear sky (skies)	ਸਾਫ਼ ਆਸਮਾਨ, ਨਿਖਰਿਆ ਆਸਮਾਨ, ਖਰਾ ਆਸਮਾਨ
cleavage	ਚਟਾਨੀ ਤ੍ਰੇੜ
cleavage plane	ਚਟਾਨੀ ਤਰੇੜ ਤਲ
cliff	ਖੜੀ ਚਟਾਨ, ਢੰਦੀ, ਕਲਿਫ
cliff coast	ਢੰਦੀ ਤਟ
climate	ਜਲਵਾਯੂ, ਪੌਣ ਪਾਣੀ
climatic map	ਜਲਵਾਯੂ-ਨਕਸ਼ਾ
climatic region	ਜਲਵਾਯੂ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼
climatic zone	ਜਲਵਾਯੂ-ਜ਼ੋਨ
climatology	ਜਲਵਾਯੂ-ਵਿਗਿਆਨ, ਕਲਾਈਮੇਟਾਲੋਜੀ
climograph	ਕਲਾਈਮੋਗ੍ਰਾਫ
clinograph	ਕਲਾਈਨੋਗ੍ਰਾਫ
clinographic curve	ਕਲਾਈਨੋਗ੍ਰਾਫ਼ੀ ਵਕਰ
clinometer	ਕਲਾਈਨੋਮੀਟਰ
clock-wise	ਸੱਜੇ ਗੇੜ, ਘੜੀਵਤ, ਕਲਾਕਵਾਈਜ਼

close atmosphere	ਭੁੰਮਾ, ਬੰਦ ਮੌਸਮ, ਹੁੰਮਸ
closed sea	ਬੰਦ ਸਮੁੰਦਰ
cloud burst	ਬੱਦਲ ਵਿਸਫ਼ੋਟ
cloud form	ਮੇਘ-ਆਕਾਰ
clouded	ਬੱਦਲੀਂ ਘਿਰਿਆ, ਮੇਘਲਾ
cloudiness	ਬੱਦਲਵਾਈ
cloudless	ਬੱਦਲ਼ ਰਹਿਤ, ਸਾਫ਼, ਖਰਾ
clouds	ਬੱਦਲ, ਮੇਘ
cloudy	ਬੱਦਲਵਾਈ ਵਾਲਾ
cloudy day	ਬੱਦਲਵਾਈ ਵਾਲਾ ਦਿਨ
cloudy weather	ਬੱਦਲਵਾਈ ਵਾਲਾ ਮੌਸਮ
cluster	ਗੁੱਛ, ਗੁੱਛਾ, ਝੁਰਮਟ
coal	ਕੋਲਾ
coal reserve	ਕੋਲਾ ਭੰਡਾਰ
coal seam	ਕੋਲੇ ਦੀ ਧਾਰੀ
coast	ਤਟ, ਸਾਹਿਲ
coast line	ਤਟ ਰੇਖਾ, ਤਟ ਲਾਈਨ
coastal plain	ਤਟ ਦਾ ਮੈਦਾਨ, ਸਾਹਿਲੀ ਮੈਦਾਨ
coastal rain	ਤਟ ਦੀ ਵਰਖਾ, ਸਾਹਿਲੀ ਬਾਰਸ਼
coastal strip	ਤਟਵਰਤੀ ਪੱਟੀ
coastal town	ਤਟਵਰਤੀ ਨਗਰ, ਸਾਹਿਲੀ ਕਸਬਾ
coefficient	ਗੁਣਾਂਕ, ਕੋਐਫ਼ੀਸ਼ੈਂਟ
col	ਕੱਲ (ਸਮਦਾਬ ਜਾਂ ਸਮ-ਉੱਚ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਬਣੀ ਕਾਠੀਨੁਮਾ ਸ਼ਕਲ)

cold (n.)	ਠੰਢ, ਸਰਦੀ
cold (adj.)	ਠੰਢਾ, ਸਰਦ
cold climate	ਠੰਢੀ ਜਲ-ਵਾਯੂ, ਸਰਦ ਜਲਵਾਯੂ
cold desert	ਠੰਢੇ ਮਾਰੂਥਲ, ਸਰਦ ਰੇਗਿਸਤਾਨ
cold front	ਠੰਢਾ ਫਰੰਟ
cold pole	ਠੰਢਾ ਧਰੁਵ
cold temperate climate	ਠੰਢੀ ਮੁਅਤਦਿਲ ਜਲਵਾਯ
cold spell	ਸਰਦੀ ਦਾ ਦੌਰ
eold wave	ਸਰਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ
eold wind	ਸਰਦ ਪੌਣ
colony	ਕਾਲੋਨੀ, ਨੌ-ਆਬਾਦੀ, ਬਸਤੀ, ਉਪਨਿਵੇਸ਼
Columbia	ਕੋਲੰਬੀਆ
columnar diagram	ਕਾਲਮਦਾਰ ਰੇਖਾ-ਚਿਤਰ, ਥੰਮਵਤ ਰੇਖਾ-ਚਿਤਰ
column of air	ਵਾਯੂ-ਕਾਲਮ, ਵਾਯੂ ਥੰਮ
comet	ਬੋਦੀ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ, ਪੂਛਲ ਤਾਰਾ, ਦੁੰਮਦਾਰ ਤਾਰਾ, ਧੂਮ ਕੇਤੂ
commerce	ਵਣਜ-ਵਪਾਰ, ਕਾਮੱਰਸ
commercial geography	ਵਣਜਭੂਗੋਲ, ਕਮਰਸ਼ਲ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
common	ਸਾਂਝਾ, ਸਾਧਾਰਣ
communication	ਸੰਚਾਰ, ਆਵਾਜਾਈ
compact	ਗਠਿਤ, ਗੁਟ, ਪੀਡਾ
comparative	ਤੁਲਨਾਤਮਕ

comparative scale	ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਕੇਲ
comparison	ਤੁਲਨਾ
composite cone	ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਕੋਨ
compost	ਕੰਪੋਸਟ, ਰੂੜੀ (ਕੂੜੇ ਦੀ)
compact form	ਗਠਵਾਂ ਰੂਪ, ਗੱਠਵਾਂ, ਆਕਾਰ, ਗਠਵੀਂ ਸ਼ਕਲ
compass	ਕੰਪਾਸ
compilation (of map)	ਸੰਕਲਨ (ਨਕਸ਼ੇ ਦਾ)
complete	ਪੂਰਾ, ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ
compound	ਯੌਗਿਕ, ਮਿਸ਼ਰਿਤ, ਕੰਪਾਊਂਡ
compression	ਸੰਪੀੜਨ, ਨਪੀੜਨ, ਦਬਾਅ
concave slope	ਅਵਤਲ ਢਲਾਨ
concentration	ਸੰਗ੍ਰਹਿਣ, ਸਕੇਂਦਰਣ, ਸੰਘਣਾਪਣ
condensation	ਸੰਘਣਨ
conditions	ਅਵਸਥਾਵਾਂ, ਹਾਲਤਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ
cone	ਕੋਨ, ਸੰਖ
configuration	ਭੌਤਿਕ ਬਣਤਰ, ਸੰਰੂਪਣ, ਤਰਤੀਬ
confluence	ਸੰਗਮ
conglomerate	ਕੰਕਰ-ਚਟਾਨ, ਕਾਂਗਲੋਮਰੇਟ
Congo	ਕਾਂਗੋ
conical mountain	ਕੋਨਾਕਾਰ ਪਰਬਤ
conical projection	ਕੋਨਾਕਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
coniferous forests	ਕੋਨਧਾਰੀ ਬਿਰਛਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ
consequent drainage	ਅਨੁਵਰਤੀ ਅਪਵਾਹ, ਅਨੁਵਰਤੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ

constant	ਸਥਿਰ, ਸਥਿਰ-ਅੰਕ
constellation	ਤਾਰਾ ਮੰਡਲ
constructive	ਉਸਾਰੂ, ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ
constructive waves	ਉਸਾਰੂ ਲਹਿਰਾਂ
contact metamorphism	ਸਪਰਸ਼ੀ ਰੂਪਾਂਤਰਣ
continent	ਮਹਾਦੀਪ
continental	ਮਹਾਦੀਪੀ
continental climate	ਮਹਾਦੀਪੀ ਜਲਵਾਯੂ
continental drift	ਮਹਾਦੀਪੀ ਖਿਸਕਣ, ਮਹਾਦੀਪੀ ਵਿਸਥਾਪਨ
continental glaciation	ਮਹਾਦੀਪੀ ਗਲੇਸ਼ਰੀਕਰਣ
continental plateau	ਮਹਾਦੀਪੀ ਪਠਾਰ
continental platform	ਮਹਾਦੀਪੀ ਪਲੈਟਫਾਰਮ
continental shelf	ਮਹਾਦੀਪੀ ਸ਼ੈੱਲਫ਼
continental slope	ਮਹਾਦੀਪੀ ਢਲਾਨ
continuous	ਲਗਾਤਾਰ, ਅਖੰਡ, ਨਿਰੰਤਰ, ਅਵਛਿੰਨ
continuous chain	ਅਵਛਿੰਨ ਸੰਗਲੀ, ਅਟੁਟ ਲੜੀ
contour	ਸਮ-ਉੱਚ ਰੇਖਾ, ਕੰਟੂਰ
contraction	ਸੁੰਗੜਨ
contrast	ਟਾਕਰਾ
contributory hinterland	ਸਹਾਇਕ ਪਛਵਾੜਾ
control	ਨਿਯੰਤਰਣ, ਕੰਟਰੋਲ
convection	ਸੰਵਹਿਣ
convectional	ਸੰਵਹਿਣ

convectional rainfail	ਸੰਵਿਹਣ-ਵਰਖਾ
conventional projection	ਰੂੜ੍ਹ ਪ੍ਰਖੇਪ, ਕਨਵੈਨਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
conventional signs	ਰਿਵਾਜੀ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਕਨਵੈਨਸ਼ਨਲ ਚਿੰਨ੍ਹ
convergence	ਅਭਿਸਰਣ
convex slope	ਉੱਤਲ ਢਲਾਨ
cool	ਸ਼ੀਤਲ
cooling	ਸੀਤਣ
coordinates	ਨਿਰਦੇਸ਼-ਅੰਕ
copper	ਤਾਂਬਾ
coral	ਮੂੰਗਾ, ਪਰਵਾਲ, ਕੋਰਲ
coral island	ਮੂੰਗਾ ਦੀਪ, ਪਰਵਾਲ ਦੀਪ
coral polyp	ਮੂੰਗਾ ਪਾਲਿਪ
coral reef	ਮੂੰਗਾ ਚਟਾਨ ਭਿੱਤੀ, ਪਰਵਾਲੀ ਭਿੱਤੀ
coral rock	ਮੂੰਗਾ ਚਟਾਨ, ਪਰਵਾਲੀ ਚਟਾਨ
cordillera	ਪਰਬਤ ਮਾਲਾ, ਕਾਰਡੀਲੈਰਾ
core of earth	ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਗ
corn belt	ਮੱਕੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕੌਰਨ ਬੈੱਲਟ
cornia glacier	ਕੌਰਨੀਆ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ
corona	ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਮੰਡਲ, ਕੋਰੋਨਾ
corrected	ਸੋਧਿਆ
correlation	ਸਹਿਸੰਬੰਧ, ਸਮਵਾਇ
corrie	ਕੋਰੀ, ਹਿਮ ਕੁੰਡ
corrosion	ਬਲਕ੍ਰਿਤ ਅਪਰਦਨ, ਖੋਰ
Costa Rica	ਕੋਸਟਾ ਰੀਕਾ

co-tidal	ਸਮ-ਜਵਾਰ
cotton belt	ਕਪਾਹ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼
coulee	ਲਾਵਾ-ਪ੍ਰਵਾਹ
counter clockwise	ਖੱਬੇ ਗੇੜ, ਘੜੀ ਵਿਪਰੀਤ
country	ਦੇਸ਼, ਮੁਲਕ, ਇਲਾਕਾ
course of river	ਦਰਿਆਈ ਮਾਰਗ, ਨਦ ਵਹਿਣ
cove	ਛੋਟੀ ਖਾੜੀ
convering layer	ਢੱਕਣੀ ਪਰਤ
crack	ਤ੍ਰੇੜ
crag	ਚਟਾਨ-ਖੰਡ
crag and tail	ਚਟਾਨ-ਖੰਡ ਤੇ ਪੂਛਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
crater	ਜਵਾਲਾਮੁਖ, ਕ੍ਰਟੇਰ
crater lake	ਜਵਾਲਾਮੁਖ-ਝੀਲ
crater rings	ਜਵਾਲਾਮੁਖ-ਕੜੇ
creek	ਤੰਗ ਖਾੜੀ
crescent beach	ਧਨੁੱਖ-ਆਕਾਰੀ ਬੀਚ, ਚਾਪ-ਆਕਾਰੀ ਬੀਚ
crescent shaped dune	ਧਨੁੱਖ-ਆਕਾਰੀ ਟਿੱਬਾ, ਚਾਪ-ਆਕਾਰੀ ਟਿੱਬਾ
crest	ਸਿਖਰ, ਚੋਟੀ
crest of fold	ਵਲ-ਚੋਟੀ
crevasse	ਹਿਮ-ਦਰਾੜ
crop	ਫਸਲ
cross	ਕਾਟਾ, ਕ੍ਰਾਸ
crossIng	ਲਾਂਘਾ, ਚੌਰਸਤਾ, ਚੌਕ

crust	ਪੇਪੜੀ, ਚਾਪੜ, ਪਟਲ
crustal disturbances	ਭੂ-ਪਟਲ ਹਿਲਜੁਲ
crustal movement	ਭੂ-ਪਟਲ ਗਤੀ
crust of the earth	ਭੂ-ਪਟਲ, ਭੂ-ਚਾਪੜ
crystal	ਰਵਾ, ਕ੍ਰਿਸਟਲ
crystalline	ਰਵੇਦਾਰ, ਕ੍ਰਿਸਟਲੀ
Cuba	ਕਿਊਬਾ
cube	ਘਣ
cubic foot	ਘਣ ਫ਼ੁੱਟ
cubic meter	ਘਣ ਮੀਟਰ
cuesta	ਕੁਇਸਟਾ
cultivation	ਖੇਤ, ਕਾਸ਼ਤ; ਖੇਤੀ ਕਰਨਾ, ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ
cumulative graph	ਸੰਚਿਤ ਗ੍ਰਾਫ਼
cumulonimbus cloud	ਕਿਊਮੂਲੋਨਿੰਬਸ ਬੱਦਲ
cumulo stratus cloud	ਕਿਊਮੂਲੋਸਟ੍ਰੇਟਸ ਬੱਦਲ
cumulus cloud	ਕਿਊਮੂਲਸ ਬੱਦਲ
current	ਧਾਰਾ, ਰੌ
curvature	ਵਕ੍ਰਤਾ. ਉਲਾਰ, ਵਿੰਗ, ਗੋਲਾਈ
curve	ਵਿੰਗ, ਵਕਰ, ਕਰਵ
curved	ਵਿੰਗਾ, ਵਕਰਿਤ, ਟੇਢਾ
cuspate watershed	ਅਗ੍ਰਵਰਧੀ ਜਲ-ਵਿਭਾਜਕ
cutting	ਕਟਾਨ
cycle of erosion	ਅਪਰਦਨ ਚੱਕਰ
cyclic	ਚੱਕਰੀ

cyclone	ਭਵੇਂਦਰ, ਚੱਕਰਵਾਤ, ਅਵਦਾਬ
cyclonic rain	ਚਕਰਵਾਤੀ ਵਰਖਾ
cyclonic storm	ਚੱਕਰਵਾਤੀ ਤੂਫ਼ਾਨ
cyclopean stairs	ਸਾਈਕਲੋਪੀਅਨ ਪੌੜੀਆਂ
cylinder	ਸਿਲਿੰਡਰ
cylindrical projection	ਸਿਲਿੰਡਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
Czechoslovakia	ਜ਼ੈਕੋਸਲੋਵਾਕੀਆ

D

daily weather map	ਦੈਨਿਕ ਮੌਸਮ-ਨਕਸ਼ਾ
dairying	ਡੇਰੀ-ਧੰਦਾ
dak bungalow	ਡਾਕ ਬੰਗਲਾ
dale	ਵਾਦੀ
Dalmatian coast line	ਡਾਲਮੇਸ਼ੀਅਨ ਤਟ ਲਾਈਨ
dam	ਬੰਨ੍ਹ, ਡੈਮ
damage	ਨੁਕਸਾਨ, ਹਾਨੀ
daman	ਦਾਮਨ
dark	ਹਨੇਰਾ
data	ਅੰਕੜੇ, ਡੈਟਾ
date	ਮਿਤੀ
datum line	ਆਧਾਰ ਰੇਖਾ
datum level	ਆਧਾਰ ਤਲ
dawn	ਪ੍ਰਭਾਤ, ਪਹੁ-ਫੁਟਾਲਾ, ਸਰਘੀ ਵੇਲਾ
day	ਦਿਨ, ਦਿਹਾੜੀ
day and night	ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ
daylight	ਦਿਨ ਦਾ ਚਾਨਣ

dead ground	ਅਦਿੱਖ ਭੂਮੀ
dead valley	ਖੁਸ਼ਕ ਘਾਟੀ
Dead Sea	ਮ੍ਰਿਤ ਸਾਗਰ, ਡੈੱਡ ਸੀ
death rate	ਮ੍ਰਿਤੂ-ਦਰ, ਮੌਤ ਦਰ
debris	ਮਲਬਾ
decay	ਖੈ
Deccan lava trap	ਦੱਖਣ ਲਾਵਾ ਟ੍ਰੈਪ
Deccan trap	ਦੱਖਣ ਟ੍ਰੈਪ
deciduous forest	ਪੱਤਝੜ ਜੰਗਲ
decimal	ਦਸ਼ਮਲਵ, ਇਸ਼ਾਰੀਆ, ਡੈਸੀਮਲ
decimeter	ਡੈਸੀਮੀਟਰ
declination	ਝੁਕਅ, ਕੋਣੀ ਦੂਰੀ, ਦਿਸ਼ਾਪਾਤ
declination of sun	ਸੂਰਜ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾਪਾਤ
decomposition	ਅਪਘਟਨ
decrease	ਘਟਣਾ; ਘਟਾਉਣਾ; ਕਮੀ
deep (of depression)	ਨਿਵਾਣ, ਅੱਖ (ਅਵਦਾਬ ਦੀ)
deep (of ocean)	ਡੂੰਘਾਣ (ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ)
deepen	ਵਧ ਜਾਣਾ, ਤੀਬਰ ਹੋਣਾ, ਤੇਜ਼ ਹੋਣਾ ਡੂੰਘਾ ਕਰਨਾ, ਡੂੰਘਾ ਹੋਣਾ
deep sea deposit	ਡੂੰਘਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਨਿਖੇਪ
defile	ਤੰਗ ਦੱਰਾ
definite	ਨਿਸਚਿਤ
deflect	ਵਿਖੇਪ ਕਰਨਾ
deflection	ਵਿਖੇਪ

deforestation	ਵਣ-ਨਾਸ਼, ਵਣ ਕਟਾਈ
deformation	ਵਿਰੂਪਣ, ਵਿਕਾਰ
degradation	ਅਪਰਦਨ ਕਾਰਜ (ਨਦੀ ਦਾ)
degree	ਡਿਗਰੀ, ਦਰਜਾ
degrees centigrade	ਡਿਗਰੀ ਸੈਂਟੀਗ੍ਰੇਡ
degrees fahrenheit	ਡਿਗਰੀ ਫਾਰਨਹਾਈਟ
degrees latitude	ਡਿਗਰੀ ਵਿਥਕਾਰ
degrees longitude	ਡਿਗਰੀ ਲੰਬਕਾਰ
deliacle	ਹਿਮ, ਟੋਟ, ਹਿਮ ਟੁੱਟਣ
dell	ਜੰਗਲੀ ਘਾਟੀ
delta	ਡੈੱਲਟਾ
demography	ਜਨ-ਸੰਖਿਆ-ਵਿਗਿਆਨ
dendritic drainage	ਬਿਛ ਆਕਾਰੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ
Denmark	ਡੈਨਮਾਰਕ
dense	ਘਣਾ, ਸੰਘਣਾ
dense population	ਸੰਘਣੀ ਆਬਾਦੀ, ਸੰਘਣੀ ਵਸੋਂ
density	ਘਣਤਾ
density of rural population	ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਘਣਤਾ
density of the earth	ਭੂ-ਘਣਤਾ
denudation	ਅਨਾਵਰਣ, ਅਨਾਛਾਦਨ
denude	ਅਨਾਛਾਦਿਤ ਕਰਨਾ
deposit	ਨਿਖੇਪ, ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ
deposited	ਨਿਖਿਪਤ
deposition	ਨਿਖੇਪਣ

depression	ਅਵਦਾਬ, ਚੱਕਰਵਾਤ, ਨਿਵਾਣ, ਗਰਤ, ਅਵਨਮਨ
depth	ਡੂੰਘਾਈ, ਗਹਿਰਾਈ
derived rocks	ਵਿਉੱਤ ।ਤ ਚਟਾਨਾਂ
descending (adj.)	ਅਵਰੋਹੀ, ਉਤਰਾਈ
descent	ਅਵਰੋਹਣ, ਉਤਰਾਈ
describe	ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ, ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ
descriptive	ਵਰਣਨਾਤਮਕ
desert	ਮਾਰੂਥਲ, ਰੇਗਿਸਤਾਨ
desiccation	ਸੁਕਣ, ਨਿਰਜਲੀਕਰਣ
design	ਡੀਜ਼ਾਈਨ
desolation	ਉਜਾੜ
destruction	ਨਾਸ਼, ਵਿਨਾਸ਼, ਤਬਾਹੀ, ਬਰਬਾਦੀ
develop	ਬਣਨਾ, ਰੂਪ ਧਾਰਣਾ, ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣਾ
development	ਵਿਕਾਸ, ਵਾਧਾ, ਉੱਨਤੀ
deviation	ਵਿਚਲਨ, ਡੇਵੀਏਸ਼ਨ
Devonian rocks	ਡੀਵੋਨੀਅਨ ਚਟਾਨਾਂ
dew	ਤ੍ਰੇਲ, ਓਸ
dew point	ਤ੍ਰੇਲ ਦਰਜਾ, ਓਸ ਬਿੰਦੂ
diagonal	ਰਥ, ਵਤਰ, ਵਿਕਰਣ, ਡਾਇਗਨਲ
diagonal scale	ਡਾਇਗਨਲ ਸਕੇਲ
diagram	ਰੇਖਾ-ਚਿਤਰ, ਡਾਇਆਗ੍ਰਾਮ
dial	ਡਾਇਲ
diameter	ਵਿਆਸ

diatom	ਡਾਇਟਮ
diatom ooz	ਡਾਇਟਮ ਪੰਕ
difference	ਅੰਤਰ, ਫਰਕ, ਵਖਰੇਵਾਂ
dimension	ਵਿਮਾ, ਵਿਸਤਾਰ
dip	ਨਮਨ, ਨਤੀ
dip angle	ਨਮਨ-ਕੋਣ
direct	ਸਿੱਧਾ, ਪ੍ਰਤੱਖ
direction	ਦਿਸ਼ਾ, ਤਰਫ, ਪਾਸਾ
directional	ਦਿਸ਼ਾਤਮਕ
disappear	ਲੁਪਤ ਹੋਣਾ, ਛੁਪ ਜਾਣਾ, ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ
discharge	ਨਿਕਾਸ
discontinue	ਬੰਦ ਹੋਣਾ, ਰੁਕ ਜਾਣਾ
discoverer	ਖੋਜੀ ਖੋਜਕਾਰ
discovery	ਖੋਜ, ਭਾਲ
discrepancy	ਉਕਾਈ, ਫ਼ਰਕ, ਬੇਮੇਲਤਾ
disintegration	ਵਿਘਟਨ
dismembered stream	ਵਿਛਿੰਨ ਨਦੀ
dispersal	ਵਿਸਰਜਨ, ਖਿੰਡਣ, ਪਰਿਖੇਪਣ, ਖਿੰਡਾਉ
dispersion of settlements	ਬਸਤੀਆਂ ਦਾ ਖਿੰਡਣ
displacement	ਵਿਸਥਾਪਨ
dissected	ਵਿਛੇਦਿਤ
dissolve	ਘੁਲਣਾ; ਘੋਲਣਾ, ਵਿਲੀਨ ਹੋਣਾ, ਵਿਲੀਨ ਕਰਨਾ
distance	ਫ਼ਾਸਲਾ, ਦੂਰੀ, ਵਿਥ

distant	ਦੂਰ, ਦੁਰਾਡਾ
distorted	ਵਿਰੂਪਿਤ
distribution	ਵੰਡ, ਵਿਤਰਣ
district	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ
disturbance	ਗੜਬੜ, ਅਸ਼ਾਂਤੀ
disturbed weather	ਅਸ਼ਾਂਤ ਮੌਸਮ
diurnal range	ਦੈਨਿਕ ਅੰਤਰ
divergent	ਅਪਸਾਰੀ
diversity	ਵਿਭਿੰਨਤਾ, ਭਿੰਨਤਾ, ਅਨੇਕਤਾ
divert	ਮੋੜਾ ਖਾਣਾ, ਮੋੜ ਮੁੜਨਾ, ਮੋੜਨਾ
divided	ਵਿਭਾਜਿਤ, ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ
divisible	ਵਿਭਾਜਨਯੋਗ
division	ਭਾਗ; ਵਿਭਾਜਨ; ਮੰਡਲ
doab	ਦੁਆਬ
dock yard	ਜਹਾਜ਼ੀ ਅੱਡਾ
doldrum	ਸ਼ਾਂਤ ਖੰਡ, ਡੋਲਡਰਮ
dolomite	ਡੋਲੋਮਾਈਟ
dome	ਗੁੰਬਦ, ਡੋਮ
domestic	ਪਾਲਤੂ, ਘਰੇਲੂ
dominant rock	ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚਟਾਨ
doon (dun)	ਦੂਨ
dormant	ਪ੍ਰਸੁਪਤ, ਸਿੱਥਲ
dormant volcano	ਪ੍ਰਸੁਪਤ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ
dot	ਬਿੰਦੀ, ਡਾਟ

dot-map	ਬਿੰਦੀ-ਅੰਕਿਤ ਨਕਸ਼ਾ, ਡਾਟ ਮੈਪ
dot method	ਬਿੰਦੀ-ਵਿਧੀ
dotted settlement	ਛਿਟਕੀ ਬਸਤੀ
double stars	ਯੁਗਮ ਤਾਰੇ
downhill	ਉਤਰਾਈ
Down land	ਡਾਊਨ ਲੈਂਡ
Downs	ਡਾਊਨਜ਼
down stream	ਅਨੁਪ੍ਰਵਾਹ, ਹੇਠਮੁਖੀ ਪ੍ਰਵਾਹ
down town	ਟਾਊਨ ਕੇਂਦਰ
downward	ਹੇਠਮੁਖੀ
drag	ਖਿਚਣਾ, ਖਿਚ
drainage	ਅਪਵਾਹ, ਅਪਵਹਿਣ, ਜਲ-ਨਿਕਾਸ
drainage basin	ਜਲ-ਨਿਕਾਸੀ ਬੇਸਿਨ
draught	ਝੋਂਕਾ, ਬੁੱਲਾ
draught animal (draft)	ਲੱਦੂ ਪਸ਼ੂ, ਵਾਹੀ ਪਸ਼ੂ
drawing	ਡ੍ਰਾਇੰਗ
drawing paper	ਡ੍ਰਾਇੰਗ ਪੇਪਰ
drawing table	ਡ੍ਰਾਇੰਗ ਟੇਬਲ
drift	ਹਿਮਾਨੀ ਮਿੱਟੀ; ਖਿਸਕਣ, ਵਿਸਥਾਪਨ
drift theory	ਵਿਸਥਾਪਨ ਸਿੱਧਾਂਤ, ਖਿਸਕਣ ਸਿੱਧਾਂਤ
drilling	ਛੇਕ ਕਰਨਾ; ਵੇਧਨ; ਖੂਹ ਖਟਣਾ
drizzle	ਬੂੰਦਾ ਬਾਂਦੀ, ਫੁਹਾਰ, ਕਿਣਮਿਣ
drought	ਸੋਕਾ, ਔੜ
drowned coast	ਡੁਬਿਆ ਤਟ

drowned valley	ਡੁਬੀ ਵਾਦੀ, ਡੁਬੀ ਘਾਟੀ
drumlin	ਡਰੱਮਲਿਨ
dry	ਖ਼ੁਸ਼ਕ, ਸੁੱਕਾ
dry farming	ਮਾਰੂ ਖੇਤੀ, ਖ਼ੁਸ਼ਕ ਖੇਤੀ, ਬਾਰਾਨੀ ਖੇਤੀ
dry port	ਥਲੀ ਬੰਦਰਗਾਹ
dual	ਦੂਹਰੀ, ਦੂਹਰਾ
dualism	ਦਵੰਦ
dull weather	ਮੰਦ ਮੌਸਮ
dune	ਰੇਤ-ਟਿੱਬਾ
duration	ਮਿਆਦ, ਅਵਧੀ
duration of eclipse	ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਵਧੀ
dusk	ਸੰਝ, ਤ੍ਰਿਕਾਲਾਂ
dust	ਧੂੜ, ਘੱਟਾ
dust devils	ਬਵੰਡਰ
dust haze	ਮਿੱਟੀ-ਧੁੰਦ, ਗ਼ੁਬਾਰ
dust raising winds	ਘੱਟਾ ਉਡਾਊ ਹਵਾਵਾਂ
dust storm	ਧੂੜ ਭਰੀ ਹਨੇਰੀ, ਹਨੇਰੀ
dyke (dike)	ਡਾਇਕ, ਬੰਨ੍ਹ
dynamic	ਗਤੀਸ਼ੀਲ

E

earth	ਪ੍ਰਿਥਵੀ, ਜ਼ਮੀਨ, ਭੂਮੀ, ਮਿੱਟੀ, ਭੂ, ਭੋਂ, ਧਰਤੀ
earth's crust	ਭੂ-ਪਟਲ, ਭੂ-ਚਾਪੜ
earth movement	ਭੂ-ਗਤੀ
earth pillar	ਭੂ-ਸਤੰਭ, ਭੂ-ਥੰਮ੍ਹਾ
earthquake	ਭੂਚਾਲ
earthquake belt	ਭੂਚਾਲੀ ਪੱਟੀ, ਭੂਚਾਲੀ ਖੇਤਰ
earthquake intensity	ਭੂਚਾਲ-ਤੀਬਰਤਾ
earthquake shock	ਭੂਚਾਲੀ ਝਟਕਾ, ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਝਟਕਾ
earthquake tremor	ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਕਾਂਬਾ
earthwave	ਭੂ-ਤਰੰਗ
Easterlies	ਪੂਰਬੀ ਪੌਣਾਂ, ਪੁਰਾ, ਪੁਰਵਾਈ
Eeastern hemisphere	ਪੂਰਬੀ ਅਰਧ-ਗੋਲਾ
East Germany	ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ
East Indies	ਪੂਰਬੀ ਦੀਪ-ਸਮੂਹ
East Pakistan	ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
eastward	ਪੂਰਬਮੁਖੀ, ਪੂਰਬ ਵਲ

ebb	ਭਾਟਾ
echo	ਗੂੰਜ
echo sounding (of oceans)	ਗੂੰਜ ਡੂੰਘਾਈ-ਮਾਪਨ (ਸਾਗਰਾਂ ਦੀ)
eclipse	ਗ੍ਰਹਿਣ
eclipsed body	ਗ੍ਰਹਿਣ ਗ੍ਰਸਤ ਪਿੰਡ, ਗ੍ਰਹਿਣ ਗ੍ਰਸਤ ਬਾਡੀ
ecliptic	ਗ੍ਰਹਿਣ-ਕ੍ਰਾਂਤੀ-ਦਾਇਰਾ, ਕ੍ਰਾਂਤੀ-ਚਕਰ; ਗ੍ਰਹਿਣ
ecliptic limit	ਗ੍ਰਹਿਣ-ਸੀਮਾ
ecology	ਪਰਿਸਥਿਤੀ-ਵਿਗਿਆਨ, ਇਕਾਲੋਜੀ
economic activity	ਆਰਥਿਕ ਸਰਗਰਮੀ, ਆਰਥਿਕ ਕ੍ਰਿਆ
economic geography	ਆਰਥਿਕ ਭੂਗੋਲ, ਇਕਨਾਮਿਕ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
economic value	ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਲ
economy	ਆਰਥਿਕਤਾ
Ecuador	ਇਕਵੇਡਾਰ
edge	ਕੋਰ ਕਿਨਾਰਾ
effect	ਪ੍ਰਭਾਵ, ਅਸਰ
effective	ਪ੍ਰਭਾਵੀ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲ
effective agent	ਪ੍ਰਭਾਵਕਾਰਕ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲ ਏਜੰਟ
effective precipitation	ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਵਰਹਾਉ
effluent stream	ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ
efflux	ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਵਹਾਉ
Egypt	ਮਿਸਰ

Egyptian clover	ਬਰਸੀਮ, ਲੂਸਨ
ejected ash	ਨਿਕਾਸਿਤ ਰਾਖ
ejected material	ਨਿਕਾਸਿਤ ਪਦਾਰਥ
ejected mud	ਨਿਕਾਸਿਤ ਗਾਰਾ
ejected water	ਨਿਕਾਸਿਤ ਜਲ
elastic	ਲਚਕੀਲਾ, ਲਚਕਦਾਰ
electricity	ਬਿਜਲੀ
element	ਤੱਤ, ਮੂਲ ਤੱਤ
elevated	ਉੱਚਾ ਉਠਿਆ ਹੋਇਆ
elevation	ਉਚਾਣ, ਉਚਾਈ
ellipse	ਇਲਿਪਸ
elliptical	ਇਲਿਪਸੀ, ਅੰਡਾਕਾਰ
emigrant	ਪਰਵਾਸੀ
emission	ਉਤਸਰਜਨ
emitted	ਉਤਸਰਜਿਤ
enclave	ਅੰਤਰ ਖੇਤਰ, ਬਦੇਸ਼ੀ ਅੰਤਰ-ਖੇਤਰ
enclosed	ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਵਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਬੰਦ, ਪਰਿਬੱਧ
enclosure	ਇਹਾਤਾ, ਵਲਗਣ, ਵਾੜਾ
encroachment of sea	ਸਾਗਰ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ
end	ਸਿਰਾ, ਅੰਤ
energy	ਊਰਜਾ
englacial drift	ਅੰਤਰ ਹਿਮਾਨੀ ਵਿਸਥਾਪਨ
England	ਇੰਗਲਿਸਤਾਨ, ਇੰਗਲੈਂਡ

English Channel	ਇੰਗਲਿਸ਼ ਚੈਨਲ
entrenched meander	ਧਸਿਆ, ਸਮਮਿਤ, ਵਿਸਰਪਣ
environment	ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ, ਚੌਗਿਰਦਾ
Eocene Epoch	ਈਓਸੀਨ ਮਹਾਯੁਗ, ਈਓਸੀਨ ਈਪੌਕ
Eocene Period	ਈਓਸੀਨ ਕਲਪ, ਈਉਸੀਨ ਪੀਰੀਅਡ
eolian soil	ਪੌਣਕ੍ਰਿਤ ਮਿੱਟੀ
epeirogenic force	ਭੂ-ਰੂਪ ਜਨਕ ਬਲ
epicentre	ਅਧਿਕੇਂਦਰ
epigenetic drainage	ਭੂਤਲ-ਜਲ-ਨਿਕਾਸ
epiglacial beach	ਲੰਬਕਾਰੀ ਅਪਰਦਿਤ ਹਿਮ ਬੀਚ
Epoch	ਮਹਾਯੁਗ, ਈਪੌਕ
equable climate	ਸਮ ਜਲਵਾਯੂ
equal	ਬਰਾਬਰ, ਸਮਾਨ
equation	ਸਮੀਕਰਣ
equator	ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ
equidistant projection	ਸਮਵਿੱਥ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
equilibrium	ਸੰਤੁਲਨ, ਸਮਤੋਲ
equinox	ਵਿਸ਼ਵ, ਸਮਰਾਤਰੀ
equivalent	ਤੁਲ, ਬਰਾਬਰ, ਤੁਲ-ਅੰਕ
Era	ਮਹਾਕਲਪ, ਸੰਮਤ, ਐਰਾ
erode	ਅਪਰਦਿਨ ਕਰਨਾ, ਖੁਰਣਾ
erosion	ਖੁਰਣ, ਭੋਂ ਖੋਰ, ਅਪਰਦਨ
erosive agent	ਅਪਰਦਨ ਕਾਰਕ, ਅਪਰਦਨ ਏਜੰਟ
erratic blocks	ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਪੱਥਰ, ਓਪਰੇ ਪੱਥਰ

erratic rainfall	ਅਨਿਯਮਿਤ ਵਰਖਾ
erratic rock	ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਚਟਾਨ, ਓਪਰੀ ਚਟਾਨ
error	ਤਰੁਟੀ, ਭੁਲ
eruption	ਵਿਸਫੋਟ
escape	ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ; ਨਿਕਾਸ
escarpment	ਢਾਲਦਾਰ ਕੰਧੀ, ਐੱਸਕਾਰਪਮੈਂਟ
esker	ਐੱਸਕਰ
Eskimo	ਐੱਸਕੀਮੋ
essential	ਜ਼ਰੂਰੀ, ਲਾਜ਼ਮੀ
estancia	ਐੱਸਟੈਨਸ਼ੀਆ
estate maps	ਮਿਲਖ ਨਕਸ਼ੇ
estuary	ਮੁਹਾਣਾ, ਨਦ-ਮੁਖ, ਐੱਸਚੁਆਰੀ
Etesian wind	ਅਟੀਸੀ ਪੌਣ
Ethiopia	ਇਥੋਪੀਆ
ethnogeography	ਮਾਨਵ-ਜਾਤੀ ਭੂਗੋਲ, ਐਥਨੋਜੀਉਗ੍ਰਾਫੀ
ethnography	ਮਾਨਵ-ਜਾਤੀ ਵਰਣਨ, ਐਥਨੋਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
ethnology	ਮਾਨਵ-ਜਾਤੀ ਵਿਗਿਆਨ, ਐਥਨਾਲੋਜੀ
Euphrates	ਫ਼ਰਾਤ
Europe	ਯੂਰਪ
evaporation	ਵਾਸ਼ਪਨ
evening	ਸ਼ਾਮ, ਆਥਣ
Everest	ਐਵਰੈੱਸਟ
evergreen forest	ਸਦਾਬਹਾਰ ਜੰਗਲ
evolution	ਵਿਕਾਸ

exceptional	ਅਸਾਧਾਰਣ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼
exchange	ਵਟਾਂਦਰਾ
exfoliation	ਅਪ-ਪਤੱਰਣ
exotic stream	ਵਿਦੇਸ਼ਜ ਨਦੀ (ਉਹ ਨਦੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤਸਥਾਨ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਪਰਦਨ ਕਾਰਜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਕਰੇ)
expand	ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨਾ, ਫੈਲਾਉਣਾ
expanse	ਵਿਸਤਾਰ
expansion	ਪਸਾਰ, ਫੈਲਾਉ
expedition	ਮੁਹਿੰਮ, ਖੋਜ-ਯਾਤਰਾ
experiment	ਪ੍ਰਯੋਗ, ਤਜਰਬਾ
exploration	ਖੋਜ
explorer	ਖੋਜੀ
explosion	ਵਿਸਫ਼ੋਟ
export	ਨਿਰਯਾਤ, ਬਰਾਮਦ, ਐਕਸਪੋਰਟ
extend	ਵਧ ਜਾਣਾ, ਫੈਲ ਜਾਣਾ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੋਣਾ
extension	ਵਿਸਤਾਰ
extensive	ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ, ਦਰ ਦੂਰ ਤਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ (ਬਾਰਸ਼)
extensive cultivation	ਭੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਖੇਤੀ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਖੇਤੀ
extent	ਸੀਮਾ, ਹੱਦ
external	ਬਾਹਰੀ
external force	ਬਾਹਰੀ ਬਲ

extinction	ਵਿਲੋਪ
extinct volcano	ਬੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ
extrapolation of contours	ਕੰਟੂਰਾਂ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਵਲਨ
extreme	ਧੁਰ, ਸੀਮਾ, ਅੰਤਲਾ ਸਿਰਾ, ਅਤਿ ਦਾ
extrusive rock	ਬਾਹਰ ਵੇਧੀ ਚਟਾਨ

F

factor	ਕਾਰਕ, ਗੁਣਕ, ਕਾਰਨ, ਫੈੱਕਟਰ
Fahrenheit	ਫ਼ਾਰਨਹਾਈਟ
fairly widespread	ਕਾਫ਼ੀ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ
fair weather	ਸਾਫ਼ ਮੌਸਮ, ਅਨੁਕੂਲ ਮੌਸਮ
fall line	ਝਲਾਰ ਰੇਖਾ
fallow	ਬਰੇਹੀ, ਪੜਤੀ
falls	ਬਾਰਸ਼ਾਂ, ਪਾਤ; ਆਬਸ਼ਾਰਾਂ, ਝਲਾਰ
fall zone	ਝਲਾਰ ਜ਼ੋਨ
famine	ਕਾਲ, ਭੁੱਖਮਰੀ
fan	ਪੱਖਾ
fan delta	ਪੱਖਾ-ਡੈੱਲਟਾ
fan folding	ਪੱਖਾ-ਵਲਨ
Far East	ਦੂਰ ਪੂਰਬ
farm	ਫ਼ਾਰਮ
farmer	ਕਿਸਾਨ
fathom	ਫ਼ੈਦਮ
fault	ਭੱਜਣ, ਵਿਭੱਜਣ

fault block	ਭੱਜਣ ਬਲਾਕ
fault breccia	ਭੱਜਣ-ਨੋਕੀਲੇ ਪੱਥਰ
fault spring	ਭੱਜਣ ਚਸ਼ਮਾ
fauna	ਜੀਵ-ਜੰਤੂ, ਪ੍ਰਾਣੀ-ਸਮੂਹ, ਫੌਨਾ
favourable	ਅਨੁਕੂਲ
feeble	ਧੀਮਾਪਨ, ਖੀਣਤਾ; ਧੀਮਾ, ਖੀਣ
fell	ਜੰਗਲੀ ਚਰਾਂਦ
felspar (feldspar)	ਫ਼ੈੱਲਸਪਾਰ
fen	ਖਾਰੀ ਦਲਦਲ
Ferrell's Law	ਫ਼ੇਰਲ-ਨਿਯਮ
fertile	ਉਪਜਾਊ, ਜ਼ਰਖੇਜ਼
fetch	ਤਰੰਗ ਮਾਰ, ਤਰੰਗ ਸੀਮਾ
field	ਖੇਤਰ, ਖੇਤ
field sketching	ਫ਼ੀਲਡ ਸਕੈਚਿੰਗ
Fiji islands	ਫਿਜੀ ਦੀਪ-ਸਮੂਹ
filled up depression	ਭਰਿਆ ਅਵਨਮਨ, ਭਰਿਆ ਗਰਤ
fine grain	ਸੂਖਮ ਕਣ, ਮਹੀਨ ਦਾਣਾ, ਬਰੀਕ ਦਾਣਾ
finger type delta	ਉਂਗਲ-ਆਕਾਰੀ ਡੈੱਲਟਾ
Finland	ਫ਼ਿਨਲੈਂਡ
fiord (fjord)	ਫ਼ਾਇਰਡ
firka	ਫ਼ਿਰਕਾ
fissure	ਦਰਾੜ, ਪਾੜ, ਫ਼ਿਸ਼ਰ
flat land ratio maps	ਪਧਰੀ ਭੋਂ ਅਨੁਪਾਤ-ਨਕਸ਼ੇ

flora	ਬਨਸਪਤੀ, ਬਨਸਪਤੀ-ਸਮੂਹ, ਫਲੋਰਾ
flood	ਕਾਂਗ, ਹੜ੍ਹ, ਬਾੜ੍ਹ
flood affected	ਹੜ੍ਹ ਮਾਰਿਆ
flood mark	ਹੜ੍ਹ ਨਿਸ਼ਾਨ
flood plain	ਬੇਟ, ਹੜ੍ਹਕ੍ਰਿਤ ਮੈਦਾਨ
flood tide	ਜਵਾਰ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਰ
Florida current	ਫ਼ਲੋਰਿਡਾ ਰੌ
fluid	ਤਰਲ
fluvial	ਨਦੀ, ਨਦੀ ਸੰਬੰਧੀ
fluvioglacial	ਨਦੀਹਿਮ
focus of earthquakes	ਭੁਚਾਲੀ-ਫ਼ੋਕਸ
fog	ਧੁੰਦ
Fohn (Foehn) wind	ਫ਼ੋਹਨ ਪੌਣ
fold	ਵਲ, ਫੋਲਡ
folder	ਫੋਲਡਰ
fold mountain	ਵਲ ਪਰਬਤ
foliation in rocks	ਚਟਾਨ-ਪੱਤਰਣ
foothills	ਪੱਬੀ
footpath	ਪਟੜੀ, ਪਗਡੰਡੀ, ਫੁਟਪਾਥ
foot rule	ਰੂਲ, ਫ਼ੁਟਾ, ਪੈਮਾਨਾ, ਫ਼ੁਟਰੂਲ
force	ਬਲ, ਜ਼ੋਰ
forecast	ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ, ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ
foreland	ਅਗ੍ਰਭੂਮੀ
forenoon	ਪੂਰਵ-ਦੁਪਹਿਰ

foreshore	ਅਗ੍ਰਸਾਹਿਲ
forest	ਜੰਗਲ, ਵਣ
forestry	ਵਣ-ਵਿਗਿਆਨ, ਫ਼ਾਰੈੱਸਟਰੀ
formation	ਬਣਤਰ, ਬਣਤ; ਸਮੂਹ
form lines	ਆਕਾਰ ਲਾਈਨਾਂ, ਆਕਾਰ ਰੇਖਾਵਾਂ
form of clouds	ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਬੱਦਲ-ਰੂਪ
Formosa	ਫ਼ਾਰਮੋਸਾ
fossil	ਫ਼ੱਸਿਲ, ਪੱਥਰਾਣ
Foster's climograph	ਫ਼ੱਸਟਰ ਦਾ ਕਲਾਈਮੋਗ੍ਰਾਫ਼
fraction	ਕਸਰ, ਭਿੰਨ
fracture	ਵਿਭੰਗ, ਫ਼੍ਰੈਕਚਰ
France	ਫ਼ਰਾਂਸ
free port	ਕਰ-ਮੁਕਤ ਬੰਦਰਗਾਹ
freezing point	ਜਮਾਉ-ਦਰਜਾ, ਜਮਾਉ-ਬਿੰਦੂ
frequency graph	ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਗ੍ਰਾਫ਼
friction	ਰਗੜ
frigid zone	ਸੀਤ ਜ਼ੋਨ
front (of depression)	ਅਗ੍ਰਭਾਗ, ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ(ਅਵਨਮਨ ਦਾ)
frontier	ਹੱਦ, ਸੀਮਾ, ਸਰਹੱਦ, ਫ਼ਰੰਟੀਅਰ
frost	ਕੱਕਰ, ਤੁਸ਼ਾਰ
frosty conditions	ਤੁਸ਼ਾਰੀ ਹਾਲਤਾਂ
full	ਭਰਪੂਰ, ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਪੂਰਣ
full moon	ਪੂਰਣ ਚੰਦਰਮਾ, ਪੂਰਣਮਾਸ਼ੀ

functional classification (of towns) — ਕਾਰਜੀ ਵਰਗੀਕਰਣ (ਨਗਰਾਂ ਦਾ)

fur — ਫ਼ਰ, ਸਮੂਰ

furlong — ਫ਼ਰਲਾਂਗ

G

gabbro	ਗੈਬ੍ਰੋ
gale	ਝੱਖੜ
galena	ਗੈਲੀਨਾ
gallery forest	ਤਟਵਰਤੀ ਜੰਗਲ, ਗੈਲਰੀ ਜੰਗਲ
Ganges	ਗੰਗਾ
gangue	ਧਾਤਯੁਕਤ ਪਦਾਰਥ
gap	ਵਿੱਥ, ਅੰਤਰ, ਅੰਤਰਾਲ
garden	ਬਾਗ਼
garden city	ਗਾਰਡਨ ਸਿਟੀ
Garua	ਗੈਰੂਆ (ਪੇਰੂ ਵਿਚ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਸੰਘਣੇ ਕੁਹਰੇ ਦਾ ਸਥਾਨਿਕ ਨਾਂ)
gas	ਗੈਸ
gate	ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਦਰ, ਦੱਰਾ
gateway	ਮੁਖ ਦੁਆਰ, ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ
gazetteer	ਗਜ਼ਟੀਅਰ
geanticline	ਭੂ-ਅਪਨਤੀ, ਜੀਐਂਟੀਕਲਾਈਨ

general	ਸਾਧਾਰਣ, ਆਮ
generalised contours	ਸਾਧਾਰਣੀਕ੍ਰਿਤ ਕੰਟੂਰ
geo—	ਭੂ-ਪ੍ਰਿਥਵੀ—
geodetic survey	ਭੂ, ਗਣਿਤ-ਸਰਵੇਖਣ, ਭੂ-ਮਾਪੀ ਸਰਵੇਖਣ
geography	ਭੂਗੋਲ, ਜੁਗਰਾਫ਼ੀਆ, ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
geographer	ਭੂਗੋਲ-ਵਿਗਿਆਨੀ, ਜੀਉਗ੍ਰਾਫਰ, ਜੁਗਰਾਫ਼ੀਆ-ਦਾਨ
geographical	ਭੂਗੋਲਿਕ
geographical feature	ਭੂਗੋਲਿਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ
geographical mile	ਭੂਗੋਲਿਕ ਮੀਲ
geographical name	ਭੂਗੋਲਿਕ ਨਾਂ
geographical north	ਭੂਗੋਲਿਕ ਉੱਤਰ
geographical pole	ਭੂਗੋਲਿਕ ਧ੍ਰੂਵ
geographical range	ਭੂਗੋਲਿਕ ਰੇਂਜ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਮਾਰ
geographical region	ਭੂਗੋਲਿਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
geographical rotation	ਭੂਗੋਲਿਕ ਪਰਿਕ੍ਰਮਣ
geographical situation	ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ
geographical surrounding	ਭੂਗੋਲਿਕ ਚੌਗਿਰਦਾ
geographical value	ਭੂਗੋਲਿਕ ਮਹੱਤਾ
geographic factor	ਭੂਗੋਲਿਕ ਕਾਰਨ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਕਾਰਕ
geographic isolation	ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਲਹਿਦਗੀ
geographic meridian	ਭੂਗੋਲਿਕ ਮਧਿਆਨ੍ਹ-ਰੇਖਾ
geoid	ਪ੍ਰਿਥਵੀ-ਆਕਾਰੀ, ਭੂ-ਆਕਾਰੀ
geological	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ, ਭੂ-ਗਰਭੀ

geological age	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਯੁਗ
geological distribution	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਵੰਡ
geological epoch	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਮਹਾਯੁਗ, ਜੀਆਲੋਜੀਕਲ ਈਪੌਕ
geological era	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਮਹਾਕਲਪ, ਜੀਆਲੋਜੀਕਲ ਐਰਾ
geological factor	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਕਾਰਨ, ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਕਾਰਕ
geological formation	ਚਟਾਨ ਸਮੂਹ
geological history	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ
geological map	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਨਕਸ਼ਾ
geological period	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਕਲਪ, ਜੀਆਲੋਜੀਕਲ ਪੀਰੀਅਡ
geological records	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ
geological section	ਭੂ-ਗਰਭੀ-ਸੈੱਕਸ਼ਨ
geological succession	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਕ੍ਰਮ
geological survey	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸਰਵੇਖਣ
geological time	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸਮਾਂ
geologist	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨੀ, ਜੀਆਲੋਜਿਸਟ
geology	ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ, ਜੀਆਲੋਜੀ
geometrical figures	ਜੁਮੈਟਰਈ ਚਿੱਤਰ
geomorphic agent	ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਕਾਰਕ, ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤਕ ਏਜੰਟ
geomorphic cycle	ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਚੱਕਰ

geomorphic process	ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵਿਧੀ
geomorphology	ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤੀ-ਵਿਗਿਆਨ, ਜੀਓਮਾਰਫ਼ਾਲੋਜੀ
geophysics	ਭੂ-ਭੌਤਿਕ-ਵਿਗਿਆਨ; ਜੀਓਫਿਜ਼ਿਕਸ
geo-politics	ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤੀ
Georgia	ਜਾਰਜੀਆ
geosyncline	ਭੂ-ਅਭਿਨਤੀ
Germany	ਜਰਮਨੀ
geyser	ਗਰਮ-ਫ਼ੁਹਾਰਾ, ਗੀਜ਼ਰ
Gezira (*Gazira*)	ਜਜ਼ੀਰਾ
ghat	ਘਾਟ
gher	ਘੇਰ
Gibraltar	ਜਿਬਰਾਲਟਰ
glacial	ਗਲੇਸ਼ਰੀ, ਬਰਫ਼ਾਨੀ, ਹਿਮਾਨੀ, ਹਿਮਨਦੀ
glacial boulder	ਗਲੇਸ਼ਰੀ ਬੋਲਡਰ, ਹਿਮਨਦੀ ਬੋਲਡਰ
glacial deposit	ਗਲੇਸ਼ਰੀ ਨਿਖੇਪ, ਹਿਮਾਨੀ ਨਿਖੇਪ, ਗਲੇਸ਼ਲ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ
glacial drift	ਹਿਮਾਨੀ ਵਿਸਥਾਪਨ, ਹਿਮ-ਖਿਸਕਣ, ਹਿਮਾਨੀ ਮਿੱਟੀ
glacial epoch	ਗਲੇਸ਼ਰੀ ਮਹਾਯੁਗ, ਹਿਮਾਨੀ ਮਹਾਯੁਗ, ਹਿਮ-ਨਦੀ ਮਹਾਯੁਗ, ਗਲੇਸ਼ਲ ਈਪੌਕ
glacial soil	ਗਲੇਸ਼ਰੀ ਮਿੱਟੀ, ਹਿਮਾਨੀ ਮਿੱਟੀ
glaciated plain	ਗਲੇਸ਼ਰੀਕ੍ਰਿਤ ਮੈਦਾਨ, ਹਿਮਕ੍ਰਿਤ ਮੈਦਾਨ
glaciation	ਗਲੇਸ਼ਰੀਕਰਣ, ਹਿਮਾਨੀਕਰਣ

glacier	ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਹਿਮਨਦੀ; ਹਿਮਾਨੀ
glacier stream	ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਨਦੀ, ਹਿਮਾਨੀ ਨਦੀ
global map	ਗਲੋਬੀ ਨਕਸ਼ਾ, ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ
global situation	ਗਲੋਬੀ ਸਥਿਤੀ
globe	ਧਰਤ-ਗੋਲਾ, ਗਲੋਬ
Globigerina	ਗਲੋਬੀਜੈਰੀਨਾ
globular	ਗੋਲਾਕਾਰ
gneiss	ਨਾਈਸ
Gobi (desert)	ਗੋਬੀ (ਮਾਰੂਥਲ)
Gomti	ਗੋਮਤੀ
Gondwana Land	ਗੋਂਡਵਾਨਾ ਲੈਂਡ
gorge	ਡੂੰਘੀ ਘਾਟੀ ਗਾਰਜ
goti glacial stage	ਗੋਟੀ ਗਲੇਸ਼ਰੀ ਸਟੇਜ
graben	ਗ੍ਰੈਬਨ
gradation	ਕ੍ਰਮ-ਸਥਾਪਨ, ਦਰਜਾਬੰਦੀ
grade	ਗ੍ਰੇਡ, ਦਰਜਾ, ਕ੍ਰਮ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ
graded	ਕ੍ਰਮਿਕ; ਸ਼੍ਰੇਣੀਕ੍ਰਿਤ, ਪ੍ਰਵਣਿਤ
graded profile	ਪ੍ਰਵਣਿਤ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ
gradient	ਪ੍ਰਵਣਤਾ
gardient wind	ਪ੍ਰਵਾਣਤਾਮੁਖੀ ਪੌਣ
granite	ਗ੍ਰੈਨਾਈਟ
granular disintegration	ਕਿਣਕੇਦਾਰ ਵਿਘਟਨ, ਕਣਵੀ ਵਿਘਟਨ
graph	ਗ੍ਰਾਫ
graphic design	ਗ੍ਰਾਫੀ ਡੀਜ਼ਾਈਨ

graphic scale	ਗ੍ਰਾਫੀ ਸਕੇਲ
graphite	ਗ੍ਰੈਫਾਇਟ
graphos	ਗ੍ਰੈਫਾਸ
graph paper	ਗ੍ਰਾਫ਼ ਪੇਪਰ
grass land	ਚਰਾਗਾਹ, ਘਾਹ ਦਾ ਮੈਦਾਨ
graticule	ਰੇਖਾ-ਜਾਲ
gravel	ਬਜਰੀ, ਕੰਕਰੀ
gravitation	ਗੁਰੂਤਾਕਰਸ਼ਣ, ਗੁਰੂਤਾ
gravity	ਗੁਰੂਤਾ, ਭੂ-ਗੁਰੂਤਾ
Great Bear	ਸਪਤ ਰਿਸ਼ੀ
Great Boundary Fault	ਮਹਾਨ ਸੀਮਾ ਭੱਜਣ, ਗ੍ਰੇਟ ਬਾਊਂਡਰੀ ਫਾਲਟ
Great Britain	ਮਹਾਨ ਬਰਤਾਨੀਆ
great circle	ਮਹਾਨ ਚੱਕਰ
great desert	ਮਹਾ-ਮਾਰੂਥਲ
Great Lakes	ਗ੍ਰੇਟ ਲੇਕਸ
green belt	ਹਰਿਆਵਲ ਪੱਟੀ
Greenwhich Mean Time (G. M. T.)	ਗ੍ਰੀਨਿਚ ਔਸਤ ਸਮਾਂ (ਜੀ. ਐਮ. ਟੀ.)
grey earth	ਭੂਰੀ ਮਿੱਟੀ
grid line	ਗ੍ਰਿਡ ਰੇਖਾ
grit	ਗ੍ਰਿਟ
grooving	ਝਰੀ ਪਾਉਣਾ
grouped squares	ਗਰੁਪ ਕੀਤੇ ਵਰਗ, ਸਮੂਹਿਤ ਵਰਗ

ground frost	ਧਰਾਤਲੀ ਕੱਕਰ
ground water	ਭੂ-ਜਲ, ਭੋਂ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ, ਭੂਮੀਗਤ ਜਲ
growth of rural population	ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ
growth maps	ਵਿਕਾਸ-ਨਕਸ਼ੇ
guano	ਗੁਆਨੋ, ਵਿਠਾਂ ਦੀ ਖਾਦ
Guatemala	ਗੁਆਟੇਮਾਲਾ
Guiana current	ਗੀਆਨਾ ਰੌ
gulch	ਗਲਚ
gulf	ਖਾੜੀ, ਖ਼ਲੀਜ
Gulf stream	ਖਾੜੀ ਦੀ ਰੌ
gull	ਗੱਲ
gully	ਲਘੂ ਘਾਟੀ, ਗੱਲੀ
gums (gum trees)	ਯੂਕਲਿਪਟਿਸ ਜਾਤੀਆਂ (ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ)
Gunter's chain	ਗੰਟਰ–ਜਰੀਬ
gust	ਝੋਂਕਾ
gypsum	ਜਿਪਸਮ
gypsy	ਖ਼ਾਨਾਬਦੋਸ਼, ਟਪਰੀਵਾਸੀ, ਜਿਪਸੀ

H

habitability	ਵਸਣਯੋਗਤਾ
habitant	ਵਾਸੀ, ਵਸਨੀਕ
habitat	ਵਾਸ
habitation	ਆਬਾਦੀ, ਵਸੋਂ, ਵਾਸ-ਸਥਾਨ, ਵਸੇਬਾ
hachure	ਹੈਸ਼ੂਰ
hail	ਗੜਾ, ਓਲਾ
hailstorm	ਗੜੇਮਾਰ, ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਵਰਖਾ
Haiti islands	ਹੇਟੀ ਦੀਪ-ਸਮੂਹ
halo	ਹਾਲਾ
halo	ਸਮੁੰਦਰ, ਲੂਣ—
halobiotic	ਸਮੁੰਦਰ-ਵਾਸੀ, ਸਮੁੰਦਰ-ਜੀਵੀ
halobiotic realm (marine realm)	ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵ-ਸਮੂਹ
Hamada (Hammada)	ਹਮਾਦਾ
hamlet	ਝੁੱਗੀ-ਸਮੂਹ, ਪਿੰਡੋਰੀ, ਝੋਕ, ਢੋਕ
hanging valley	ਲਟਕਦੀ ਵਾਦੀ, ਨਿਲੰਬੀ ਘਾਟੀ
harbour	ਗੋਦੀ, ਬੰਦਰਗਾਹ

hardness	ਕਠੋਰਤਾ
Harmattan	ਹਰਮੇਤਾਨ
hatchet-planimeter	ਹੈਚਟ-ਪਲੈਨੀਮੀਟਰ
Hawaii	ਹਵਾਈ
hay	ਸੁਕਾ ਘਾਹ
hazy	ਧੁੰਦਲਾ
head	ਸਿਖਰ, ਸਿਰ, ਮੁਹਾਣਾ
headland	ਰਾਸ, ਅੰਤਰੀਪ
headward erosion	ਸਿਖਰਮੁਖੀ ਅਪਰਦਨ, ਮੁਹਾਣਾਮੁਖੀ ਅਪਰਦਨ
head waters	ਨਦੀ ਦਾ ਸਿਖਰ, ਨਦੀ ਦਾ ਮੁਹਾਣਾ
heat	ਤਾਪ, ਗਰਮੀ
heat dissipation	ਤਾਪ ਵਿਸਰਣ
heath land (heath)	ਅਜੋਤ ਭੂਮੀ, ਅਣਵਾਹੀ ਭੋਂ
heat transference	ਤਾਪ ਸਥਾਨ-ਅੰਤਰਣ
heat wave	ਗਰਮੀ ਦੀ ਲਹਿਰ
heavenly body (celestial body)	ਖਗੋਲੀ ਪਿੰਡ, ਖਪਿੰਡ, ਆਕਾਸ਼ੀ ਪਿੰਡ
heavy industry	ਭਾਰੀ ਉਦਯੋਗ
hectogram	ਹੈੱਕਟੋਗ੍ਰਾਮ
hectograph	ਹੈੱਕਟੋਗ੍ਰਾਫ਼
hectometre	ਹੈੱਕਟੋਮੀਟਰ
height	ਉਚਾਈ, ਉਚਾਣ
hemisphere	ਅਰਧ-ਗੋਲਾ

Hercynian	ਹਰਸੀਨੀਅਨ
high (of despression)	ਉਚਾਣ (ਅਵਦਾਬ ਦੀ)
high clouds	ਉੱਚੇ ਬੱਦਲ
highlands	ਉੱਚ-ਭੂਮੀ, ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਾ
high pressure	ਉੱਚ-ਦਾਬ
high tide	ਉੱਚ-ਜਵਾਰ
high water mark	ਉੱਚਤਮ ਜਲ ਸਤੱਰ-ਅੰਕ
highway	ਮਹਾਂ-ਮਾਰਗ. ਰਾਜਪਥ, ਸ਼ਾਹਰਾਹ
hill	ਪਹਾੜੀ
hill farming	ਪਹਾੜੀ ਖੇਤੀ
hill fog	ਪਹਾੜੀ ਧੁੰਦ
hilllock	ਛੋਟੀ ਪਹਾੜੀ, ਟਿੱਲਾ
hill pasture	ਪਹਾੜੀ ਚਰਾਗਾਹ, ਪਹਾੜੀ ਚਰਾਂਦ
hill shading	ਪਹਾੜੀ-ਛਾਂ ਕਰਣ, ਪਹਾੜੀ-ਰੇਖਣ, ਹਿਲ ਸ਼ੇਡਿੰਗ
hill side	ਪਹਾੜੀ ਪਾਸਾ, ਪਹਾੜੀ ਵੱਖੀ
hill slope	ਪਹਾੜੀ ਢਲਾਨ
hill tract	ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ
Himalayas	ਹਿਮਾਲੀਆ, ਹਿਮਾਲਾ
hinterland	ਪਛਵਾੜਾ
histogram	ਹਿਸਟੋਗ੍ਰਾਮ
historical geography	ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਭੂਗੋਲ, ਹਿਸਟਾਰਲੀਕਲ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
historical maps	ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਨਕਸ਼ੇ

history of geography	ਭੂਗੋਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
hoar frost	ਪਾਲਾ
holding	ਜੋਤ
Holland	ਹਾਲੈਂਡ
homeland	ਸੁਦੇਸ਼, ਮਾਤਭੂਮੀ
homoclime	ਸਮਰੂਪ ਜਲਵਾਯੂ
homoclimes	ਸਮ-ਜਲਵਾਯੂ ਸਥਾਨ
homogeneous	ਸਮਜਾਤੀ, ਸਮ-ਅੰਗੀ, ਸਮਰੂਪ
Hongkong	ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ
horizon	ਖਿਤਿਜ, ਦਿਸਹੱਦਾ
horizontal	ਖਿਤਿਜੀ, ਲੰਮੇ-ਦਾਅ, ਪੱਧਰਾ
horizontal displacement	ਖਿਤਿਜੀ ਵਿਸਥਾਪਨ
horizontal equivalent (H.E.)	ਖਿਤਿਜੀ ਅੰਤਰਾਲ
horizontal fault	ਖਿਤਿਜੀ ਭੱਜਣ
horizontal line	ਖਿਤਿਜੀ ਰੇਖਾ
horizontal motion	ਖਿਤਿਜੀ ਗਤੀ
horizontal scale	ਖਿਤਿਜੀ ਸਕੇਲ
horizontal strata	ਪੱਧਰੇ ਸਤੱਰ
horn	ਸ਼ਿੰਗ, ਨੋਕੀਲੀ ਚੋਟੀ, ਮੁਨਾਰਾ, ਹਾਰਨ
hornblende	ਹਾਰਨ-ਬਲੈਂਡ
horst	ਹਾਰਸਟ
horticulture	ਬਾਗ਼ਬਾਨੀ
hot climate	ਗਰਮ ਜਲਵਾਯੂ
hot spell	ਗਰਮੀ ਦਾ ਦੌਰ

hot spring	ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ
hot winds	ਗਰਮ ਹਵਾਵਾਂ
hours	ਘੰਟੇ
Hudson bay	ਹਡਸਨ ਖਾੜੀ
human geography	ਮਨੁੱਖੀ-ਭੂਗੋਲ
human settlements	ਮਨੁੱਖੀ-ਬਸਤੀਆਂ
humid	ਸਿੱਲ੍ਹਾ, ਨਮਦਾਰ, ਨਮ, ਵੱਤਰੀਲਾ
humidity	ਨਮੀ, ਸਿੱਲ੍ਹ, ਵੱਤਰ
humid valley	ਸਿਲ੍ਹੀ ਵਾਦੀ, ਨਮਦਾਰ ਵਾਦੀ
humus	ਮੱਲ੍ਹੜ, ਹਿਊਮਸ
Hunduras	ਹੰਡੂਰਾਜ਼
Hungary	ਹੰਗਰੀ
hunter moon	ਕੱਤਕ ਦੀ ਪੂਰਣਮਾਸ਼ੀ
hurricane	ਹਰੀਕੇਨ
husbandry	ਪਾਲਣ, ਕਿਰਸਾਣੀ
Hwang Ho	ਹਵਾਂਗ ਹੋ
hydraulic	ਦ੍ਰਵ-ਚਾਲਿਤ, ਜਲ–
hydrography	ਜਲ ਵਿਵਰਣ, ਜਲ-ਵਰਣਨ, ਹਾਈਡ੍ਰੋਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
hydrology	ਜਲ-ਵਿਗਿਆਨ, ਹਾਈਡ੍ਰੋਲੋਜੀ
hydrosphere	ਜਲ-ਮੰਡਲ, ਹਾਈਡ੍ਰੋਸਫ਼ੀਅਰ
hyetograph	ਵਰਖਾ-ਚਾਰਟ, ਹੀਟੋਗ੍ਰਾਫ਼
hygrograph	ਨਮੀਗ੍ਰਾਫ਼, ਹਾਈਗ੍ਰੋਗ੍ਰਾਫ਼

hygrometer	ਨਮੀਮਾਪਕ, ਹਾਈਗ੍ਰੋਮੀਟਰ
hypsographic curve	ਉੱਚਤਾ ਦਰਸ਼ੀ ਕਰਵ
hythergraph	ਹੀਦਰਗ੍ਰਾਫ਼

I

ice	ਬਰਫ਼, ਹਿਮ
Ice Age	ਹਿਮ-ਯੁਗ
ice barrier	ਹਿਮ-ਰੋਕ
iceberg	ਹਿਮ ਚਟਾਨ, ਬਰਫ਼ ਦਾ ਤੋਦਾ, ਆਈਸਬਰਗ
ice cap	ਹਿਮ ਟੋਪੀ
ice field	ਹਿਮ ਖੇਤਰ
ice foot	ਹਿਮ-ਅੰਤਰੀਪ
Iceland	ਆਈਸਲੈਂਡ
ice masses	ਹਿਮ-ਸਮੂਹ, ਹਿਮ-ਪੁੰਜ
ice movement	ਹਿਮ-ਗਤੀ
ice sheet	ਹਿਮ-ਚਾਦਰ
ice storm	ਬਰਫ਼ੀਲਾ ਤੂਫ਼ਾਨ
ice tongue	ਹਿਮ-ਜੀਭ
icy sea	ਬਰਫ਼ੀਲਾ ਸਮੁੰਦਰ
igneous	ਅਗਨੀ, ਆਤਸ਼ੀ, ਅਗਨਜ, ਮੈਗਮਜ
igneous activity	ਅਗਨੀ-ਸਕ੍ਰਿਅਤਾ

igneous extrusion	ਅਗਨੀ-ਬਾਹਰਵੇਧਨ
igneous intrusion	ਅਗਨੀ-ਅੰਤਰਵੇਧਨ
igneous rock	ਅਗਨੀ-ਚਟਾਨ
illuminated globe	ਪ੍ਰਦੀਪਤ ਗਲੋਬ
image	ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ, ਅਕਸ
imaginary	ਕਲਪਿਤ, ਕਾਲਪਨਿਕ, ਫ਼ਰਜ਼ੀ
immature soil	ਨਵ-ਨਿਰਮਿਤ ਮਿੱਟੀ
immature stream	ਨਵ-ਨਦੀ
immigrant	ਆਵਾਸੀ
impermeable rock	ਅਪਾਰਗਾਮੀ ਚਟਾਨ, ਅਪ੍ਰਵੇਸ਼ੀ ਚਟਾਨ
impervious rock	ਅਪ੍ਰਵੇਸ਼ੀ ਚਟਾਨ
import	ਆਯਾਤ, ਦਰਾਮਦ
improved land	ਸੁਧਾਰੀ ਹੋਈ ਭੂਮੀ, ਸੁਧਰੀ-ਭੋਂ
inborn population	ਅੰਤਰ-ਜਨਮੀ ਆਬਾਦੀ, ਦੇਸ਼ ਜਨਮਿਤ ਜਨ-ਸੰਖਿਆ
inch	ਇੰਚ
incised meander	ਧਸਿਆ ਵਿਸਰਪਣ
incoming magma	ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੀ ਮੈਗਮਾ
incomplete	ਅਪੂਰਣ, ਅਧੂਰਾ
inconsequent drainage	ਅਪਵਰਤੀ ਅਪਵਾਹ, ਅਪਵਰਤੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ
increase	ਵਾਧਾ, ਵਧਣਾ
index	ਸੰਕੇਤ ਸੂਚੀ, ਵਿਸ਼ਾ-ਸੂਚੀ, ਇੰਡੈਕਸ
index number	ਸੂਚਕ-ਅੰਕ, ਇੰਡੈਕਸ ਨੰਬਰ

India	ਭਾਰਤ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਹਿੰਦ, ਇੰਡੀਆ
Indian ink	ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਕ
Indian ocean	ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ
Indian standard time	ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਡਰਡ ਸਮਾ, ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੈਂਡਰਡ ਟਾਈਮ
Indian summer	ਭਾਰਤੀ ਗਰਮ ਮੌਸਮ, ਭਾਰਤੀ ਹੁਨਾਲਾ
indifferent equilibrium	ਉਦਾਸੀਨ-ਸੰਤੁਲਨ
Indo-Aryan	ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆਈ, ਇੰਡੋ-ਆਰੀਅਨ
Indo-European	ਭਾਰਤ-ਯੂਰਪੀ, ਇੰਡੋ-ਯੂਰਪੀ, ਭਾਰੋਪੀ
Indonesia	ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ
Indo-Pak	ਇੰਡੋ-ਪਾਕ, ਹਿੰਦ-ਪਾਕ
industrial	ਉਦਯੋਗਿਕ, ਉਦਯੋਗ–, ਸਨਅਤੀ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ
industrial complex	ਉਦਯੋਗਿਕ ਕੰਪਲੈਕਸ
industrial geography	ਉਦਯੋਗਿਕ ਭੂਗੋਲ, ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
industrialisation	ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ
industrial map	ਉਦਯੋਗ-ਨਕਸ਼ਾ
industrial momentum	ਉਦਯੋਗਿਕ ਸੰਵੇਗ
industrial regions	ਉਦਯੋਗਿਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
industrial statistics	ਉਦਯੋਗਿਕ ਅੰਕੜੇ, ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ
industry	ਉਦਯੋਗ, ਸਨਅਤ, ਇੰਡਸਟਰੀ
inference	ਸਿੱਟਾ, ਨਤੀਜਾ, ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼

infertile	ਅਣ-ਉਪਜਾਊ, ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਰਖ਼ੇਜ਼
influence	ਪ੍ਰਭਾਵ, ਅਸਰ
influent	ਅੰਤਰਵਹਿਣ, ਅੰਤਰ-ਪ੍ਰਵਾਹੀ
ingrown meander	ਧਸਿਆ ਅਸਮਮਿਤ ਵਿਸਰਪਣ
inland basin	ਅੰਤਰਦੇਸ਼ੀ ਬੇਸਿਨ
inland drainage	ਅੰਤਰਦੇਸ਼ੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ
inland lake	ਅੰਤਰਦੇਸ਼ੀ ਝੀਲ
inland region	ਅੰਤਰਦੇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ
inland sea	ਅੰਤਰਦੇਸ਼ੀ ਸਮੁੰਦਰ, ਅੰਤਰ-ਸਮੁੰਦਰ
inlier	ਇਨਲਾਇਰ
immigrant	ਆਵਾਸੀ
Inner Himalayas	ਅੰਦਰਲਾ ਹਿਮਾਲੀਆ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿਮਾਲਾ
inorganic	ਅਜੀਵੀ
inscription	ਉਕਰਾਈ
insequent	ਅਕ੍ਰਮਵਰਤੀ
insequent drainage	ਅਕ੍ਰਮਵਰਤੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ
insequent river	ਅਕ੍ਰਮਵਰਤੀ ਦਰਿਆ
insequent valley	ਅਕ੍ਰਮਵਰਤੀ ਵਾਦੀ
insolation	ਸੂਰਜ-ਤਾਪਨ; ਸੂਰਜੀ ਤਾਪ
instability	ਅਸਥਿਰਤਾ
installed capacity	ਸਥਾਪਿਤ ਸਮਰਥਾ
instrument	ਯੰਤਰ, ਸੰਦ, ਔਜ਼ਾਰ
insular	ਦੀਪ ਵਾਸੀ, ਦੀਪ ਸੰਬੰਧੀ

intense	ਤੀਬਰ
intensity	ਤੀਬਰਤਾ
intensive	ਭਾਰੀ, ਸੰਘਣੀ, ਘਣੀ, ਗਹਿਨ
intensive cultivation	ਕਿਰਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਖੇਤੀ, ਸੰਘਣੀ ਖੇਤੀ
interfluve	ਦੁਆਬ
interglacial	ਅੰਤਰਗਲੇਸ਼ਰੀ, ਅੰਤਰਹਿਮਾਨੀ, ਅੰਤਰ-ਹਿਮਨਦੀ
intergradation	ਅੰਤਰ-ਦਰਜਾਬੰਦੀ
intergranular	ਅੰਤਰ-ਕਣਵੀ
interior (of the country)	ਅੰਦਰੂਨੀ ਭਾਗ, ਅੰਦਰਲਾ ਹਿੱਸਾ (ਦੇਸ਼ ਦਾ)
interlocking spur	ਅੰਤਰ-ਗੁੰਦਿਆ ਪਰਬਤੀ ਵਧਾਉ
intermediate	ਮੱਧਵਰਤੀ
intermediate rock	ਮੱਧਵਰਤੀ ਚਟਾਨ
intermittent (rain)	ਅਟਿਕਵੀਂ, ਰੁਕ ਰੁਕ ਕੇ (ਬਾਰਸ਼)
intermont (intermontane)	ਅੰਤਰ-ਪਰਬਤੀ
intermontane plateau	ਅੰਤਰ-ਪਰਬਤੀ ਪਠਾਰ
internal	ਅੰਦਰਲਾ, ਅੰਦਰੂਨੀ, ਅੰਤਰਵਰਤੀ
internal basin	ਅੰਤਰਵਰਤੀ ਬੇਸਿਨ
internal drainage	ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ, ਅੰਤਰਵਰਤੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ
internal structure	ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਣਤਰ
international	ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ
International Cloud Atlas	ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੇਘ-ਐਟਲਸ, ਇੰਟਰ-ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਲਾਊਡ ਐਟਲਸ

international map	ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਕਸ਼ਾ
international port of call	ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਸ਼ਰਾਮ-ਬੰਦਰਗਾਹ
international trade	ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ
international date line	ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਤੀ-ਰੇਖਾ
interpolation	ਅੰਤਰ-ਵੇਸ਼ਣ
inter-regional	ਅੰਤਰ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼ੀ
inter-regional trade	ਅੰਤਰ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ
inter state	ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ
inter-tropical	ਅੰਤਰ-ਉਸ਼ਣ-ਖੰਡੀ
interval of contours	ਕੰਟੂਰ-ਅੰਤਰਾਲ
intervisibility	ਪਰਸਪਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ
intra-state	ਰਾਜ ਅੰਦਰਲਾ
intrenched meander (entrenched meander)	ਧਸਿਆ ਸਮਮਿਤ ਵਿਸਰਪਣ
intrusion	ਅੰਤਰਵੇਧਨ
intrusive rock	ਅੰਤਰਵੇਧੀ ਚਟਾਨ
inversion of temperature	ਤਾਪਮਾਨ ਦਾ ਉਲਟਕ੍ਰਮਣ, ਤਾਪਮਾਨ-ਉਲਟਾਉ
inverted relief	ਉਲਟਕ੍ਰਮਿਤ ਧਰਾਤਲ, ਵਿਪਰੀਤ ਧਰਾਤਲ
invisible exports	ਅਦਿਖ ਨਿਰਯਾਤ
ionosphere	ਆਇਨ-ਮੰਡਲ, ਆਇਨੋਸਫ਼ੀਅਰ
ionospheric wind	ਆਇਨ-ਮੰਡਲੀ ਪੌਣ
Iran	ਈਰਾਨ

Iraq	ਇਰਾਕ
Ireland (Eire.)	ਆਇਰਲੈਂਡ
iron ore	ਲੋਹੇ ਦੀ ਕੱਚੀ ਧਾਤ
irrigated area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ
irrigated crop	ਸਿੰਜੀ ਫ਼ਸਲ
irrigated farming	ਸਿੰਜੀ ਖੇਤੀ
irrigated land	ਸਿੰਜੀ ਭੋਂ
irrigation	ਸਿੰਜਾਈ
irrigation facilities	ਸਿੰਜਾਈ-ਸਹੂਲਤਾਂ
irrigation method	ਸਿੰਜਾਈ- ਢੰਗ
island	ਟਾਪੂ, ਜਜ਼ੀਰਾ, ਦੀਪ
isle	ਜਜ਼ੀਰਾ, ਦੀ
islet	ਉਪਦੀਪ, ਛੋਟਾ ਜਜ਼ੀਰਾ, ਛੋਟਾ ਟਾਪੂ
iso-	ਸਮ—]
isobar	ਸਮਦਾਬ ਰੇਖਾ, ਆਈਸੋਬਾਰ
isobaric transformation	ਸਮਦਾਬੀ ਰੂਪਾਂਤਰਣ
isobar map	ਸਮਦਾਬ ਨਕਸ਼ਾ, ਆਈਸੋਬਾਰ ਨਕਸ਼ਾ
isobath	ਸਮ-ਡੂੰਘਾਣ ਰੇਖਾ, ਆਈਸੋਬਾਥ
isoclinal	ਸਮਨਤ
isoclinal fold	ਸਮਨਤ ਵਲ
isoclinal strata	ਸਮਨਤ ਸਤੱਰ
isocline	ਸਮਨਤੀ, ਸਮਨਤਿਕ
isoclinic line	ਸਮਨਮਨ ਰੇਖਾ
isohaline	ਸਮਲੂਣ ਰੇਖਾ, ਆਈਸੋਹੇਲਾਈਨ

isohyet	ਸਮ-ਵਰਖਾ ਰੇਖਾ
isohyet map	ਸਮ-ਵਰਖਾ ਨਕਸ਼ਾ
isohype	ਸਮਉੱਚ ਰੇਖਾ
isolated	ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ, ਨਵੇਕਲਾ, ਵਿਕੋਲਿਤਰਾ
isometric line	ਸਮ-ਹੁਜਮ ਰੇਖਾ, ਆਈਸੋਮੀਟਰਿਕ ਲਾਈਨ
isoneph	ਸਮ-ਮੇਘ ਰੇਖਾ, ਆਈਸੋਨੈਫ
isopleth	ਸਮ-ਮੁੱਲ ਰੇਖਾ, ਆਈਸੋਪਲੈੱਥ
isopleth map	ਸਮ ਮੁੱਲ ਰੇਖਾ ਨਕਸ਼ਾ
isopleth method	ਸਮ-ਮੁੱਲ ਰੇਖਾ ਵਿਧੀ
isopleth models	ਸਮ-ਮੁੱਲ ਰੇਖਾ ਮਾਡਲ
isoseismal line	ਸਮ-ਭੁਚਾਲੀ ਰੇਖਾ
isostasy	ਭੂ-ਸੰਤੁਲਨ, ਸਮ ਸਥਿਤੀ
isostatic anomaly	ਸਮ-ਸਥਿਤਿਕ ਅਸੰਗਤੀ
isostatic balance	ਸਮ-ਸਥਿਤਿਕ ਸਮਤੋਲ
isostatic equilibrium	ਸਮ-ਸਥਿਤਿਕ ਸੰਤੁਲਨ
isotherm	ਸਮਤਾਪ ਰੇਖਾ, ਆਈਸੋਥਰਮ
isothermal zone	ਸਮਤਾਪ-ਜ਼ੋਨ
isotope	ਸਮਸਥਾਨਕ, ਸਮ-ਪ੍ਰੋਟਾਨੀ, ਆਈਸੋਟੋਪ
Israel	ਇਜ਼ਰਾਈਲ
isthmus	ਥਲ ਜੋੜ, ਭੂ-ਸੰਧੀ, ਇਸਥਾਮਸ
Italy	ਇਟਲੀ

J

jade	ਜੇਡ
Jamaica	ਜਮਾਇਕਾ
Japan	ਜਾਪਾਨ
Java	ਜਾਵਾ
Jerusalem	ਯਰੂਸ਼ਲਮ
Jet Stream	ਜੈੱਟ ਸਟ੍ਰੀਮ
Jetty	ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੰਨ੍ਹ, ਜੈਟੀ
Jhil(jheel)	ਝੀਲ
joint	ਤ੍ਰੇੜ
joint in rock	ਚਟਾਨ-ਤ੍ਰੇੜ
joint plane	ਤ੍ਰੇੜ ਸਮਤਲ
joint valley	ਤ੍ਰੇੜ ਵਾਦੀ, ਤ੍ਰੇੜ ਘਾਟੀ
Jordan	ਜਾਰਡਨ, ਯਰਦਾਨ
junction	ਮੇਲ, ਸੰਗਮ, ਜੰਕਸ਼ਨ
jungle	ਜੰਗਲ, ਵਣ
Jupiter	ਬ੍ਰਹਸਪਤ, ਜੁਪੀਟਰ
Jurassic Period	ਜੁਰੈਸਿਕ ਕਲਪ, ਜੁਰੈਸਿਕ ਪੀਰੀਅਡ

jute	ਪਟਸਨ
juvenile relief	ਨਵ-ਨਿਰਮਿਤ ਧਰਾਤਲ
juvenile water	ਮੈਗਮ ਜਲ

K

kachchi	ਕੱਚੀ
Kalahari desert	ਕਾਲਾਹਾਰੀ ਰੇਗਿਸਤਾਨ
kallar	ਕੱਲਰ
Kamchatka current	ਕਾਮਚੱਟਕਾ ਰੌ
kame	ਕੇਮ
kangaroo	ਕੰਗਾਰੂ
kanker	ਕੰਕਰ
kaolin	ਚੀਨੀ ਮਿੱਟੀ, ਕੇਓਲਿਨ
Karewa	ਕਰੇਵਾ
karez	ਕਾਰੇਜ਼
Karroo (Karoo)	ਕਰੂ
Karst topography	ਕਾਰਸਟ–ਧਰਾਤਲ
kasba	ਕਸਬਾ
Kashmir	ਕਸ਼ਮੀਰ
kassi	ਕੱਸੀ
katabatic winds	ਕੇਟਾਬੈਟਿਕ ਪੌਣਾਂ

katametamorphism (katamorphism)	ਨਿਮਨ ਕਾਇਆ-ਅੰਤਰਣ, ਕੈਟਾਮੈਟਾਮਾਰਫਿਜ਼ਮ (ਕੈਟਾਮਾਰਫਿਜ਼ਮ)
katamorphic zone	ਨਿਮਨ ਕਾਇਆ-ਅੰਤਰੀ ਜ਼ੋਨ
Kenya	ਕੀਨੀਆ
Kerala	ਕੇਰਲ
kerosene (kerosine)	ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ, ਕੈਰੋਸੀਨ
kettle-drift	ਟੋਇਆਂ ਵਾਲੀ ਮੋਰੇਨ
kettle hole	ਹਿਮਜ ਟੋਆ
kettle lake	ਹਿਮਜ ਝੀਲ
kettle moraine	ਟੋਇਆਂ ਵਾਲੀ ਮੋਰੇਨ
key	ਸੰਕੇਤ–ਕੁੰਜੀ
key map	ਮੂਲ–ਨਕਸ਼ਾ
key minerals	ਮੂਲ ਖਣਿਜ
key panels	ਕੁੰਜੀ–ਪੈਨਲ
khad	ਖੱਡ
khadar	ਖਾਦਰ
khal	ਖਾਲ
khamsin (winds)	ਖਾਮਸਿਨ (ਪੌਣਾਂ)
khari	ਖਾੜੀ
kharif	ਸਾਉਣੀ, ਖ਼ਰੀਫ਼
Khasia hills	ਖਾਸੀ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆ
khud kasht	ਖ਼ੁਦ-ਕਾਸ਼ਤ
kilogram	ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ
kilometer	ਕਿਲੋਮੀਟਰ

Kirghiz	ਕਿਰਗੀਜ਼
knoll	ਟੇਕਰੀ
Koda trace	ਕੋਡਾ ਟ੍ਰੇਸ
Korea	ਕੋਰੀਆ
Krakatoa	ਕਰਾਕਾਟੋਆ
Kumaon	ਕੁਮਾਉਂ
Kuro siwo	ਕੁਰੋ ਸ਼ਿਵੋ
kursi	ਕੁਰਸੀ (ਆਜੜੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲੀ)
Kuwait	ਕੁਵੈਤ

L

Labrador current	ਲੈਬਰੇਡਾਰ ਰੌ
laccolite	ਲੈਕੱਲਾਇਟ
laccolith	ਲੈਕੋਲਿਥ
laccolith dome	ਲੈਕੋਲਿਥ ਗੁੰਬਦ
lacustrine	ਝੀਲਤਲੀ
lacustrine plain (lake plain)	ਝੀਲਤਲੀ ਮੈਦਾਨ
lacustrine rock	ਝੀਲਤਲੀ ਚਟਾਨ
ladang	ਲਡਾਂਗ
lake	ਝੀਲ, ਸਰੋਵਰ
lamina	ਪਤਲੀ ਪਰਤ
laminar motion	ਪਤਲੀ ਪਰਤਮਈ ਗਤੀ
laminated rock	ਪਤਲੀ ਪਰਤਦਾਰ ਚਟਾਨ
lamination	ਪਤਲੀ ਪਰਤਬੰਦੀ
land	ਭੋਂ, ਧਰਤੀ, ਜ਼ਮੀਨ, ਥਲ, ਭੂ
land animals	ਥਲ ਪ੍ਰਾਣੀ, ਖ਼ੁਸ਼ਕੀ ਦੇ ਜਾਨਵਰ
land breeze	ਥਲ ਸਮੀਰ
land classification	ਭੋਂ–ਵਰਗੀਕਰਣ

land form	ਭੋਂ–ਰੂਪ, ਥਲ–ਰੂਪ, ਥਲ ਆਕਾਰ
landscape	ਭੂ-ਦ੍ਰਿਸ਼
landscape drawing	ਭੂ-ਦ੍ਰਿਸ਼ ਡ੍ਰਾਇੰਗ
landslide	ਭੂ-ਖਿਸਕਣ
landslip	ਭੂ-ਖਿਸਕਣ
land slope	ਭੂ-ਢਾਲ, ਭੂ-ਢਲਾਨ
land use	ਭੋਂ-ਵਰਤੋਂ
land use map	ਭੋਂ-ਵਰਤੋਂ ਨਕਸ਼ਾ
land use survey	ਭੋਂ-ਵਰਤੋਂ ਸਰਵੇਖਣ
land utilization	ਭੋਂ-ਉਪਯੋਗ
Laos	ਲਾਓਸ
lapse rate	ਘਟਨ ਦਰ (ਤਾਪਮਾਨ ਦਾ)
lapies	ਲੈਪੀਜ਼
lapse scale	ਲੈਪਸੀ ਸਕੇਲ
large scale map	ਵਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ
lateral	ਬਗ਼ਲੀ, ਪਾਸੇ ਦਾ
lateral ablation	ਬਗ਼ਲੀ ਅਪਖੁਰਣ
lateral abrasion	ਬਗ਼ਲੀ ਘਸਰ
lateral force	ਬਗ਼ਲੀ ਬਲ
lateral moraine	ਬਗ਼ਲੀ ਮੋਰੇਨ
laterite	ਲੈਟੇਰਾਈਟ
laterite soil	ਲੈਟੇਰਾਈਟ ਮਿੱਟੀ
latitude	ਵਿਥਕਾਰ, ਲੈਟੀਚਿਊਡ
lava	ਲਾਵਾ

lava blister	ਲਾਵਾ-ਫਫੋਲਾ
lava cave	ਲਾਵਾ-ਗੁਫ਼ਾ
lava cone	ਲਾਵਾ-ਕੋਨ
lava flow	ਲਾਵਾ-ਵਹਿਣ, ਲਾਵਾ-ਪ੍ਰਵਾਹ
lava region	ਲਾਵਾ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼
lava tube	ਲਾਵਾ-ਟਿਊਬ
lava tunnel	ਲਾਵਾ-ਸੁਰੰਗ
law	ਨਿਯਮ
layer	ਪਰਤ, ਤਹਿ, ਸਤੱਰ
layer shading	ਸਤੱਰ ਸ਼ੇਡਿੰਗ
leached soil	ਖੁਰੀ ਹੋਈ ਮਿੱਟੀ
leaching	ਖੋਰਣ-ਵਿਧੀ, ਖੋਰਣ
leaching of rock	ਚਟਾਨ-ਖੋਰਣ
leap year	ਲੀਪ–ਸਾਲ
leather	ਚਮੜਾ, ਲੈਦਰ
leather industry	ਚਮੜਾ ਉਦਯੋਗ, ਲੈਦਰ ਇੰਡਸਟਰੀ
leather tanning	ਚਮੜਾ ਕਮਾਈ, ਚਮੜਾ ਰੰਗਾਈ
Lebanon	ਲੈਬੇਨਾਨ
leeward	ਪੌਣ ਵਿਮੁਖ, ਓਟ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ
leeway	ਵਾਯੂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਮਨ
legend (of a map)	ਸੰਕੇਤ ਸੂਚੀ (ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ)
legend map	ਸੰਕੇਤ-ਨਕਸ਼ਾ
length	ਲੰਬਾਈ
lettering	ਅੱਖਰ-ਉਲੀਕਣਾ, ਲੈਟਰਿੰਗ

levee	ਕੁਦਰਤੀ ਬੰਨ੍ਹ, ਲੈਵੀ
Liberia	ਲਾਈਬੇਰੀਆ
Libya	ਲਿਬੀਆ
light	ਹਲਕੀ, ਮੱਧਮ; ਰੌਸ਼ਨੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼
lightning	ਬਿਜਲੀ, ਆਕਾਸ਼ੀ ਬਿਜਲੀ
light shade	ਹਲਕਾ ਸ਼ੇਡ
limestone	ਚੂਨਾ-ਪੱਥਰ
limestone region	ਚੂਨਾ-ਪੱਥਰ ਖੇਤਰ
linear distance	ਰੇਖੀ ਦੂਰੀ
linear pattern	ਲਕੀਰੀ ਪੈਟਰਨ
linear scale (line scale)	ਲਕੀਰੀ ਸਕੇਲ
line graph	ਲਕੀਰੀ ਗ੍ਰਾਫ਼
line shading	ਲਕੀਰੀ ਸ਼ੇਡਿੰਗ
line thinckness	ਲਕੀਰੀ ਮੋਟਾਈ
literal symbol	ਅੱਖਰ-ਚਿਨ੍ਹ (ਹਰ ਵੰਨਗੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ ਜੋ ਸੰਕੇਤ ਵਜੋਂ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)
lithosphere	ਥਲ–ਮੰਡਲ, ਲਿਥੋਸਫੀਅਰ
local	ਸਥਾਨਿਕ, ਮੁਕਾਮੀ
located	ਸਥਿਤ
loess	ਵਾਤੋੜ੍ਹ, ਲੋਏਸ
logarithmic curve	ਲਾੱਗੇਰਿਥਮੀ ਵਕਰ
logarithmic graph paper	ਲਾੱਗੇਰਿਥਮੀ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਪੇਪਰ
London	ਲੰਡਨ

longitude	ਲੰਬਕਾਰ, ਲਾਂਗੀਚਿਊਡ
loo	ਲੂ
low	ਨੀਂਵਾਂ, ਨਿਮਨ, ਘਟ
lower	ਹੇਠਲਾ, ਨਿਮਨਤਰ, ਨੀਵਾਂ
lowland	ਨੀਵੀਂ ਧਰਤੀ
low lying areas	ਨੀਵੇਂ ਇਲਾਕੇ
low pressure	ਨਿਮਨ ਦਾਬ
low pressure area	ਨਿਮਨ ਦਾਬ ਖੇਤਰ
low rainfall	ਘਟ ਵਰਖਾ
low temperature	ਨਿਮਨ ਤਾਪਮਾਨ, ਘਟ ਤਾਪਮਾਨ
loxodrom (e)	ਲੋਕਸੋਡ੍ਰੋਮ, (ਸਮਦਿਸ਼ਾ ਰੇਖਾ)
lunar	ਚੰਨ-ਚੰਦਾਇਣੀ
lunar day	ਚੰਦਾਇਣੀ ਦਿਨ
lunar eclipse	ਚੰਨ-ਗ੍ਰਹਿਣ
lunar ecliptic limit	ਚੰਨ-ਗ੍ਰਹਿਣ-ਸੀਮਾ
lunar month	ਚੰਦਾਇਣੀ ਮਹੀਨਾ
lunar tide	ਚੰਦਾਇਣੀ ਜਵਾਰ-ਭਾਟਾ
lunar year	ਚੰਦਾਇਣੀ ਵਰ੍ਹਾ
luni-solar	ਚੰਨ-ਸੂਰਜੀ
luni-solar tide	ਚੰਨ-ਸੂਰਜੀ ਜਵਾਰ-ਭਾਟਾ
Luxembourg	ਲਕਸਮਬਰਗ

M

macadam road	ਪੱਕੀ ਸੜਕ
Madhya Pradesh	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
Madras	ਮਦਰਾਸ
magma	ਮੈਗਮਾ
magmatic water (juvenile water)	ਮੈਗਮਜ ਜਲ
magnesian limestone	ਮਗਨੀਸ਼ੀਅਮੀ ਚੂਨਾ-ਪੱਥਰ
magnet	ਚੁੰਬਕ, ਮਿਕਨਾਤੀਸ
magnetic bearing	ਚੁੰਬਕੀ ਬੇਅਰਿੰਗ
magnetic declination	ਚੁੰਬਕੀ ਦਿਸ਼ਾਪਾਤ
magnetic meridian	ਚੁੰਬਕੀ ਮਧਿਆਨ੍ਹ-ਰੇਖਾ
magnetite	ਮੈਗਨੇਟਾਈਟ
Maharashtra	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ
maidan	ਮੈਦਾਨ
maize	ਮੱਕੀ, ਮਕੱਈ
Malabar	ਮਾਲਾਬਾਰ
malaria	ਮਲੇਰੀਆ
Malawi	ਮਲਾਵੀ

Malaysia	ਮਲੇਸ਼ੀਆ
Maldive Islands	ਮਾਲਦੀਵ ਦੀਪ-ਸਮੂਹ
Mali	ਮਾਲੀ
Malta	ਮਾਲਟਾ
mandated territory	ਸ਼ਾਸਨ-ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ-ਇਲਾਕਾ
mango showers	ਅੰਬ-ਪਕਾਊ ਮੀਂਹ
mangrove forests	ਮੈਂਗ੍ਰੋਵ ਜੰਗਲ
manufacture	ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ; ਨਿਰਮਾਣ
manufacturing industry	ਨਿਰਮਾਣ-ਉਦਯੋਗ
map	ਨਕਸ਼ਾ
map drawing	ਨਕਸ਼ਾ ਖਿਚਣਾ, ਨਕਸ਼ਾਕਸ਼ੀ
map making	ਨਕਸ਼ਾ ਚਿਤਰਣ
map projection	ਨਕਸ਼ਾ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
map reading	ਨਕਸ਼ਾ ਅਧਿਐਨ, ਨਕਸ਼ਾ ਵਾਚਨ
map stand	ਨਕਸ਼ਾ ਸਟੈਂਡ
map technique	ਨਕਸ਼ਾ ਤਕਨੀਕ
marble	ਸੰਗਮਰਮਰ
marg	ਮਾਰਗ
marginal areas	ਸੀਮਾਂਤ ਖੇਤਰ
marginal land	ਸੀਮਾਂਤ ਭੋਂ
marine	ਸਮੁੰਦਰੀ, ਸਾਗਰੀ
marine delta	ਸਮੁੰਦਰੀ ਡੈਲਟਾ
marine erosion (erosion by sea)	ਸਮੁੰਦਰੀ ਅਪਰਦਨ

marine meteorology	ਸਮੁੰਦਰੀ ਮੌਸਮ-ਵਿਗਿਆਨ, ਮੈਰੀਨ ਮੀਟੀਉਲੋਜੀ
mariner's compass	ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਪਾਸ, ਨਾਵਿਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਸੂਚਕ
marine sediment	ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਲਛਟ
maritime activities	ਸਮੁੰਦਰੀ ਧੰਦੇ, ਸਮੁੰਦਰ ਤਟੀ ਧੰਦੇ
maritime climate	ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਲਵਾਯੂ
marked	ਸਪਸ਼ਟ, ਪ੍ਰਤੱਖ; ਅੰਕਿਤ
market	ਮੰਡੀ, ਬਾਜ਼ਾਰ, ਮਾਰਕਿਟ
market areas	ਮੰਡੀ-ਖੇਤਰ
market gardening	ਸਬਜ਼ੀ-ਖੇਤੀ
Mars	ਮੰਗਲ
marsh	ਬੇਲਾ, ਅਸਥਾਈ ਦਲਦਲ
materials of earth crust	ਭੂ-ਪਟਲ ਦੀ ਸਾਮਗਰੀ
mathematical geography	ਗਣਿਤ-ਭੂਗੋਲ, ਮੈਥੇਮੈਟੀਕਲ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
mature	ਪਰਿਪੱਕ, ਪ੍ਰੌੜ੍ਹ
mature landscape	ਪਰਿਪੱਕ ਭੂ-ਦ੍ਰਿਸ਼
mature mountain	ਪਰਿਪੱਕ ਪਰਬਤ
mature river	ਪਰਿਪੱਕ ਦਰਿਆ
mature soil	ਪਰਿਪੱਕ ਮਿੱਟੀ
mature valley	ਪਰਿਪੱਕ ਵਾਦੀ
maturity (of river system)	ਪਰਿਪੱਕਤਾ (ਦਰਿਆਈ ਸਿਸਟਮ ਦੀ)
Mauritania	ਮਾਰੀਟੇਨੀਆ
Mauritius	ਮਾਰੀਸ਼ਸ
mauza	ਮੌਜ਼ਾ

maximum	ਅਧਿਕਤਮ, ਉੱਚਤਮ
maximum minimum thermometer	ਉੱਚਤਮ-ਨਿਊਨਤਮ ਥਰਮਾਮੀਟਰ
meadow	ਚਰਾਗਾਹ, ਜੂਹ
mean	ਔਸਤ, ਮਧ-ਅੰਕ
mean angular motion	ਔਸਤ ਕੋਣੀ ਗਤੀ
meander	ਨਦੀ ਦਾ ਵਲ, ਨਦੀ-ਵਿਸਰਪਣ
meandering	ਵਲ ਖਾਂਦੀ, ਵਿਸਰਪੀ
mean equator	ਔਸਤ ਭੂ-ਮਧ ਰੇਖਾ
mean monthly rainfall	ਔਸਤ ਮਾਸਿਕ ਬਾਰਸ਼
mean monthly temperature	ਔਸਤ ਮਾਸਿਕ ਤਾਪਮਾਨ
mean sea level	ਔਸਤ ਸਤ੍ਹਾ-ਸਮੁੰਦਰ
mean solar day	ਔਸਤ ਸੂਰਜੀ ਦਿਨ
mean solar time	ਔਸਤ ਸੂਰਜੀ ਸਮਾਂ
mean sun	ਔਸਤ ਸੂਰਜ
mean time	ਔਸਤ ਸਮਾਂ
mean tropical year	ਔਸਤ ਉਸ਼ਣ- ਖੰਡੀ ਸਾਲ
mean value	ਔਸਤ ਮੁੱਲ
mean velocity	ਔਸਤ ਵੇਗ
means of communication	ਸੰਚਾਰ-ਸਾਧਨ
means of transport	ਢੋ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਾਧਨ
measure	ਮਾਪ; ਮਾਪਣਾ, ਸਤੱਰ-ਸਮੂਹ
mechanical erosion	ਬਲਕ੍ਰਿਤ ਅਪਰਦਨ

mechanically formed sedimentary rock — ਬਲਕ੍ਰਿਤ ਅਵਸਾਦੀ ਚਟਾਨ

mechanical stripping — ਮਸ਼ੀਨੀ ਛਟੀਆ ਲਕੀਰਾਂ

mechanical weathering — ਬਲਕ੍ਰਿਤ ਛਿੱਜਣ

medial moraines — ਮੱਧਵਰਤੀ ਮੋਰੇਨ

median boundaries — ਮੱਧਵਰਤੀ ਹੱਦਾਂ

Medical geography — ਡਾਕਟਰੀ ਭੂਗੋਲ, ਮੈਡੀਕਲ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ

mediterrenean climate — ਰੂਮ-ਸਾਗਰੀ ਜਲਵਾਯੂ

Mediterrenean Sea — ਰੂਮ-ਸਾਗਰ

medium cloud — ਮੱਧਵਰਤੀ ਬੱਦਲ

megalapolis — ਨਗਰ-ਸਮੂਹ, ਮੈਗਾਲਾਪੋਲਿਸ

meltemi — ਮੇਲਟਮੀ (ਹਵਾਵਾਂ)

Mercator's projection — ਮਰਕੇਟਰ-ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ

mercury — ਪਾਰਾ

Mercury — ਬੁੱਧ, ਮਰਕਰੀ

mercury barometer — ਪਾਰਾ ਬੈਰੋਮੀਟਰ

meridian — ਮਧਿਆਨ੍ਹ ਰੇਖਾ, ਮੈਰੀਡੀਅਨ

meridian altitude — ਮਧਿਆਨ੍ਹ-ਰੇਖਾ ਉਚਾਈ,

meridian plane — ਧੁਰੱਈ ਤਲ

mesa — ਮੇਸਾ

meseta — ਮਸੇਟਾ

Mesozoic Era — ਮੀਜ਼ੋਜ਼ੋਇਕ ਮਹਾਕਲਪ, ਮੀਜ਼ੋਜ਼ੋਇਕ ਐਰਾ

mestizo — ਮੈਸਟੀਜ਼ੋ

metal — ਧਾਤ, ਮੈਟਲ

metamorphic rock	ਰੂਪਾਂਤਰਿਤ ਚਟਾਨ
metamorphism	ਰੂਪਾਂਤਰਣ, ਮੈਟਾਮਾਰਫ਼ਿਜ਼ਮ
meteor	ਉਲਕਾ, ਮੀਟੀਓਰ
meteorite	ਤਾਰੋਟਾ, ਉਲਕਾ ਪਿੰਡ, ਮੀਟੀਉਰਾਈਟ
meteorograph	ਮੀਟੀਉਰੋਗ੍ਰਾਫ
meteorologist	ਮੌਸਮ-ਵਿਗਿਆਨੀ, ਰੁੱਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ, ਮੀਟੀਉਰਾਲੋਜਿਸਟ
meteorology	ਮੌਸਮ-ਵਿਗਿਆਨ ਰੁੱਤ-ਵਿਗਿਆਨ, ਮੀਟੀਉਰਾਲੋਜੀ
meter	ਮੀਟਰ
meter gauge	ਮੀਟਰ ਗੇਜ
metropolis	ਮਹਾ-ਨਗਰ, ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਸ
metropolitan	ਮਹਾ ਨਗਰ ਸੰਬੰਧੀ, ਮੈਟਰੋਪੌਲੀਟਨ
metalled road	ਪੱਕੀ ਸੜਕ
Mexico	ਮੈੱਕਸੀਕੋ
mica	ਅਬਰਕ
mid-day	ਦੁਪਹਿਰ
middle valley plain	ਮੱਧ-ਵਾਦੀ-ਮੈਦਾਨ
mid-latitude desert	ਮੱਧ-ਵਿਥਕਾਰ-ਰੇਗਿਸਤਾਨ
mid-night	ਅੱਧੀ-ਰਾਤ
mid-night sun	ਅੱਧ-ਰਾਤਾ ਸੂਰਜ
migration of population	ਵਸੋਂ ਦੀ ਥਾਂ-ਬਦਲੀ, ਵਸੋਂ-ਪਰਵਾਸ
mild	ਸੁਖਾਵੀਂ (ਰੁਤ), ਮੰਦ, ਹਲਕੀ (ਪੌਣ ਆਦਿ)

mile	ਮੀਲ
millet	ਜਵਾਰ, ਬਾਜਰਾ ਆਦਿ
millibar	ਮਿਲੀਬਾਰ
millimeter	ਮਿਲੀਮੀਟਰ
million	ਦਸ ਲੱਖ, ਮਿਲੀਅਨ
mineral	ਖਣਿਜ, ਖਣਿਜੀ
mineral map	ਖਣਿਜ-ਨਕਸ਼ਾ
mineralogy	ਖਣਿਜ-ਵਿਗਿਆਨ, ਮਿਨਰਾਲੋਜੀ
mineral oil	ਖਣਿਜ-ਤੇਲ
mineral products	ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ
mineral reserve	ਖਣਿਜ ਭੰਡਾਰ
mineral resources	ਖਣਿਜ-ਸਾਧਨ
mineral salt	ਪਹਾੜੀ ਲੂਣ, ਪਥਰੀ ਲੂਣ
mineral spring	ਖਣਿਜੀ ਚਸ਼ਮਾ
minimum	ਅਲਪਤਮ, ਨਿਮਨਤਮ, ਨਿਊਨਤਮ
mining	ਖਾਣ-ਖੁਦਾਈ
minute	ਮਿੰਟ
mirage	ਮ੍ਰਿਗ-ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਮਿਰਾਜ
misfit river	ਅਮਿਚਵੀਂ ਨਦੀ
Mississippi	ਮਿਸੀਸਿੱਪੀ
mist	ਹਲਕੀ ਧੁੰਦ
Mistral	ਮਿਸਤਰਾਲ (ਪੌਣਾਂ)
mixed cultivation	ਰਲਵੀਂ ਖੇਤੀ, ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਖੇਤੀ
mixed farming	ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਖੇਤੀ

mizo hills	ਮੀਜ਼ੋ ਪਹਾੜੀਆਂ, ਮੀਜ਼ੋ ਹਿਲਜ਼
mock moon	ਚੰਨ-ਆਭਾਸ
mock sun	ਸੂਰਜ-ਆਭਾਸ
moderate	ਸਾਧਾਰਣ, ਦਰਮਿਆਨੇ ਦਰਜੇ ਦੀ
modification	ਤਬਦੀਲੀ, ਅਦਲ-ਬਦਲ
mofette	ਵਿਸਫ਼ੋਟ ਖੇਤਰ
moist	ਸਿਲ੍ਹਾ, ਤਰ, ਗਿੱਲਾ
moisture	ਨਮੀ, ਸਿਲ੍ਹ
Mollweides projection	ਮਾਲਵੀਡ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
momentum	ਸੰਵੇਗ
Mongolia	ਮੰਗੋਲੀਆ
monocline	ਇਕ-ਨਤਿਕ, ਮਾਨੋਕਲਾਈਨ
monoculture	ਇਕ-ਫ਼ਸਲੀ ਖੇਤੀ, ਮਾਨੋਕਲਚਰ
monolith	ਸਤੂਨ-ਆਕਾਰੀ ਪੱਥਰ, ਥੰਮ੍ਹ-ਆਕਾਰੀ ਪੱਥਰ, ਮਾਨੋਲਿਥ
monsoon	ਮਾਨਸੂਨ
montana	ਮੋਨਤਾਨਾ
month	ਮਹੀਨਾ
monument	ਯਾਦਗਾਰ
moon	ਚੰਨ, ਚੰਦਰਮਾ, ਚੰਦ
moor	ਮੂਰ, ਉਜਾੜ, ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬੰਜਰ
moorland	ਉਜਾੜ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
moraine	ਮੋਰੇਨ, ਹਿਮੋੜ
morass	ਮੋਰਾਸ

morning star	ਸਰਘੀ ਦਾ ਤਾਰਾ
Morocco	ਮਰਾਕੋ
morphological region	ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
morphology	ਆਕ੍ਰਿਤੀ-ਵਿਗਿਆਨ, ਮਾਰਫ਼ੌਲੋਜੀ
Mort lake	ਮੋਰਟ ਝੀਲ
Moscow	ਮਾਸਕੋ
moss	ਮੌਸ
motorway	ਮੋਟਰਵੇ
mountain	ਪਰਬਤ, ਪਹਾੜ
mountain climate	ਪਰਬਤੀ ਜਲਵਾਯੂ
mountains of accumulation	ਸੰਚਣ-ਪਰਬਤ
mountain system	ਪਰਬਤ-ਸਮੂਹ
mountain tract	ਪਰਬਤ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼
mountain wind	ਪਰਬਤੀ ਪੌਣ
mouth (of the river)	ਮੁਹਾਣਾ, ਦਹਾਨਾ
movement	ਚਾਲ, ਗਤੀ
movement of population	ਵਸੋਂ ਦਾ ਗਮਨ-ਆਗਮਨ, ਵਸੋਂ ਦੀ ਥਾਂ ਬਦਲੀ
Mozambique	ਮੋਜ਼ਮਬੀਕ
mud	ਪੰਕ, ਗਾਰਾ, ਚਿੱਕੜ
mud flat	ਪੰਕ-ਮੈਦਾਨ
mud flow	ਪੰਕ-ਪ੍ਰਵਾਹ
mud shale	ਪੰਕ-ਸ਼ੇਲ
mud stone	ਪੰਕ-ਪੱਥਰ

mud volcano	ਪੰਕ-ਜਵਾਲ਼ਾਮੁਖੀ
mulatto	ਮੁਲਾਟੋ
mule path	ਖੱਚਰ-ਰਾਹ, ਖੱਚਰ-ਪਥ
multiple cropping	ਬਹੁਫ਼ਸ-ਲੀ ਖੇਤੀ
multiple line graph	ਬਹੁ-ਲਕੀਰੀ ਗ੍ਰਾਫ਼
muskeg	ਮਸਕੇਗ
Mysore	ਮੈਸੂਰ

N

nad	ਨਦ
nadi	ਨਦੀ
nadir	ਨਿਮਨਤਮ ਬਿੰਦੂ
Nagaland	ਨਾਗਾਲੈਂਡ
nai	ਨਈ
nappe	ਨੈਪੇ
Narbada	ਨਰਬਦਾ
narrow gauge	ਛੋਟੀ ਲਾਈਨ, ਨੈਰੋ ਗੇਜ
National Atlas	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਐਟਲਸ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਟਲਸ
national frontier	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦ, ਕੌਮੀ ਸਰਹੱਦ
national highway	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਾ-ਮਾਰਗ, ਕੌਮੀ ਸ਼ਾਹਰਾਹ
nationality	ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ, ਕੌਮੀਅਤ
national sample survey	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਂਪਲ ਸਰਵੇਖਣ
native	ਦੇਸੀ, ਮੂਲਵਾਸੀ
natural	ਕੁਦਰਤੀ, ਸੁਭਾਵਿਕ, ਪ੍ਰਾਕਿਰਤਕ
natural bridge	ਕੁਦਰਤੀ ਪੁਲ
natural harbour	ਕੁਦਰਤੀ ਬੰਦਰਗਾਹ

natural gas	ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ, ਪ੍ਰਾਕਿਰਤਿਕ ਗੈਸ
natural increase in population	ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਧਾ
naturalization	ਦੇਸ਼ੀਕਰਣ
natural region	ਕੁਦਰਤੀ ਖੰਡ, ਪ੍ਰਾਕਿਰਤਿਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
natural reservoir	ਕੁਦਰਤੀ ਜਲ-ਸਮੂਹ
natural resources	ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨ
natural spring	ਕੁਦਰਤੀ ਚਸ਼ਮਾ
natural vegetation	ਕੁਦਰਤੀ ਬਨਸਪਤੀ
natural well	ਕੁਦਰਤੀ ਖੂਹ
nautical	ਨਾਵਿਕ, ਸਮੁੰਦਰੀ, ਜਹਾਜ਼ੀ
nautical almanac	ਨਾਵਿਕ ਜੰਤਰੀ, ਨਾੱਟੀਕਲ ਐਲਮੈਨਿਕ
nautical chart	ਨਾਵਿਕ ਚਾਰਟ
nautical measure	ਸਮੁੰਦਰੀ ਮਾਪ
nautical mile	ਸਮੁੰਦਰੀ ਮੀਲ
nautical table	ਨਾਵਿਕ ਸਾਰਣੀ
naval base	ਜਲ-ਸੈਨਾ ਅੱਡਾ
navigation	ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ
naze	ਨੇਜ਼
neap tide	ਛੋਟਾ ਜਵਾਰ ਭਾਟਾ
near	ਨੇੜੇ, ਨਿਕਟ, ਨਜ਼ਦੀਕੀ, ਲਾਗਵਾਂ
nearctic realm	ਨਿਆਰਕਟਿਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
Near East	ਨਿਕਟ ਪੂਰਬ
nebula	ਨੀਹਾਰਿਕਾ, ਨੈਬੂਲਾ

nebular hypothesis	ਨੀਹਾਰਿਕਾ–ਉਪਕਲਪਣਾ, ਨੈਬੂਲਾ–ਉਪਕਲਪਣਾ
nebulous star	ਨੈਬੂਲੀ ਤਾਰਾ
neck	ਗਲਾ (ਭੂਮੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਜਾਂ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਆਦਿ ਦਾ), ਗਰਦਨ, ਗ੍ਰੀਵਾ
NEFA (North East Frontier Agency)	ਨੀਫ਼ਾ
Nefude	ਨਫ਼ੂਦ (ਮਾਰੂਥਲ)
negative area	ਅਯੋਗ ਖੇਤਰ
neighbourhood	ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ, ਆਸ-ਪਾਸ
neighbourhood unit	ਸਵੈਪੂਰਣ ਅੰਗ
nekton (necton)	ਨੈਕਟਨ
Neolithic Age	ਨਵ-ਪੱਥਰ ਕਾਲ, ਨੀਓਲਿਥਿਕ ਯੁਗ
neotropical realm	ਨੀਓ ਟ੍ਰਾਪੀਕਲ, ਪ੍ਰਦੇਸ਼
neovolcanic	ਨੀਮ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ
Nepal	ਨੈਪਾਲ
nephelometer.	ਨੈਫਲੋਮੀਟਰ
nephograph	ਨੈਫ਼ੋਗ੍ਰਾਫ਼
nephology	ਮੇਘ-ਵਿਗਿਆਨ, ਨੈਫਾਲੋਜੀ
nephoscope	ਨੈਫੋਸਕੋਪ
Neptune	ਸਮੁੰਦਰ–ਦੇਵਤਾ, ਨੈਪਚੂਨ
neritic zone	ਨੈਰੇਟਿਕ ਖੇਤਰ (ਨਿਊਨ ਜਲ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ 100 ਤੋਂ 200 ਫੈਦਮ ਗਹਿ-ਰਾਈ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਇਲਾਕਾ)

net cultivated area	ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ
Netherlands	ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼
neutral area	ਤਟਸੱਥ ਖੇਤਰ, ਉਦਾਸੀਨ ਖੇਤਰ
neutral equilibrium of air masses	ਵਾਯੂ-ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਉਦਾਸੀਨ ਸੰਤੁਲਨ
neutral rock	ਮੱਧ-ਸਿਲਿਕ ਚਟਾਨ
neve	ਹਿਮ-ਕਣ, ਨੇਵੇ
New Delhi	ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
new moon	ਮਸਿਆ, ਨਵਾਂ ਚੰਨ
New York	ਨਿਊ ਯਾਰਕ
New Zealand	ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ
next hours	ਅਗਲੇ ਘੰਟੇ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਘੰਟੇ
Niagra falls	ਨਿਆਗਰਾ ਆਬਸ਼ਾਰਾਂ
niai	ਨਿਆਈ
Nicaragua	ਨਿਕਾਰਗੁਆ
Nicobar islands	ਨਿਕੋਬਾਰ ਜਜ਼ੀਰੇ, ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ-ਸਮੂਹ
Niger	ਨਾਈਜਰ
Nigeria	ਨਾਈਜੇਰੀਆ
night	ਰਾਤ
night frost	ਰਾਤ ਦਾ ਕੱਕਰ
night soil	ਮਨੁੱਖੀ-ਮਲ, ਮਲ-ਮੂਤਰ
Nile	ਨੀਲ
Nilgiri	ਨੀਲਗਿਰੀ
Nilotic	ਨੀਲ ਨਦੀ ਸੰਬੰਧੀ

nimbo-stratus cloud	ਨਿੰਬੋ ਸਟ੍ਰੈਟਸ ਬਦਲ
nimbus cloud	ਨਿੰਬਸ ਬੱਦਲ
nitre	ਸ਼ੋਰਾ
nitrogen	ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ
nivation	ਹਿਮਾਨੀ ਅਪਰਦਨ, ਨਿਵੇਸ਼ਨ
noctiluent cloud	ਰਾਤ-ਦੀਪਤੀ ਮੇਘ
nodality	ਮਾਰਗ-ਸੰਗਮਤਾ
node	ਸੰਗਮ, ਪਾਤ, ਨੋਡ, ਗੰਢ
nodule	ਨਾੱਡਿਊਲ, ਛੋਟੀ ਗੰਢ
nomad	ਖ਼ਾਨਾਬਦੋਸ਼, ਟਪਰੀਵਾਸੀ
nomadic tribes	ਖ਼ਾਨਾਬਦੋਸ਼ ਕਬੀਲੇ, ਟਪਰੀਵਾਸ ਕਬੀਲੇ
nomadism	ਖ਼ਾਨਾਬਦੋਸ਼ੀ, ਟਪਰੀਵਾਸ
non-crystalline	ਬੇਰਵਾ, ਅਕ੍ਰਿਸਟਲੀ
non-ferrous	ਅਲੋਹ, ਨਾਨ-ਫ਼ੈਰਸ
non-metalled road	ਕੱਚੀ ਸੜਕ
noon	ਦੋਪਹਿਰ
Nordic race	ਨੋਰਡਿਕ ਨਸਲ
normal	ਸਾਧਾਰਣ, ਨਾਰਮਲ
normal erosion	ਸਾਧਾਰਣ ਅਪਰਦਨ
normal fault	ਸਾਧਾਰਣ ਭੱਜਣ
normal population	ਸਾਧਾਰਣ ਆਬਾਦੀ
normal water shed	ਸਾਧਾਰਣ ਜਲ-ਨਿਖੇੜ, ਸਾਧਾਰਣ ਜਲ–ਵਿਭਾਜਕ

Norte	ਨਾਰਤੇ (ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਤਟ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉੱਤਰੀ ਪੌਣਾਂ)
North	ਉੱਤਰ
North America	ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ
North Borneo	ਉੱਤਰੀ ਬੋਰਨੀਓ
North-East	ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ
North-east trade winds	ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਵਪਾਰਿਕ ਪੌਣਾਂ
Norther	ਨਾਰਦਰ (ਨਾਰਵੇ ਦਾ ਹੀ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਹੈ)
northern	ਉੱਤਰੀ
Northern India	ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ
Northern circuit	ਉੱਤਰੀ ਸਰਕਟ (ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਮਹਾਦੀਪ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਝਖੜਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ)
Northern Ireland	ਉੱਤਰੀ ਆਇਰਲੈਂਡ
northern node	ਉੱਤਰੀ ਪਾਤ
North Korea	ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ
North Pole	ਉੱਤਰੀ ਧਰੁਵ
North Vietnam	ਉੱਤਰੀ ਵੀਤਨਾਮ
North West	ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ
Northwester (Nor'wester)	ਕਾਲ-ਬਸਾਖੀ, ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਝਖੜ ਨਾਰਵੈਸਟਰ
Norway	ਨਾਰਵੇ
notch	ਦੰਦਰਾ

nucleus	ਨਿਊਕਲੀਅਸ, ਕੇਂਦਰ
nullah (nala)	ਨਾਲਾ
nunatak	ਹਿਮਾਵਰਤ ਚੋਟੀ, ਨਨੈਟਕ
Nyasa lake	ਨਿਆਸਾ ਝੀਲ

O

Oak trees	ਸ਼ਾਹ ਬਲੂਤ, ਓਕ ਦੇ ਦਰਖ਼ਤ
oasis	ਨਖ਼ਲਿਸਤਾਨ
obelisk	ਪੱਥਰ-ਸਤੂਨ
oblique zenithal projection	ਤਿਰਛਾ ਜ਼ੈਨੀਥਲ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
obsequent drainage	ਪ੍ਰਤਿ-ਅਨੁਵਰਤੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ
obsequent river	ਪ੍ਰਤਿ-ਅਨੁਵਰਤੀ ਦਰਿਆ
observation	ਪ੍ਰੇਖਣ
observatory	ਪ੍ਰੇਖਣਸ਼ਾਲਾ, ਆਬਜ਼ਰਵੇਟਰੀ
observer's meridian	ਪ੍ਰੇਖਕ ਦੀ ਮਧਿਆਨ੍ਹ-ਰੇਖਾ
obsidian	ਆੱਬਸਿਡੀਅਨ
occlusion	ਸੀਮਾਂਤ ਮਿਲਣ
occupation	ਪੇਸ਼ਾ, ਕਿੱਤਾ
occupational statistics	ਪੇਸ਼ਾਵਰਾਨਾ ਅੰਕੜੇ
occupational structure	ਪੇਸ਼ਾਵਰਾਨਾ ਢਾਂਚਾ
ocean	ਮਹਾਸਾਗਰ, ਸਮੁੰਦਰ

ocean basin	ਮਹਾਸਾਗਰੀ ਬੇਸਿਨ
ocean bottom	ਮਹਾਸਾਗਰੀ ਥੱਲਾ
ocean current map	ਮਹਾਸਾਗਰੀ ਰੌ ਨਕਸ਼ਾ
ocean currents	ਮਹਾਸਾਗਰੀ ਰੌਆਂ
ocean fog	ਮਹਾਸਾਗਰੀ ਧੁੰਦ
oceanic	ਮਹਾਸਾਗਰੀ, ਸਮੁੰਦਰੀ
oceanic climate	ਮਹਾਸਾਗਰੀ ਜਲਵਾਯੂ
oceanic drainage	ਮਹਾਸਾਗਰਗਾਮੀ ਅਪਵਾਹ
oceanic island	ਮਹਾਸਾਗਰੀ ਦੀਪ
oceanic wind	ਮਹਾਸਾਗਰੀ ਪੌਣ
oceanography	ਸਮੁੰਦਰ-ਵਿਗਿਆਨ, ਓਸ਼ਨੋਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
off	ਦੂਰ, ਪਰ੍ਹੇ
official statistics	ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ
offset	ਆਫ਼ਸੈੱਟ
offshore	ਸਾਹਿਲ ਵਲੋਂ
offshore winds	ਥਲੀ ਪੌਣਾਂ
oil	ਤੇਲ
oil field	ਤੇਲ-ਖੇਤਰ
oil spring	ਤੇਲ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ
oil well	ਤੇਲ ਦਾ ਖੂਹ
old age	ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ (ਦਰਿਆ ਦੀ)
old mountain	ਬਿਰਧ ਪਰਬਤ
old valley	ਬਿਰਧ ਵਾਦੀ
Oligocene Epoch	ਆੱਲਿਗੋਸੀਨ ਮਹਾਯੁਗ, ਆੱਲਿਗਸੀਨ ਈਪੌਕ

olivine	ਔੱਲਿਵੀਨ
olivine basalt	ਔੱਲਿਵੀਨ—ਬੈਸਾਲਟ
olivine dolerite	ਔੱਲਿਵੀਨ-ਡੋਲੇਰਾਈਟ
olivine gabbro	ਔੱਲਿਵੀਨ-ਗੈਬ੍ਰੋ
one crop farming	ਇਕ-ਫ਼ਸਲੀ ਖੇਤੀ
one inch map	ਇਕ-ਇੰਚੀ ਨਕਸ਼ਾ
onset	ਆਰੰਭ, ਸ਼ੁਰੂ
onshore	ਸਾਹਿਲ ਵਲ
onshore winds	ਜਲੀ ਪੌਣਾਂ
oolite	ਊਓਲਾਈਟ
ooze	ਪੰਕ, ਗਾਚ, ਊਜ਼
opaque	ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ, ਅਪਾਰ—
open	ਖੁਲ੍ਹਾ, ਵਿਸ਼ਾਲ
open field	ਖੁਲ੍ਹਾ ਖੇਤਰ
open region	ਖੁਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
open valley	ਖੁਲ੍ਹੀ ਵਾਦੀ
opisometer	ਓਪੀਸੋਮੀਟਰ (ਦੰਦੇਦਾਰ ਚੱਕਰ ਜਿਸ ਦੀ ਡਾਇਲ ਉਤੇ ਲਕੀਰ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ)
optimum population	ਅਨੁਕੂਲਤਮ ਆਬਾਦੀ
orbit	ਗ੍ਰਹਿ-ਪੱਥ
ordnance survey	ਆਰਡਨੈਂਸ ਸਰਵੇਖਣ
ordnance survey map	ਆਰਡਨੈਂਸ ਸਰਵੇਖਣ ਨਕਸ਼ਾ

Ordovician Period	ਆਰਡੋਵੀਸ਼ੀਅਨ ਕਲਪ, ਆਰਡੋਵੀਸ਼ੀਅਨ ਪੀਰੀਅਡ
ore	ਕੱਚੀ ਧਾਤ
orifice	ਮੂੰਹ, ਛੇਕ, ਦੁਆਰ
organic marine deposits	ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵ-ਨਿਖੇਪ
origin	ਸ੍ਰੋਤ, ਸੋਮਾ, ਪ੍ਰਾਰੰਭ, ਉਤਪੱਤੀ
original	ਮੂਲ, ਮੌਲਿਕ, ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ
originating	ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਚਲਦੀ, ਨਿਕਲਦੀ (ਹਵਾ, ਨਦੀ ਆਦਿ)
origin of the earth	ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ
Orissa	ਉੜੀਸਾ
orogenic force	ਪਰਬਤ ਨਿਰਮਾਣ ਬਲ
orographic	ਪਰਬਤੀ
orographic precipitation	ਪਰਬਤੀ ਵਰਹਾਉ
orographic rain (relief rain)	ਪਰਬਤੀ ਵਰਖਾ
orography	ਪਰਬਤ-ਵਿਗਿਆਨ, ਓਰੋਗ੍ਰਾਫੀ
orthogenesis	ਨਿਯਤ ਵਿਕਾਸ, ਆਰਥੋਜੈਨੇਸਿਸ
orthographic polar zenithal projection	ਆਰਥੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਪੋਲਰ ਜ਼ੈਨੀਥਲ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
orthographic projection	ਆਰਥੋਗਰਾਫਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
orthomorphic projection	ਆਰਥੋਮਾਰਫ਼ਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
oscillatory wave theory	ਡੋਲਨ-ਤਰੰਗ-ਸਿੱਧਾਂਤ
ounce	ਔਂਸ
outblowing winds	ਬਾਹਰਗਾਮੀ ਪੌਣਾਂ

out-born population	ਬਾਹਰ ਜਨਮੀ ਆਬਾਦੀ
outcrop	ਤਲ-ਆਗਮ
outcrop of rock	ਤਲ-ਆਗਮ ਚਟਾਨ
Outer Himalayas	ਬਾਹਰਲਾ ਹਿਮਾਲੀਆ, ਬੈਰੂਨੀ ਹਿਮਾਲਾ
out-flow	ਬਾਹਰੀ ਵਹਿਣ, ਨਿਕਾਸ
outlier	ਵਿਛਿੰਨ ਭਾਗ
outline map	ਖ਼ਾਕਾ
outmigrant	ਪਰਵਾਸੀ
output	ਪੈਦਾਵਾਰ, ਉਤਪਾਦਨ
outskirt	ਸੀਮਾਂਤ, ਬਾਹਰੀ ਭਾਗ
outward sloping	ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਢਲਾਨ
outwash plain	ਅਪਖੇਪ-ਮੈਦਾਨ
overcast	ਬੱਦਲੀਂ ਢਕਿਆ
overflow channel	ਛਲਕਦਾ ਜਲ-ਮਾਰਗ
overfold	ਪ੍ਰਤਿਵਲ
overhanging rock	ਅਗੇਵਧੀ ਚਟਾਨ
overland route	ਥਲ-ਮਾਰਗ
overland trade	ਥਲ-ਵਪਾਰ
overlapping	ਪਰਸਪਰ-ਵਿਆਪਨ
overlying rock	ਉਪਰਵਰਤੀ ਚਟਾਨ
over-population	ਵਿਤੋਂ ਵਧ ਆਬਾਦੀ, ਅਧਿਕ ਆਬਾਦੀ
over-production	ਅਧਿਕ ਉਤਪਾਦਨ, ਵਿਤੋਂ ਵਧ ਉਤਪਾਦਨ

over saturated rock	ਅਧਿਕ ਸੰਤ੍ਰਿਪਤ ਚਟਾਨ, ਵਿਤੋਂ ਵਧ ਸੰਤ੍ਰਿਪਤ ਚਟਾਨ
overseas	ਸਮੁੰਦਰ-ਪਾਰ
overseas trade	ਬਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ, ਸਮੁੰਦਰ-ਪਾਰ ਬਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ
oxbow-lake	ਧਨੁਖ-ਆਕਾਰੀ ਝੀਲ, ਨਾਅਲ ਆਕਾਰੀ ਝੀਲ
Oxford	ਆੱਕਸਫ਼ੋਰਡ
oxidation	ਆੱਕਸੀਕਰਣ
oxygen	ਆੱਕਸੀਜਨ

P

pacca (pucca)	ਪੱਕਾ
Pacific islands	ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰੀ ਦੀਪ-ਸਮੂਹ
Pacific ocean	ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ
packet boat	ਡਾਕ ਕਿਸ਼ਤੀ
packet port	ਡਾਕ ਪੱਤਣ
paddock	ਵਾੜਾ, ਚਰਾਗਾਹ, ਚਰਾਂਦ
pagoda	ਪਗੋਡਾ
paint	ਰੰਗ ਕਰਨਾ, ਰੰਗ, ਪੇਂਟ
paint box	ਪੇਂਟ ਬਕਸ
Pakistan	ਪਾਕਿਸਤਾਨ
palaearctic realm	ਪੇਲੀਆਰਕਟਿਕ ਪਰਿਮੰਡਲ
Palaeocene	ਪੇਲੀਓਸੀਨ
palaeogeographic map	ਪੁਰਾ-ਭੂਗੋਲਿਕ ਨਕਸ਼ਾ
palaeogeography (paleogeography)	ਪੁਰਾ-ਭੂਗੋਲ, ਪੇਲੀਓਜੀਓਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
palaeogeomorphology	ਪੁਰਾ-ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤੀ-ਵਿਗਿਆਨ, ਪੈਲੀਓਜੀਓਮਾਰਫਾਲੋਜੀ
Palaeolithic age (Paleolithic	ਪੁਰਾ-ਪੱਥਰ ਕਾਲ, ਪੈਲੀਓਲਿਥਕ

age)	ਯੁਗ
palaeontology	ਫ਼ੱਸਿਲ-ਵਿਗਿਆਨ, ਪੇਲੀਓਨਟਾਲੋਜੀ
palaeovolcanic	ਪੁਰਾ-ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ —
Palaeozoic Era	ਪੁਰਾ-ਜੀਵੀ ਮਹਾਕਲਪ, ਪਲੀਓਜ਼ੋਇਕ ਐਰਾ
palm	ਤਾੜ, ਖਜੂਰ
palm oil	ਤਾੜ ਦਾ ਤੇਲ, ਖਜੂਰ ਦਾ ਤੇਲ
Pamirs	ਪਾਮੀਰਜ਼
Pampa (s)	ਪੰਪਾ (ਪੰਪਾਜ਼)
Pampero	ਪੇਂਪੈਰੋ (ਐਂਡੀਜ਼ ਤੋਂ ਚਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ ਪੌਣਾਂ)
Panama	ਪਾਨਾਮਾ
panel	ਚੌਖਟਾ, ਡੱਬੀ, ਪੈਨਲ
panplane (Panplain)	ਪੈਨਪਲੇਨ
pantograph (pantagraph)	ਪੈਂਟੋਗ੍ਰਾਫ਼
Papagaya (winds)	ਪਾਪਾਗਿਆ (ਪੌਣਾਂ)
paper	ਪੇਪਰ ਕਾਗਜ਼
parabolic motion	ਪੈਰਾਬੋਲਈ ਗਤੀ
Paraguay	ਪੈਰਾਗੋਇ
parallel	ਸਮਾਂਤਰ
parallel lines	ਸਮਾਂਤਰ ਰੇਖਾਵਾਂ
parent materials of soil	ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸ੍ਰੋਤ ਸਾਮਗਰੀ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮੂਲ ਸਾਮਗਰੀ
pargana	ਪਰਗਨਾ

Paris	ਪੈਰਿਸ
parish	ਪੈਰਿਸ਼
parkland	ਪਾਰਕਲੈਂਡ, ਉਪਬਨ
partial	ਅੰਸ਼ਿਕ, ਖੰਡ
partial eclipse	ਅੰਸ਼ਿਕ ਗ੍ਰਹਿਣ
particles	ਕਣ
partly (clouded)	ਅੰਸ਼ਿਕ ਤੌਰ ਤੇ (ਬੱਦਲੀਂ ਢੱਕਿਆ)
parts	ਭਾਗ, ਹਿੱਸੇ
pass	ਦੱਰਾ
passenger port	ਮੁਸਾਫ਼ਰ–ਪੱਤਣ
pasture	ਚਰਾਗਾਹ, ਚਰਾਂਦ
past weather	ਪਿਛਲਾ ਮੌਸਮ, ਬੀਤਿਆ ਮੌਸਮ
Patagonia desert	ਪਟੇਗੋਨੀਆ ਰੇਗਿਸਤਾਨ
patches (of clouds)	ਟੁਕੜੀਆਂ (ਬੱਦਲਾਂ ਦੀਆਂ)
paternoster lakes	ਝੀਲਮਾਲਾ, ਸਰੋਵਰਮਾਲਾ
path	ਪਥ, ਮਾਰਗ
pattern	ਪੈਟਰਨ, ਨਮੂਨਾ
peak	ਸਿਖਰ, ਟੀਸੀ, ਚੋਟੀ
peat	ਪੀਟ
pebbles	ਗੀਟੇ
pedestal rock	ਸਤੂਨੀ ਚਟਾਨ

pediplain	ਪਦਸਥੱਲੀ (ਪੂਰਵ–ਅਪਰਦਿਤ ਸਥਾਨਾਂ ਉਤੇ ਚੀਕਣੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਨਿਖੇਪ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਰਤ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨੀਵੇਂ ਮੈਦਾਨ)
pedography (pedogeography)	ਮਿੱਟੀ–ਭੂਗੋਲ, ਪੈਡੋਗ੍ਰਾਫੀ
pedology	ਮਿੱਟੀ–ਵਿਗਿਆਨ, ਪੈਡਾਲੋਜੀ
pelagic	ਪੇਲੈਜਿਕ, ਡੂੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ
peneplain	ਸਮ–ਪ੍ਰਾਇ ਭੂਮੀ
peninsula	ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ
Pennines	ਪੈਨਾਈਨਜ਼
penumbra	ਉਪਛਾਇਆ, ਪੈਨੰਬਰਾ
per cent	ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ, ਫ਼ੀ ਸਦੀ
percentage	ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤਤਾ
percentage graph	ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤਤਾ ਗ੍ਰਾਫ਼
percentage increase	ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ–ਵਾਧਾ
percolation in soil	ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਅੰਤਰ-ਰਿਸਾਉ, ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਸਿੰਜਰਨਾ
perennial	ਬਾਰ੍ਹਾਂਮਾਸੀ, ਸਦਾਪ੍ਰਵਾਹੀ
perennial canal	ਬਾਰ੍ਹਾਂਮਾਸੀ ਨਹਿਰ
perennial channel	ਬਾਰ੍ਹਾਂਮਾਸੀ ਜਲ–ਮਾਰਗ
perennial stream	ਬਾਰ੍ਹਾਂਮਾਸੀ ਨਦੀ
perennial waters	ਬਾਰ੍ਹਾਂਮਾਸੀ ਨਦੀਆਂ
perigee	ਭੂ–ਨਿਕਟਤਮ ਬਿੰਦੂ
perihelion	ਅਭਿਸੂਰਜ ਬਿੰਦੂ

period	ਕਲਪ, ਕਾਲ
periodic	ਆਵਰਤੀ
periodic comet	ਆਵਰਤੀ ਬੋਦੀ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ
periodic rains	ਆਵਰਤੀ ਬਾਰਸ਼ਾਂ
periodic star	ਆਵਰਤੀ ਤਾਰਾ
periodic time (of a heavenly body)	ਆਵਰਤ ਕਾਲ (ਖਗੋਲੀ ਪਿੰਡ ਦਾ)
periodic wave	ਆਵਰਤੀ ਤਰੰਗ
periphery	ਫਿਰਨੀ, ਘੇਰਾ
peri-urban	ਨਗਰ–ਦੁਆਲਾ (ਨਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ 2 ਤੋਂ 10 ਮੀਲ ਤਕ ਦਾ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ)
permanent	ਸਥਾਈ, ਪੱਕਾ
permanent lake	ਸਥਾਈ ਝੀਲ
permanent settlement	ਸਥਾਈ ਬਸਤੀ
permeable rock	ਪਾਰਗਾਮੀ ਚਟਾਨ, ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਯੋਗ ਚਟਾਨ
Permian Period	ਪਰਮੀਅਨ ਕਲਪ
perpetual	ਨਿਰੰਤਰ, ਸਦੀਵੀ
perpetual day	ਨਿਰੰਤਰ ਦਿਨ
perpetual motion	ਨਿਰੰਤਰ ਗਤੀ
perpetual night	ਨਿਰੰਤਰ ਰਾਤ
Persia (Iran)	ਫ਼ਾਰਸ (ਈਰਾਨ)
perspective	ਦ੍ਰਿਸ਼–
Persian gulf	ਖਾੜੀ ਫਾਰਸ

Peru	ਪੇਰੂ
Peruvian current	ਪੇਰੂਵੀ-ਰੌ, ਪੇਰੂ ਦੀ ਰੌ
pervious rock	ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਯੋਗ ਚਟਾਨ
petrography	ਚਟਾਨ--ਵਰਣਨ
petroleum	ਪੈਟ੍ਰੋਲੀਅਮ
petrologist	ਚਟਾਨ-ਵਿਗਿਆਨੀ, ਪੈਟ੍ਰਾਲੋਜਿਸਟ
petrology	ਚਟਾਨ-ਵਿਗਿਆਨ, ਪੈਟ੍ਰਾਲੋਜੀ
phacolith	ਫ਼ੈਕੋਲਿਥ
phase of moon	ਚੰਨ ਦਾ ਫ਼ੇਜ਼, ਚੰਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ
philippines	ਫ਼ਿਲੇਪਾਈਨਜ਼
phosphatic deposit	ਫ਼ਾੱਸਫ਼ੇਟੀ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ
photogrammetry	ਫ਼ੋਟੋ-ਨਕਸ਼ਾਕਸ਼ੀ, ਫ਼ੋਟੋਮੀਟਰੀ
photo map	ਫ਼ੋਟੋਨਕਸ਼ਾ
photosphere	ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਮੰਡਲ
phreatic (water)	ਭੂਮੀ-ਜਲ
phreatic surface	ਭੂਮੀ-ਜਲ ਸਤੱਰ
physical drought	ਭੌਤਿਕ ਸੋਕਾ
physical geography	ਭੌਤਿਕ ਭੂਗੋਲ, ਪ੍ਰਾਕਿਰਤਿਕ ਭੂਗੋਲ, ਫ਼ਿਜ਼ੀਕਲ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
physical geology	ਭੌਤਿਕ ਭੂ--ਵਿਗਿਆਨ, ਪ੍ਰਾਕਿਰਤਿਕ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ, ਫ਼ਿਜ਼ੀਕਲ ਜੀਆਲੋਜੀ
physical weathering	ਭੌਤਿਕ ਛਿੱਜਣ
physiographic diagram	ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤਿ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ
physiographic map	ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਨਕਸ਼ਾ

physiographic symbol	ਭੂ–ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਪ੍ਰਤੀਕ
physiography	ਭੂ–ਆਕ੍ਰਿਤੀ–ਵਿਗਿਆਨ, ਫਿਜ਼ੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
pictorial graph	ਚਿੱਤਰਮਈ ਗ੍ਰਾਫ਼
pictorial map	ਚਿੱਤਰਮਈ ਨਕਸ਼ਾ
pie-diagram	ਗੋਲਾਕਾਰ ਰੇਖਾ–ਚਿੱਤਰ
piedmont	ਪੀਡਮਾਂਟ, ਪੱਬੀ
piedmont depression	ਪੱਬੀ ਨਿਵਾਣ, ਪੀਡਮਾਂਟ ਗਰਤ
piedmont glacier	ਪੀਡਮਾਂਟ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ
pie-graph map	ਗੋਲਾਕਾਰ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਨਕਸ਼ਾ
piezometric contour map	ਦਾਬ–ਕੰਟੂਰ ਨਕਸ਼ਾ
piezometric gradient	ਦਾਬ–ਪ੍ਰਵਣਤਾ
pilot ballon	ਹਵਾ ਸੂਚਕ ਗ਼ੁਬਾਰਾ
pillow lava	ਪਿਲੋ ਲਾਵਾ
pine	ਚੀਲ
piracy	ਅਪਹਰਣ
pitted outwash plain	ਗਰਤਮਈ ਅਪਖੇਪ-ਮੈਦਾਨ
pitted plain	ਗਰਤਮਈ ਮੈਦਾਨ
pitted rock	ਗਰਤਮਈ ਚਟਾਨ
placer	ਪਲੇਸਰ
plain	ਮੈਦਾਨ; ਸਰਲ; ਸਮਤਲ
plain scale	ਸਰਲ ਸਕੇਲ, ਪਲੇਨ ਸਕੇਲ
plan	ਯੋਜਨਾ, ਪਲਾਨ
plane	ਤਲ
planet	ਗ੍ਰਿਹ, ਨਛੱਤਰ

plane table surveying	ਪਲੇਨ ਟੇਬਲ ਸਰਵੇਖਣ
planetarium	ਬਣਾਉਟੀ ਨਭ-ਮੰਡਲ, ਬਣਾਉਟ ਗ੍ਰਹਿ-ਘਰ, ਪਲੈਨੀਟੇਰੀਅਮ,
planetary	ਗ੍ਰਹਿ–, ਗ੍ਰਹਿ-ਪਥੀ, ਨਛੱਤਰੀ
planetary system	ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਡਲ, ਨਛੱਤਰ ਪਰਿਵਾਰ
planetary wind	ਭੂ-ਮੰਡਲੀ ਪੌਣ
planetesimal hypothesis	ਗ੍ਰਹਿ-ਅਣੂ-ਉਪਕਲਪਣਾ
planetoid	ਤੁੱਛ ਗ੍ਰਹਿ, ਛੋਟਾ ਗ੍ਰਹਿ, ਪਲੈਨੱਟਾਇਡ
plant	ਪੌਦਾ, ਬਨਸਪਤੀ
plantation	ਰੁੱਖ, ਬਾਗ਼, ਬਾਗ਼ਬਾਨੀ, ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ
plantation agriculture	ਬਾਗ਼ਬਾਨੀ ਖੇਤੀ
plant geography	ਬਨਸਪਤੀ-ਭੂਗੋਲ
Plaster of Paris	ਪੈਰਿਸ ਦਾ ਪਲਾਸਟਰ, ਪਲਾਸਟਰ ਆੱਫ਼ ਪੈਰਿਸ
plastic shading	ਪਲਾਸਟਿਕ ਸ਼ੇਡਿੰਗ
plateau	ਪਠਾਰ
platform	ਪਲੇਟਫ਼ਾਰਮ
playa	ਪਲਾਇਆ
pleasant weather	ਸੁਹਾਵਣਾ ਮੌਸਮ
Pleistocene Epoch	ਪਲੀਸਟੋਸੀਨ ਮਹਾਯੁਗ, ਪਲੀਸਟੋਸੀਨ ਈਪੌਕ
Pliocene Epoch	ਪਲਾਇਓਸੀਨ ਮਹਾਯੁਗ, ਪਲਾਇਓਸੀਨ ਈਪੌਕ
plot	ਪਲਾਟ, ਪਲਾਟ ਕਰਨਾ

plotted	ਪਲਾਟ ਕੀਤਾ
ploting	ਪਲਾਟ ਕਰਨਾ
plucking	ਚੁਣਨਾ, ਤੋੜਨਾ, ਟੁੱਟਣਾ
plug	ਡਾਟ, ਬੱਜਾ, ਪਲੱਗ
pluto	ਕੁਬੇਰ, ਯਮਗ੍ਰਹਿ, ਪਲੂਟੋ
plutonic rock	ਪਤਾਲੀ ਚਟਾਨ
point	ਨੁਕਤਾ, ਬਿੰਦੂ, ਥਾਂ, ਪੁਆਇੰਟ
pointer	ਸੂਚਕ, ਸੰਕੇਤਕ, ਪੁਆਇੰਟਰ
point of solstice	ਸਕ੍ਰਾਂਤੀ-ਬਿੰਦੂ
Poland	ਪੋਲੈਂਡ
polar	ਧਰੁਵੀ
polar flattening	ਧਰੁਵੀ ਚਪਟਾਪਨ
polar front	ਧਰੁਵੀ ਫਰੰਟ, ਧਰੁਵੀ ਸੀਮਾਂਤ, (ਹਵਾ ਦਾ)
polar ice cap	ਧਰੁਵੀ ਹਿਮ ਟੋਪੀ
polarisation	ਧਰੁਵਣ, ਨਿਖੜਨ
polar sea	ਧਰੁਵੀ ਸਮੁੰਦਰ
pole cluster	ਧਰੂਵ-ਝੁੰਡ
pole star	ਧਰੁਵ ਤਾਰਾ, ਧਰੂ ਤਾਰਾ
poleward	ਧਰੁਵਮੁਖੀ
political geography	ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਭੂਗੋਲ, ਪੁਲਿਟੀਕਲ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫੀ
political map	ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਕਸ਼ਾ
polycyclic (polyclic)	ਬਹੁ-ਚੱਕਰੀ

polygenetic soil	ਬਹੁ-ਮੂਲਜ ਮਿੱਟੀ (ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਜੋ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਵੰਨਗੀ ਦੀਆਂ ਚਟਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੋਵੇ)
polygon	ਬਹੁਭੁਜ
ıd	ਬਹੁਭੁਜ-ਭੂਮੀ
polygonal ı	ਬਹੁਭੁਜ-ਮਿੱਟੀ
polygo'	ਪੌਲੀਗ੍ਰਾਫ
pol'	ਛੱਪੜ
ficherry	ਪਾਂਡੀਚਰੀ
ol	ਛੱਪੜੀ, ਕੁੰਡ
populated	ਆਬਾਦ, ਵਸਿਆ
population	ਜਨ-ਸੰਖਿਆ, ਆਬਾਦੀ
population map	ਜਨ-ਸੰਖਿਆ ਨਕਸ਼ਾ
porosity	ਮਸਾਮਦਾਰੀ, ਸਛਿਦਰਤਾ
porous rock	ਮਸਾਮਦਾਰ ਚਟਾਨ
port	ਬੰਦਰਗਾਹ, ਬੰਦਰ, ਪੱਤਣ
Port Blair	ਪੋਰਟ ਬਲੇਅਰ
port town	ਪੱਤਣ-ਨਗਰ
Portugal	ਪੁਰਤਗਾਲ
position	ਟਿਕਾਣਾ, ਸਥਿਤੀ, ਥਾਂ, ਅਵਸਥਾ
potential production	ਸੰਭਾਵੀ ਉਤਪਾਦਨ
practical geography	ਵਿਹਾਰਿਕ ਭੂਗੋਲ, ਪ੍ਰੈੱਕਟੀਕਲ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
prairie	ਪ੍ਰੇਅਰੀ, ਘਾਹ ਦਾ ਮੈਦਾਨ

Pre Cambrian Era	ਪ੍ਰ[illegible]ਬਰੀਅਨ ਮਹਾਕਲਪ; ਪ੍ਰੀ[illegible]ਨ ਐਰਾ
precious mineral	ਕੀਮਤੀ [illegible]
precious stone	ਕੀਮਤੀ ਪੱਥ[illegible]
precipice	ਖੜੀ ਚਟਾਨ
precipitation	ਵਰਹਾਉ
precipitous slope	ਖੜੀ ਢਾਲ
pre-existing rock	ਪੂਰਵਵਰਤੀ ਚਟਾਨ
preliminary survey	ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਸਰਵੇਖਣ
present weather	ਵਰਤਮਾਨ ਮੌਸਮ
pressure	ਦਾਬ
pressure belt	ਦਾਬ-ਪੱਟੀ
pressure gauge	ਦਾਬ-ਗੇਜ
pressure gradient	ਦਾਬ-ਪ੍ਰਵਣਤਾ
pressure map	ਦਾਬ-ਨਕਸ਼ਾ
pressure system	ਦਾਬ-ਸਿਸਟਮ
prevailing winds	ਵਿਆਪਕ ਪੌਣਾਂ
primary occupations	ਮੂਲ ਕਿੱਤੇ
primary planet	ਮੂਲ ਗ੍ਰਹਿ
primary rock	ਮੂਲ ਚਟਾਨ
primary rural population	ਮੂਲ ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ
primate city	ਪ੍ਰਮੁਖ ਨਗਰ
prime meridian	ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਧਿਆਨ੍ਹ-ਰੇਖਾ
primitive	ਪ੍ਰਾਚੀਨ, ਆਦਿ

primitive age	ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਯੁਗ, ਆਦਿ ਕਾਲ
primitive man	ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਨੁੱਖ, ਆਦਿ ਮਾਨਵ
primitive tribes	ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਬੀਲੇ, ਆਦਿਵਾਸੀ ਕਬੀਲੇ
principal meridian	ਮੁੱਖ ਮਧਿਆਨ੍ਹ-ਰੇਖਾ
principal point	ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ
principle	ਸਿੱਧਾਂਤ, ਨਿਯਮ, ਅਸੂਲ
prior probability	ਪੂਰਵ ਸੰਭਾਵਿਕਤਾ
probability graph	ਸੰਭਾਵਿਕਤਾ ਗ੍ਰਾਫ਼
process	ਵਿਧੀ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ
profile	ਪ੍ਰੋਫ਼ਾਈਲ
prognosis	ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ
progress	ਵਾਧਾ, ਵਿਕਾਸ, ਪ੍ਰਗਤੀ
progressive population	ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ, ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਆਬਾਦੀ
progressive wave	ਅਗ੍ਰਗਾਮੀ ਤਰੰਗ
projected curve	ਪ੍ਰਖੇਪਿਤ ਵਕਰ
proportion symbol	ਤਨਾਸਬੀ ਪ੍ਰਤੀਕ
protective embankment	ਸੁਰੱਖਿਆਕਾਰੀ ਬੰਨ੍ਹ
Proterozoic Era	ਪ੍ਰੋਟੈਰੋਜ਼ੋਇਕ ਮਹਾਕਲਪ, ਪ੍ਰੋਟੈਰੋਜ਼ੋਇਕ ਐਰਾ
protomorphic races	ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਨਸਲਾਂ, ਆਦਿਵਾਸੀ ਨਸਲਾਂ
Protozoic Period	ਪ੍ਰੋਟੋਜ਼ੋਇਕ ਕਲਪ, ਪ੍ਰੋਟੋਜ਼ੋਇਕ ਪੀਰੀਅਡ
protractor	ਕੋਣ-ਮਾਪਕ, ਪ੍ਰੋਟੈਕਟਰ
province	ਸੂਬਾ, ਪ੍ਰਦੇਸ਼

pseudo-cirque	ਆਭਾਸੀ ਸਿਰਕ, ਆਭਾਸੀ ਹਿਮ ਕੌਡ
pseudovolcanic	ਆਭਾਸੀ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ
pteropod	ਟੈਰੋਪੌਡ
pucca road	ਪੱਕੀ ਸੜਕ
Puerto Rico	ਪੋਰਟੋ ਰਿਕੋ
pumice	ਪਿਊਮਿਸ, ਝਾਵਾਂ
Punjab	ਪੰਜਾਬ
purdah	ਪਰਦਾ
pygmy race	ਬੌਣੀ ਨਸਲ
pyramidal peak	ਪਿਰਾਮਿਡੀ ਚੋਟੀ
pyroclast	ਪਾਇਰੋਕਲਾਸਟ

Q

quadroon	ਕੁਆਡਰੂਨ (ਇਕ ਚੌਥਾਈ ਹਬਸ਼ੀ ਖ਼ੂਨ ਵਾਲੀ ਜਾਤੀ)
quagmire	ਚਲ੍ਹਾ, ਖੋਭਾ
qualitative map	ਗੁਣਾਤਮਕ ਨਕਸ਼ਾ
quality	ਗੁਣ, ਕਿਸਮ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ
quantitative map	ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਨਕਸ਼ਾ
quantity	ਮਿਕਦਾਰ, ਮਾਤਰਾ
quarry	ਖੁਲ੍ਹੀ ਖਾਣ
quarrying	ਖਾਣ-ਪੁਟਾਈ
quartz	ਕੁਆਰਟਜ਼
quartz fibre	ਕੁਆਰਟਜ਼ ਰੇਸ਼ਾ
quartzite	ਕੁਆਰਟਜ਼ਾਈਟ
quartz vein	ਕੁਆਰਟਜ਼ ਦੀ ਧਾਰੀ, ਕੁਆਟਰਜ਼ ਵੇਨ
Quaternary Era	ਚੌਥਾ ਮਹਾਕਲਪ, ਕੁਆਟਰਨਰੀ ਐਰਾ
quatenary system	ਚੌਥਾ ਮਹਾਕਲਪੀ ਚਟਾਨ-ਸਮੂਹ
quiescent	ਸ਼ਾਂਤ
quiescent stage	ਸ਼ਾਂਤ ਅਵਸਥਾ

quiescent volcano	ਸ਼ਾਂਤ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ
quiet eruption	ਮੂਕ ਵਿਸਫ਼ੋਟ
quill pen	ਕੁਇਲ ਪੈੱਨ
quograph	ਕਿਊਗ੍ਰਾਫ਼ (ਘਣਤਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ)

R

rabi crop	ਹਾੜ੍ਹੀ ਦੀ ਫ਼ਸਲ, ਰਬੀ ਫ਼ਸਲ
race	ਨਸਲ
racial geography	ਨਸਲੀ ਭੂਗੋਲ, ਰੇਸ਼ਲ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
radial drainage	ਚੌਪਾਸੀ ਢਲਵਾਂ ਅਪਵਹਿਣ, ਚੌਪਾਸੀ ਢਲਵਾਂ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ
radiation	ਵਿਕਿਰਣ
radiation fog	ਸਥੱਲੀ ਵਿਕਿਰਣਜ ਧੁੰਦ
radio-activity	ਰੇਡੀਉ-ਐੱਕਟਿਵਤਾ
radiolarian ooze	ਰੇਡੀਉਲੇਰੀਆ ਪੰਕ
radius	ਅਰਧ-ਵਿਆਸ, ਰੇਡੀਅਸ
rail	ਰੇਲ
railway	ਰੇਲਵੇ
railway gauge	ਰੇਲਵੇ ਗੇਜ
railway line	ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ
rain	ਵਰਖਾ, ਬਾਰਸ਼, ਮੀਂਹ, ਬਰਸਾਤ
rain bearing clouds	ਵਰਖਾ ਵਾਲੇ ਬੱਦਲ, ਵਰ੍ਹਾਊ ਬੱਦਲ
rainbow	ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ, ਇੰਦਰ-ਧਨੁਖ

rain factor	ਵਰਖਾ ਕਾਰਕ
rainfall	ਵਰਖਾ, ਬਾਰਸ਼, ਮੀਂਹ, ਬਰਸਾਤ
rainfall abnormality	ਵਰਖਾ-ਅਸਾਧਾਰਣਤਾ
rainfall table	ਵਰਖਾ-ਸਾਰਣੀ
rainfall variability	ਵਰਖਾ-ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ
rain forest	ਬਹੁ-ਵਰਖਾ ਜੰਗਲ
rain guage	ਵਰਖਾਮਾਪਕ, ਰੇਨ-ਗੇਜ
rain indicator	ਵਰਖਾ-ਸੂਚਕ
rain map	ਵਰਖਾ-ਨਕਸ਼ਾ
rain percolation	ਵਰਖਾ ਅੰਤਰ-ਰਿਸਾਉ, ਵਰਖਾ ਸਿੰਜਰਣ
rain shadow	ਵਰਖਾ-ਉਹਲਾ
rain spell	ਵਰਖਾ-ਸਮਾਂ, ਵਰਖਾ ਦੌਰ
rain squall	ਮੀਂਹ-ਝੱਖੜ-ਝਾਂਜਾ, ਮੀਂਹਯੁਕਤ ਝੱਖੜ-ਝਾਂਜਾ
rain storm	ਮੀਂਹ-ਝੱਖੜ, ਮੀਂਹਯੁਕਤ ਝੱਖੜ
rain wash	ਵਰਖਾ-ਧੋਵਣ
rain water	ਬਰਸਾਤੀ ਪਾਣੀ, ਵਰਖਾ-ਜਲ
rainy	ਬਰਸਾਤੀ
rainy day	ਬਰਸਾਤ ਵਾਲਾ ਦਿਨ
rainy season	ਬਰਸਾਤ, ਵਰਖਾ ਰੁੱਤ
rainy weather	ਬਰਸਾਤ, ਬਰਸਾਤੀ ਮੌਸਮ
raised beach	ਉਠਿਆ ਬੀਚ
Rand	ਰੈਂਡ
range	ਸੀਮਾ, ਮਾਰ, ਲੜੀ, ਮਾਲਾ, ਅੰਤਰ, ਦੂਰੀ, ਰੇਂਜ

range finder	ਦੂਰੀਮਾਪਕ, ਰੇਂਜ ਫ਼ਾਈਂਡਰ
range of temperature	ਤਾਪਮਾਨ ਅੰਤਰ, ਟੈਂਪਰੇਚਰ ਰੇਂਜ
ranger	ਰੇਂਜਰ
Rangoon	ਰੰਗੂਨ
rapid evaporation	ਤੇਜ਼ ਵਾਸ਼ਪਨ
rapids	ਤੇਜ਼ ਰੌ, ਉਛਾਲਾ, ਝਾਲ
ratio	ਨਿਸਬਤ, ਅਨੁਪਾਤ
Ravi	ਰਾਵੀ
ravine	ਖੱਡਲ, ਖੱਡ
ravine land	ਖੱਡਲ ਭੂਮੀ
ravine land afforestation	ਖੱਡਲ ਭੂਮੀ ਵਣ-ਰੋਪਣ
raw	ਕੱਚਾ
raw cotton	ਕਪਾਹ
raw material	ਕੱਚਾ ਮਾਲ
reach	ਸਿੱਧਾ ਦਰਿਆਈ ਮਾਰਗ
realm	ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਪਰਿਮੰਡਲ
reappear	ਮੁੜ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ, ਮੁੜ ਵਿਖਾਲੀ ਦੇਣਾ
re-appearance	ਪੁਨਰ-ਆਗਮਨ, ਮੁੜ-ਵਿਖਾਲੀ
rear	ਪਿਛਲਾ ਭਾਗ
recessional moraine	ਪ੍ਰਤਿਸਾਰੀ ਮੋਰੇਨ
Rechna-Doab	ਰਚਨਾ-ਦੁਆਬ
reclamation of land	ਭੋਂ-ਸੁਧਾਰ, ਭੋਂ-ਤੋੜ
re-consequent drainage	ਨਵ-ਅਨੁਵਰਤੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ, ਪੁਨਰ- ਅਨੁਵਰਤੀ ਅਪਵਹਿਣ

record	ਰਿਕਾਰਡ, ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ, ਅੰਕਿਤ ਕਰਨਾ
recrystallisation	ਪੁਨਰ-ਕ੍ਰਿਸਟਲੀਕਰਣ
rectangle	ਆਇਤ
recumbent fold	ਵਿਰਾਮ ਵਲ, ਟਿਕਿਆ ਵਲ
recur	ਮੁੜ ਹੋਣਾ, ਫਿਰ ਹੋਣਾ
recurve	ਮੋੜਾ ਖਾਣਾ, ਪਰਤਣਾ
red clay	ਲਾਲ ਮਿੱਟੀ
reddish	ਲਾਲਮਈ, ਸੁਰਖ਼ੀਮਾਇਲ
Red Indian	ਰੈੱਡ ਇੰਡੀਅਨ
redistribution	ਪੁਨਰ-ਵੰਡ
red mud	ਲਾਲ ਪੰਕ
Red Sea	ਲਾਲ ਸਾਗਰ
reduce	ਘਟਾਉਣਾ, ਛੋਟਾ ਕਰਨਾ
reduction	ਲਘੂਕਰਣ, ਛੁਟਿਆਉਣ, ਘਟਾਉ
reduction of map	ਨਕਸ਼ਾ-ਲਘੂਕਰਣ
reduction of scale	ਸਕੇਲ ਲਘੂਕਰਣ
reef	ਭਿੱਤੀ, ਚਟਾਨ-ਭਿੱਤੀ
reg	ਬਜਰੀ ਮਾਰੂਥਲ, ਬਜਰੀ ਰੇਗਿਸਤਾਨ
regelation	ਪੁਨਰ-ਜਮਾਉ
regime of preciptation	ਵਰਹਾਉ-ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ
regime of rainfall	ਵਰਖਾ-ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ
regime of river	ਨਦੀ-ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ

region	ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਖੇਤਰ, ਇਲਾਕਾ, ਖੰਡ
regional	ਖੇਤਰ–,ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਿਕ, ਖੇਤਰੀ, ਇਲਾਕਾਈ
regional analysis map	ਖੇਤਰ–ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਕਸ਼ਾ
regional geography	ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਿਕ ਭੂਗੋਲ
regional metamorphism	ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਿਕ–ਰੂਪਾਂਤਰਣ' ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਿਕ ਮੈਟਾਮਾੱਰਫ਼ਿਜ਼ਮ
regolith	ਰੇਗੋਲਿਥ
regression	ਪ੍ਰਤਿਕ੍ਰਮਣ
regur	ਰੈਗਰ (ਕਾਲੀ ਮਿੱਟੀ)
reh	ਰੇਹ
reinforced	ਪ੍ਰਬਲਿਤ
reinforcement	ਪ੍ਰਬਲੀਕਰਣ
rejuvenated peneplain	ਪੁਨਰ–ਯੁਵਨਿਤ ਸਮਪ੍ਰਾਇ–ਭੂਮੀ
rejuvenation	ਪੁਨਰ–ਯੁਵਨ, ਪੁਨਰਯੁਵਾਕਰਣ, ਕਾਇਆ–ਕਲਪ
relationship of settlements	ਬਸਤੀਆਂ ਦਾ ਪਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧ
relative humidity	ਸਾਪੇਖ ਨਮੀ, ਸਾਪੇਖ ਸਿਲ੍ਹ
relative relief map	ਸਾਪੇਖ ਧਰਾਤਲ–ਨਕਸ਼ਾ
relative size	ਸਾਪੇਖ ਆਕਾਰ, ਸਾਪੇਖ ਸਾਈਜ਼
relic	ਅਵਸ਼ੇਸ਼
relict mountain	ਅਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਪਰਬਤ
relief	ਉਚਾਣ-ਨਿਵਾਣ, ਧਰਾਤਲ
relief building agents	ਉਚਾਣ–ਨਿਵਾਣ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਕ
relief map	ਧਰਾਤਲ ਨਕਸ਼ਾ

relief model	ਧਰਾਤਲ-ਮਾਡਲ
remains	ਅਵਸ਼ੇਸ਼, ਖੰਡਰ, ਥੇਹ
remote location	ਦੁਰਾਡੀ ਸਥਿਤੀ
removal	ਹਟਾਉਣ
repetition	ਦੁਹਰਾਉ
replaceable	ਥਾਂ ਬਦਲਣਯੋਗ, ਪ੍ਰਤਿਸਥਾਪਨਯੋਗ
replacement	ਥਾਂ ਬਦਲੀ, ਪ੍ਰਤਿਸਥਾਪਨ
report	ਰਪੋਟ
representative fraction (r. f.)	ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਭਿੰਨ (ਆਰ. ਐੱਫ਼)
reproduction	ਪੁਨਰ–ਉਲੀਕਣ, ਪੁਨਰ–ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਪੁਨਰ–ਉਤਪਾਦਨ
research	ਖੋਜ, ਰੀਸਰਚ
resequent	ਨਵ–ਅਨੁਵਰਤੀ, ਪੁਨਰ-ਅਨੁਵਰਤੀ
resequent drainage	ਨਵ-ਅਨੁਵਰਤੀ ਜਲ-ਨਿਕਾਸ, ਪੁਨਰ-ਅਨੁਵਰਤੀ ਅਪਵਹਿਣ
resequent fault	ਨਵ–ਅਨੁਵਰਤੀ ਭੱਜਣ, ਪੁਨਰ-ਅਨੁਵਰਤੀ ਭੱਜਣ
resequent valley	ਨਵ-ਅਨੁਵਰਤੀ ਵਾਦੀ, ਪੁਨਰ ਅਨੁਵਰਤੀ ਘਾਟੀ
residential structure	ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਢਾਚਾ
residual	ਰਹਿੰਦ ਖੂੰਦ. ਬਕਾਇਆ, ਅਵਸ਼ਿਸ਼ਟ, ਅਵਸ਼ੇਸ਼
residual clay	ਅਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਚੀਕਣੀ ਮਿੱਟੀ
residual current	ਅਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਧਾਰਾ

residual deposit	ਅਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਨਿਖੇਪ
residual soil	ਅਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਮਿੱਟੀ
resources	ਸਾਧਨ
restoring force	ਪ੍ਰਤਿਥਾਪਨ ਬਲ
resultant force	ਪਰਿਣਾਮੀ ਬਲ
resurrec landscape	ਪੁਨਰ-ਜੀਵਿਤ ਭੂ-ਦ੍ਰਿਸ਼
retrogradation	ਉਲਟ-ਦਰਜਾਬੰਦੀ
retrograde	ਪਿਛਾਂਹ–ਗਤਿਕ
reversed fault	ਵਿਪਰੀਤ ਭੰਜਣ
revolution	ਪਰਿਕ੍ਰਮਣ
Rhine river	ਰਾਈਨ ਦਰਿਆ
Rhode Island	ਰੋਡੇ–ਦੀਪ
Rhodesia	ਰੋਡੇਸ਼ੀਆ
Rhone river	ਰੋਨ ਦਰਿਆ
rhumb line	ਰੰਬ-ਰੇਖਾ, ਸਮਦਿਸ਼ਾ ਰੇਖਾ
ria coast	ਰੀਆ ਤਟ
ribbon development (of town)	ਰਿਬਨ–ਆਕਾਰੀ ਵਿਸਤਾਰ
rich deposits	ਬਹੁਮਾਤਰੀ ਨਿਖੇਪ
ridge	ਉੱਤਦਾਬ (ਚੱਕਰਵਾਤ ਦਾ), ਟੇਕਰੀ ਕਟਕ
ridge (of high pressure)	ਉੱਤਦਾਬ-ਬਿੰਦੂ
rift valley	ਰਿਫ਼ਟ ਵਾਦੀ,
rill marks	ਰਿਲ ਨਿਸ਼ਾਨ

rimaye (bergschrund)	ਰਿਮਾਏ, ਹਿਮਦਰ (ਬਰਗਸ਼ਰੂੰਡ)
rime	ਹਿਮ-ਪਰਤ, ਪਾਲਾ
ring dyke	ਗੋਲਾਕਾਰ ਡਾਈਕ
rip current	ਲਘੂ ਤਰੰਗ
ripple	ਲਘੂ ਤਰੰਗ
ripple mark	ਤਰੰਗ ਨਿਸ਼ਾਨ
rise	ਉਠਾਉ; ਉਚੇ ਹੋਣਾ
rising coast	ਉਭਰਦਾ ਤਟ
river	ਦਰਿਆ, ਨਦੀ
river bed	ਨਦੀ ਤਲ
river bed cultivation	ਨਦੀ ਤਲ–ਖੇਤੀ
river borne soil	ਨਦੋ ਮਿੱਟੀ
river capture	ਨਦੀ ਅਪਹਰਣ
river catchment	ਦਰਿਆ ਦਾ ਬੋਚ
river course	ਦਰਿਆਈ ਮਾਰਗ
river crossing	ਪੱਤਣ
river diversion	ਨਦੀ ਮੋੜ
river erosion	ਨਦੀ ਅਪਰਦਨ
river fan	ਦਰਿਆਈ ਪੱਖਾ
river gradient	ਦਰਿਆਈ ਪ੍ਰਵਣਤਾ
riverine	ਨਦੀ-,ਦਰਿਆਈ
river lake	ਦਰਿਆਈ ਝੀਲ
river level	ਨਦੀ-ਸਤੱਰ
river piracy	ਨਦੀ-ਅਪਹਰਣ

river pirate	ਨਦੀ-ਅਪਹਰਕ
river plain	ਦਰਿਆਈ ਮੈਦਾਨ
river port	ਦਰਿਆਈ ਪੱਤਣ
river profile	ਦਰਿਆਈ ਪ੍ਰੋਫ਼ਾਈਲ
river regime	ਨਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ
river system	ਨਦੀ ਸਿਸਟਮ
river terrace	ਦਰਿਆਈ ਪੌੜੀਆਂ
river valley	ਦਰਿਆਈ ਵਾਦੀ, ਦਰਿਆਈ ਘਾਟੀ
river valley project	ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਯੋਜਨਾ
riviera	ਰਿਵੇਅਰੇ (ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸੈਲ-ਸਪਾਟੇ ਲਈ ਤਟ ਵਰਤੀ ਰੇਤਲੇ ਸਥਾਨ)
rivulet	ਨਾਲਾ
road	ਸੜਕ
road stead	ਜਹਾਜ਼ੀ ਖੁਲ੍ਹਾ ਸ਼ੈੱਡ, ਉਪ-ਪੱਤਨ, ਲੰਗਰਗਾਹ
road transport	ਸੜਕ ਆਵਾਜਾਈ
roaring forties	ਗਰਜਦਾ ਚਾਲੀਸਾ, ਤੂਫ਼ਾਨੀ ਚਾਲੀਸਾ
Robinson cup anemometer	ਰਾਬਿਨਸਨ ਦਾ ਕਪ ਅਨੀਮੋਮੀਟਰ
roche moutonnee	ਰਾਸ਼ ਮੂਤਾਨੇ
rock	ਚਟਾਨ, ਪੱਥਰ
rock basin	ਚਟਾਨੀ ਨੀਹਲ
rock bed	ਚਟਾਨੀ ਤਲ
rock boring	ਚਟਾਨ-ਵੇਧਨ
rock cleavage	ਚਟਾਨ-ਤ੍ਰੇੜ

rock crystal	ਚਟਾਨ-ਕ੍ਰਿਸਟਲ, ਬਲੌਰ
rock desert	ਪਥਰੀਲਾ ਰੇਗਿਸਤਾਨ
rock fan	ਚਟਾਨ-ਪਖਾ
rock flour	ਚਟਾਨ-ਚੂਰਾ, ਚਟਾਨ-ਪਾਊਡਰ
rock form	ਚਟਾਨ-ਰੂਪ
rock formation	ਚਟਾਨ-ਸਮੂਹ
rock forming mineral	ਚਟਾਨ ਬਣਾਊ ਖਣਿਜ
rock fracture	ਚਟਾਨ-ਵਿਭੰਜਨ, ਚਟਾਨ-ਵਿਭੰਗ
rock fragment	ਚਟਾਨ-ਖੰਡ, ਚਟਾਨ-ਟੋਟਾ
rock glacier	ਚਟਾਨੀ ਹਿਮ-ਨਦੀ, ਚਟਾਨੀ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ
rock glacier creep	ਚਟਾਨੀ ਹਿਮ-ਨਦੀ ਸਰਕਣ
Rockies	ਰਾਕੀਜ਼ (ਪਰਬਤ)
rock joint	ਚਟਾਨ-ਤ੍ਰੇੜ
rock oil	ਪੈਟ੍ਰੋਲੀਅਮ, ਖਣਿਜ ਤੇਲ
rock outcrop	ਚਟਾਨੀ ਤਲ ਆਗਮ
rock Phosphate	ਰੱਕ ਫ਼ਾਸਫ਼ੇਟ
rock pool	ਤਟਵਰਤੀ ਕੁੰਡ
rock salt	ਖਣਿਜੀ ਲੂਣ, ਪਹਾੜੀ ਲੂਣ, ਸੇਂਧਾ
rock soil	ਚਟਾਨੀ ਮਿੱਟੀ
rock stratum	ਚਟਾਨ-ਪਰਤ, ਚਟਾਨ ਸਤੱਰ
rock sructure	ਚਟਾਨ-ਬਣਤਰ
rock surface	ਚਟਾਨ ਸਤ੍ਹਾ
rock terrace	ਚਟਾਨੀ ਪੌੜੀਆਂ
rock waste	ਚਟਾਨੀ ਮਲਬਾ

rock weathering	ਚਟਾਨ-ਛਿੱਜਣ
rocky	ਚਟਾਨੀ, ਪਥਰੀਲਾ, ਚਟਾਨਮਈ
rocky barrier	ਚਟਾਨੀ ਰੋਧ
rocky coast	ਚਟਾਨੀ ਤਟ
rocky ground	ਚਟਾਨਮਈ ਭੂਮੀ, ਪਥਰੀਲੀ ਭੂਮੀ
rocky plain	ਚਟਾਨਮਈ ਮੈਦਾਨ, ਪਥਰੀਲਾ ਮੈਦਾਨ
rocky soil	ਪਥਰੀਲੀ ਮਿੱਟੀ
Roman	ਰੋਮਨ
Rome	ਰੋਮ
Romney marsh (sheep)	ਰੋਮਨੀ ਮਾਰਸ਼ (ਭੇਡਾਂ)
rosin (resin)	ਬਰੋਜ਼ਾ, ਗੂੰਦ-ਸਾਲ, ਰੋਜ਼ਿਨ
rotation	ਘੁੰਮਣ, ਪਰਿਚੱਕਰਣ
rotation grassland	ਘਾਹ ਦਾ ਅਸਥਾਈ ਮੈਦਾਨ
rotation of crops	ਫ਼ਸਲ-ਚੱਕਰ, ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ
rotation of earth	ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਰਿਚੱਕਰਣ, ਧਰਤੀ ਦਾ ਗੇੜ
rough	ਸਥੂਲ, ਖੁਰਦਰਾ, ਨਾ-ਹਮਵਾਰ, ਰਫ਼
rough bearing	ਰਫ਼ ਬੇਅਰਿੰਗ
rough figure	ਸਥੂਲ ਚਿੱਤਰ
rough grazing	ਅਵਿਕਸਿਤ ਚਰਾਗਾਹ, ਅਵਿਕਸਿਤ ਚਰਾਂਦ
rough sea	ਬਿਫ਼ਰਿਆ ਸਮੁੰਦਰ
rough sketch	ਕੱਚਾ ਸਕੈੱਚ
rough surface	ਖੁਰਦਰੀ ਸਤ੍ਹਾ, ਨਾ-ਹਮਵਾਰ ਸਤ੍ਹਾ
rounded edge	ਗੋਲ ਕਿਨਾਰਾ

round number	ਸਰਲ ਸੰਖਿਆ, ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ
route	ਮਾਰਗ, ਰੂਟ
row	ਪੰਕਤੀ, ਕਤਾਰ
rubber	ਰਬੜ
rule	ਨਿਯਮ; ਲਕੀਰ ਮਾਰਨਾ; ਰੂਲ
ruler	ਰੂਲਰ
ruling	ਰੇਖਾ-ਅੰਕਣ, ਰੂਲਿੰਗ
ruling pen	ਰੂਲਿੰਗ ਪੈੱਨ
Rumania	ਰੁਮਾਨੀਆ
running water	ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ, ਰੁੜ੍ਹਦਾ ਪਾਣੀ
run off (water)	ਵਹਾਉ (ਪਾਣੀ)
rural	ਦਿਹਾਤੀ, ਪੇਂਡੂ, ਗ੍ਰਾਮੀਣ
rural geography	ਗ੍ਰਾਮ-ਭੂਗੋਲ, ਰੂਰਲ ਜੀਓਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
rural habitation	ਪੇਂਡੂ ਬਸਤੀ
rural map	ਦਿਹਾਤੀ ਨਕਸ਼ਾ
rural population	ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ
rural site	ਪੇਂਡੂ ਸਥਾਨ
rural tract	ਦਿਹਾਤੀ ਇਲਾਕਾ
rural traffic	ਪੇਂਡੂ ਆਵਾਜਾਈ
rural urban continuum	ਗ੍ਰਾਮ-ਨਗਰ ਨਿਰੰਤਰਤਾ
rural urban fringe	ਗ੍ਰਾਮ-ਨਗਰ ਕੋਰ
rurban	ਗ੍ਰਾਮਨਗਰੀ
rurbanisation	ਗ੍ਰਾਮਨਗਰੀਕਰਣ

rurban map	ਗ੍ਰਾਮਨਗਰ ਨਕਸ਼ਾ
Russia	ਰੂਸ
Rwanda	ਰਵਾਂਡਾ
rye	ਰਾਈ (ਇਕ ਅਨਾਜ)
rye grass	ਰਾਈ ਘਾਹ

S

Sabah	ਸਾਬਾਹ
saddle	ਕਾਠੀ, ਪਲਾਣ
saddle point	ਪਲਾਣ-ਬਿੰਦੂ, ਸੈਡਲ ਪੁਆਇੰਟ
saddle reef	ਪਲਾਣ-ਭਿੱਤੀ
saggar clay	ਸੈਗਰ ਮਿੱਟੀ
sailaba	ਸੈਲਾਬਾ, ਹੜ੍ਹ ਸਿੰਜਿਆ ਇਲਾਕਾ
saline	ਨਮਕੀਨ, ਲੂਣਾ, ਖਾਰਾ
saline lake	ਖਾਰੀ ਝੀਲ
saline marsh	ਖਾਰੀ ਬੇਲਾ
saline pan	ਖਾਰਾ ਬੇਸਿਨ
saline residue	ਖਾਰਾ ਅਵਸ਼ੇਸ਼
saline soil	ਖਾਰੀ ਮਿੱਟੀ
saline water	ਖਾਰਾ ਪਾਣੀ, ਲੂਣਾ ਪਾਣੀ
salinity	ਖਾਰਾਪਨ; ਖਾਰ
salt	ਲੂਣ
salt bed	ਲੂਣ-ਪਰਤ
salt crust	ਲੂਣ-ਪੇਪੜੀ

salt deposit	ਲੂਣ-ਨਿਖੇਪ
salt dome	ਲੂਣ-ਗੁੰਬਦ, ਲੂਣ-ਡਮ
salt lake	ਲੂਣੀ ਝੀਲ, ਖਾਰੀ ਝੀਲ
salt land	ਲੂਣ-ਭੂਮੀ
saltpetre	ਸ਼ੋਰਾ
Salvador	ਸੈਲਵੇਡੋਰ
Samarkand	ਸਮਰਕੰਦ
sample	ਨਮੂਨਾ, ਵੰਨਗੀ, ਸੈਂਪਲ
sample census	ਵੰਨਗੀ-ਗਣਨਾ
sample survey	ਵੰਨਗੀ-ਸਰਵੇਖਣ
sample verification	ਨਮੂਨਾ ਪੜਤਾਲ, ਨਮੂਨਾ ਜਾਂਚ
sampling (adj.)	ਨਮੂਨਾ-, ਵੰਨਗੀ-
sampling (n)	ਚੋਣ, ਸਾਂਪਲਿੰਗ
sampling method	ਚੋਣ ਵਿਧੀ, ਚੋਣ ਢੰਗ
sampling number	ਚੋਣ-ਅੰਕ, ਚੋਣ ਸੰਖਿਆ
sampling survey	ਵੰਨਗੀ ਸਰਵੇਖਣ
sand	ਰੇਤ, ਬਾਲੂ
sandbar	ਰੇਤ-ਭਿੱਤੀ
sand crater	ਰੇਤ-ਮੁਖ
sand drift	ਰੇਤ-ਵਿਸਥਾਪਨ, ਰੇਤ ਖਿਸਕਣ
sand dune	ਰੇਤ ਦਾ ਟਿੱਬਾ
sand hill	ਰੇਤ ਦਾ ਟਿੱਲਾ
sand levee	ਰੇਤ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ
sand pit	ਰੇਤ ਦਾ ਟੋਆ

sand plain	ਰੇਤ ਦਾ ਮੈਦਾਨ
sandstone	ਰੇਤ-ਪੱਥਰ
sandstone soil	ਰੇਤ-ਪੱਥਰ ਮਿੱਟੀ
sandstorm	ਰੇਤਲਾ ਤੂਫ਼ਾਨ
sandy area	ਰੇਤਲਾ ਖੇਤਰ
sandy bed	ਰੇਤਲਾ ਤਲ
sandy clay	ਰੇਤਲੀ ਚੀਕਣੀ ਮਿੱਟੀ
sandy river bed	ਨਦੀ ਦਾ ਰੇਤਲਾ ਤਲ
sandy soil	ਰੇਤਲੀ ਮਿੱਟੀ
sapping	ਗਰਤ ਨਿਰਮਾਣ
satellite	ਉਪ-ਗ੍ਰਹਿ
satellite town	ਸੰਬੰਧ ਨਗਰ
sarai (serai)	ਸਰਾਇ
saturated	ਸੰਤ੍ਰਿਪਤ
saturation	ਸੰਤ੍ਰਿਪਤੀ
saturation point	ਸੰਤ੍ਰਿਪਤੀ ਬਿੰਦੂ
Saturn	ਸ਼ਨੀ, ਸਨਿਚਰ
Saturn's ring	ਸ਼ਨੀ-ਚੱਕਰ
Saudi Arabia	ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ
Savana (Savannah)	ਸਵਾਨਾ
scale	ਪੈਮਾਨਾ, ਸਕਲ
scale line	ਸਕੇਲ ਲਾਈਨ
scarcity	ਥੁੜ੍ਹ, ਕਮੀ, ਅਭਾਵ
scarp	ਕਗਾਰ

scarp fault	ਕਗਾਰ ਭੱਜਣ
scatter	ਖਿੰਡਣਾ; ਖਿੰਡਾਉਣਾ
scatter diagram	ਖਿੰਡ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ
scattered	ਖਿੰਡਿਆ, ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ
scattered areas	ਖਿੰਡੇ ਖੇਤਰ
scattered settlements	ਖਿੰਡੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ
schematic diagram	ਵਿਵਸਥਾ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ
schist	ਸ਼ਿਸਟ
school atlas	ਸਕੂਲ ਐਟਲਸ
schooner	ਸਕੂਨਰ
science	ਵਿਗਿਆਨ, ਸਾਇੰਸ
scientific	ਵਿਗਿਆਨਿਕ
scientific instrument	ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਯੰਤਰ
Scotland	ਸਕਾਟਲੈਂਡ
scrappings	ਖੁਰਚਨ
scree	ਪੱਥਰ-ਮਲਬਾ, ਸਕ੍ਰੀ
screen	ਪਰਦਾ, ਸਕ੍ਰੀਨ
scrub	ਝਾੜੀ, ਝਾੜੀਦਾਰ ਇਲਾਕਾ
scrubland	ਝਾੜੀਦਾਰ ਇਲਾਕਾ
sea	ਸਮੁੰਦਰ, ਸਾਗਰ
sea arch	ਸਮੁੰਦਰੀ ਮਹਿਰਾਬ
sea board	ਸਮੁੰਦਰ-ਤਟ
sea breeze	ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਮੀਰ, ਜਲ–ਸਮੀਰ
sea chart	ਸਮੁੰਦਰੀ ਚਾਰਟ

seacraft	ਸਮੁੰਦਰੀ ਨੌਕਾ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼
sea erosion	ਸਮੁੰਦਰੀ ਅਪਰਦਨ
sea faring	ਸਮੁੰਦਰ-ਯਾਤਰਾ; ਸਮੁੰਦਰ-ਯਾਤਰੀ
sea floor	ਸਮੁੰਦਰੀ ਫਰਸ਼
sea level	ਸਤ੍ਹਾ-ਸਮੁੰਦਰ, ਸਮੁੰਦਰ ਤਲ
seaman	ਮਲਾਹ, ਜਹਾਜ਼ਰਾਨ
seamanship	ਨਾਵਿਕ ਕਲਾ, ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ
sea margin	ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢਾ
sea mile	ਨਾਵਿਕ ਮੀਲ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਮੀਲ
seamount	ਸਮੁੰਦਰੀ ਟਿੱਲਾ
sea passage	ਸਮੁੰਦਰੀ ਮਾਰਗ
sea port	ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੰਦਰਗਾਹ
search	ਖੋਜ; ਖੋਜ ਕਰਨਾ
sea shore	ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢਾ
season	ਰੁੱਤ, ਮੌਸਮ
seasonal	ਮੌਸਮੀ
seasonal fluctuation	ਮੌਸਮੀ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾ
seasonal forecast	ਮੌਸਮੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ
seasonal pond	ਬਰਸਾਤੀ ਛੱਪੜ, ਬਰਸਾਤੀ ਤਲਾਬ
seasonal variation	ਮੌਸਮੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ
seasonal water	ਬਰਸਾਤੀ ਜਲ
sea surface	ਸਤ੍ਹਾ-ਸਮੁੰਦਰ, ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ
seat earth	ਤਲ-ਮਿੱਟੀ
sea transport	ਸਮੁੰਦਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ

sea voyage	ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫ਼ਰ
seaward	ਸਮੁੰਦਰ ਵਲ
sea water	ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਣੀ
sea wave	ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਰੰਗ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰ
sea weed	ਸਮੁੰਦਰੀ ਘਾਹ ਫੂਸ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਬਨਸਪਤੀ
second	ਸੈਕੰਡ, ਸਕਿੰਟ; ਦੂਜਾ
secondary	ਗੌਣ, ਅਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਹਾਇਕ, ਦੂਜਾ, ਸੈਕੰਡਰੀ
secondary data	ਸਹਾਇਕ ਅੰਕੜੇ, ਸੈਕੰਡਰੀ ਡੈਟਾ
scondary depression	ਗੌਣ ਅਵਦਾਬ
secondary Era	ਦੂਜਾ ਮਹਾਕਲਪ, ਸੈਕੰਡਰੀ ਐਰਾ
secondary mineral	ਗੌਣ ਖਣਿਜ
secondary occupations	ਗੌਣ ਕਿੱਤੇ
secondary planet	ਗੌਣ ਗ੍ਰਹਿ
secondary rock	ਗੌਣ ਚਟਾਨ
section	ਕਾਟ, ਖੰਡ, ਭਾਗ, ਸੈੱਕਸ਼ਨ
sector	ਸੈੱਕਟਰ
sediment	ਤਲਛੱਟ, ਅਵਸਾਦ
sedimentation	ਤਲਛੱਟਣ, ਅਵਸਾਦਨ
sedimentary clay	ਤਲਛੱਟੀ ਚੀਕਣੀ ਮਿੱਟੀ
sedimentary rock	ਤਲਛੱਟੀ ਚਟਾਨ
seed	ਬੀਜ
seedling	ਪੌਦ, ਪਨੀਰੀ
seepage	ਰਿਸਾਉ; ਰਿਸਣ, ਸਿੰਮਣ (ਜਲ ਦਾ)

segment	ਖੰਡ
segmentation	ਖੰਡਕਰਣ
segmented	ਖੰਡਿਤ
seismic	ਭੁਚਾਲੀ
seismic detector	ਭੁਚਾਲ-ਸੂਚਕ
seismic wave	ਭੁਚਾਲੀ ਤਰੰਗ
seismogram	ਭੁਚਾਲ-ਰਿਕਾਰਡ, ਸੀਸਮੋਗ੍ਰਾਮ
seismograph	ਸੀਸਮੋਗ੍ਰਾਫ਼
seismograbhy	ਭੁਚਾਲ–ਵਿਗਿਆਨ, ਸੀਸਮੋਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
seismology	ਭੁਚਾਲ-ਵਿਗਿਆਨ, ਸੀਸਮਾਲੋਜੀ
seismometer	ਭੁਚਾਲਮਾਪਕ, ਸੀਸਮੋਮੀਟਰ
seismometry	ਭੁਚਾਲਮਿਤੀ, ਸੀਸਮੋਮੀਟਰੀ
selection	ਚੋਣ
selective	ਚੋਣਾਤਮਕ
selective diagram	ਚੋਣਾਤਮਕ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ
self–adjusting	ਸਵੈ-ਸਮਾਯੋਜੀ
self-recording rain gauge	ਸਵੈ-ਰਿਕਾਰਡਕਾਰੀ ਵਰਖਾਮਾਪਕ
semi-annual tide	ਅਰਧ–ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਜਵਾਰਭਾਟਾ, ਛਿਮਾਹੀ ਜਵਾਰਭਾਟਾ
semi-circular	ਅਰਧ-ਚੱਕਰ, ਅਰਧ-ਦਾਇਰਾ, ਅੱਧ-ਚੱਕਰ
semi-circle	ਅਰਧ- ਗੋਲਾਕਾਰ
semi desert	ਅਰਧ–ਮਾਰੂਥਲ, ਨੀਮ ਰੇਗਿਸਤਾਨ
semi-diurnal motion	ਅਰਧ–ਦੈਨਿਕ ਗਤੀ

semi-diurnal tide	ਅਰਧ-ਦੈਨਿਕ ਜਵਾਰਭਾਟਾ
semi-lunar	ਅਰਧ-ਚੰਦਰਾਕਾਰ, ਅੱਧੇ ਚੰਨ ਵਰਗਾ
semi-vertical angle	ਅਰਧ-ਸਿਖਰ ਕੋਣ
Senegal	ਸੇਨੇਗਾਲ
sensitive	ਸੂਖਮ, ਸੁਗ੍ਰਾਹੀ
separation	ਵਖਰਾਕਰਣ; ਅਲਹਿਦਗੀ
sequence	ਤਰਤੀਬ, ਅਨੁਕ੍ਰਮ
sequent	ਅਨੁਵਰਤੀ
serial	ਕ੍ਰਮਕ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਕ੍ਰਮ
serial profiles	ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪ੍ਰੋਫ਼ਾਈਲਾਂ
serial map	ਅਨੁਕ੍ਰਮ ਨਕਸ਼ਾ
series	ਲੜੀ, ਮਾਲਾ, ਸੀਰੀਜ਼
set	ਸਮੂਹ, ਸੈੱਟ; ਅਸਤ ਹੋਣਾ
set-square	ਸੈਟ-ਸੁਕੇਅਰ
setting	ਤਰਤੀਬ, ਸੈਟਿੰਗ; ਡੁਬਣਾ, ਅਸਤ ਹਣਾ (ਸੂਰਜ ਦਾ)
settlement	ਬਸਤੀ
settlement geography	ਬਸਤੀ-ਭੂਗੋਲ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
settlement map	ਬਸਤੀ-ਨਕਸ਼ਾ
severe	ਤੇਜ਼, ਜ਼ੋਰਦਾਰ
severe storm	ਤੇਜ਼ ਤੂਫ਼ਾਨ
sex distribution	ਲਿੰਗ–ਵੰਡ
sextant	ਸੈੱਕਸਟੈਂਟ
shade	ਛਾਂ, ਸ਼ੇਡ

shading (map)	ਸ਼ੇਡ ਕਰਨਾ, ਸ਼ੇਡਕਰਣ, ਸ਼ੇਡਿੰਗ
shaft mine	ਸ਼ੈਫ਼ਟ-ਖਾਣ, ਕੂਪ ਖਾਣ
shale	ਸ਼ੇਲ
shallow depression	ਪੇਤਲਾ ਅਵਦਾਬ, ਛਿਛਲਾ ਅਵਦਾਬ
shallow water	ਪੇਤਲਾ ਪਾਣੀ, ਛਿਛਲਾ ਪਾਣੀ
Shamilat	ਸ਼ਾਮਲਾਤ
shape	ਸ਼ਕਲ. ਆਕ੍ਰਿਤੀ, ਆਕਾਰ, ਰੂਪ
share	ਹਿੱਸਾ, ਭਾਗ
shark	ਸ਼ਾਰਕ
shear	ਅਪਰੂਪਣ, ਵਿਰੂਪਣ
shear cleavage	ਅਪਰੂਪਣ ਚਟਾਨੀ ਤ੍ਰੇੜ
shear folding	ਅਪਰੂਪਣ-ਵਲਨ
shear fracture	ਅਪਰੂਪਣ-ਫ੍ਰੈਕਚਰ
shear zone	ਅਪਰੂਪਣ—ਜ਼ੋਨ
sheet	ਚੱਦਰ, ਸ਼ੀਟ
sheet erosion	ਪਰਤ—ਅਪਰਦਨ
sheet of ice	ਹਿਮ—ਚੱਦਰ
shell	ਖੋਲ, ਸ਼ੈੱਲ
shelving bank	ਘਟ ਢਾਲਵਾਂ ਕਿਨਾਰਾ
shelving shore	ਘਟ ਢਾਲਵਾਂ ਸਾਹਿਲ
shield volcano	ਸ਼ੀਲਡ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ
shift	ਸਥਾਨ-ਅੰਤਰਣ; ਥਾਂ ਬਦਲਣਾ; ਸ਼ਿਫ਼ਟ
shifting cultivation	ਸਥਾਨ—ਅੰਤਰੀ ਖੇਤੀ
shifting divide	ਸਥਾਨ-ਅੰਤਰੀ ਜਲ-ਨਿਖੇੜ

shingle beach	ਸਿੰਗਲ ਬੀਚ
ship-canal	ਜਹਾਜ਼ੀ ਨਹਿਰ
shipment	ਜਹਾਜ਼ੀ ਢੋ-ਢੁਆਈ, ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਲਦਾਈ, ਲਦਿਆ ਮਾਲ (ਜਹਾਜ਼ ਉਤੇ)
shipyard	ਸ਼ਿਪਯਾਰਡ, ਜਹਾਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਖ਼ਾਨਾ
shock	ਝਟਕਾ, ਧੱਕਾ
shock wave	ਝਟਕਾ--ਤਰੰਗ
shooting star	ਉਲਕਾ
shore	ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢਾ, ਸਾਹਿਲ
shore face terrace	ਸਾਹਿਲਮੁਖੀ ਪੌੜੀਆਂ
shore line	ਸਾਹਿਲ ਲਾਈਨ
shore line sand	ਸਾਹਿਲੀ ਰੇਤ
shot	ਵਿਸਫ਼ੋਟ
shower	ਵਾਛੜ, ਬੁਛਾੜ, ਵਰਖਾ
shower of stars	ਉਲਕਾ-ਵਰਖਾ
shrinking	ਸੁੰਗੜਨ, ਸੁੰਗੜਨਾ, ਸੁੰਗੜਦਾ
shuffling	ਉਥਲ-ਪੁਥਲ; ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਕਰਨਾ
sial	ਸਿਆਲ (ਸਿਲਿਕਾ+ਐਲੂਮਿਨੀਅਮ)
Siam (Thailand)	ਸਿਆਮ (ਥਾਈਲੈਂਡ)
Sicily	ਸਿਸਲੀ
side	ਪਾਸਾ, ਤਰਫ਼, ਦਿਸ਼ਾ, ਭੁਜਾ, ਬਾਹੀ
sidereal	ਨਛੱਤਰੀ
sidereal day	ਨਛੱਤਰੀ ਦਿਨ

sidereal diurnal variation	ਨਛੱਤਰੀ ਦੈਨਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ
sidereal month	ਨਛੱਤਰੀ ਮਹੀਨਾ
sidereal year	ਨਛੱਤਰੀ ਵਰ੍ਹਾ
siderite	ਲੋਹ-ਉਲਕਾ, ਸਾਈਡਰਾਈਟ
sight	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਨਜ਼ਾਰਾ
sighting rule	ਦਰਸ਼-ਰੂਲ, ਸਾਈਟਿੰਗ ਰੂਲ
sign	ਚਿੰਨ੍ਹ, ਨਿਸ਼ਾਨ, ਰਾਸ਼ੀ
signal	ਸੰਕੇਤ, ਸਿਗਨਲ
significant contours	ਸਾਰਥਕ ਕੰਟੂਰ
significant digit	ਸਾਰਥਕ ਅੰਕ
Sikkim	ਸਿੱਕਮ
silica	ਸਿਲਿਕਾ
silicate	ਸਿਲੀਕੇਟ
siliceous	ਸਿਲਿਕਾਮਈ
siliceous lava	ਸਿਲਿਕਾਮਈ ਲਾਵਾ
silcon	ਸਿਲਿਕੱਨ
silk	ਰੇਸ਼ਮ, ਸਿਲਕ
silky lustre	ਰੇਸ਼ਮੀ ਚਮਕ
sill	ਸਿਲ, ਲਾਵਾ ਪਰਤ
silt	ਗਾਦ, ਗਾਰ
Silurian period	ਸਿਲੂਰੀਅਨ ਕਲਪ, ਸਿਲੂਰੀਅਨ ਪੀਰੀਅਡ
silver	ਚਾਂਦੀ
sima	ਸੀਮਾ (ਸਿਲਿਕਾ+ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ)
similar	ਸਮਰੂਪ, ਸਮਾਨ, ਇਕਸਾਰ

similar figures	ਸਮਰੂਪ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ, ਸਮਰੂਪ ਚਿੱਤਰ
similar folding	ਸਮਰੂਪ ਵਲਨ
similarity	ਸਮਰੂਪਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ, ਇਕਸਾਰਤਾ
similarly situated	ਸਮਸਥਿਤ
similarly situated figures	ਸਮਸਥਿਤ ਚਿੱਤਰ
Simla	ਸ਼ਿਮਲਾ
simple	ਸਾਦਾ, ਸਰਲ, ਸਾਧਾਰਣ
simple classification	ਸਰਲ ਵਰਗੀਕਰਣ, ਸਾਧਾਰਣ ਵਰਗੀਕਰਣ
simple dyke	ਸਮ-ਅੰਗੀ ਡਾਈਕ, ਸਮ-ਅੰਗੀ ਬੰਨ੍ਹ
simple landscape	ਸਾਧਾਰਣ ਭੂ-ਦ੍ਰਿਸ਼
simplification	ਸਰਲੀਕਰਣ
simultaneous	ਨਾਲੋ ਨਾਲ, ਇਕ ਸਾਥ, ਇਕੋ ਸਮੇਂ, ਸਮ-ਕਾਲੀਨ
Sind	ਸਿੰਧ
Singapore	ਸਿੰਗਾਪੁਰ
single	ਇਕੱਲਾ, ਇਕਹਿਰਾ, ਇਕ—
sink	ਕੁੰਡ, ਹੌਦੀ, ਹੌਜ਼, ਸਿੰਕ; ਧਸਣਾ
sink hole	ਘੋਲ-ਸੁਰਾਖ਼, ਸਿੰਕ ਹੋਲ
sinking coast	ਧਸਦਾ ਤੱਟ
Sirocco (scirocco)	ਸਿਰਾੱਕੋ (ਪੌਣਾ)
site	ਮੌਕਾ, ਸਥਾਨ, ਜਗ੍ਹਾ
situation	ਮੌਕਾ, ਸਥਿਤੀ
size	ਆਕਾਰ, ਸਾਈਜ਼

skeleton	ਢਾਂਚਾ, ਪਿੰਜਰ
skeleton map	ਖ਼ਾਕਾ
sketch	ਸਕੈੱਚ
sketch map	ਸਕੈੱਚ ਨਕਸ਼ਾ
sky	ਆਸਮਾਨ, ਆਕਾਸ਼
slanting	ਤਿਰਛੀ, ਤਿਰਛਾ, ਟੇਢਾ
slanting height	ਤਿਰਛੀ ਉਚਾਈ
slanting ray	ਤਿਰਛੀ ਕਿਰਣ, ਟੇਢੀ ਕਿਰਣ
slate	ਸਲੇਟ
slaty cleavage	ਸਲੇਟੀ ਚਟਾਨੀ ਤ੍ਰੇੜ
sleet	ਬਰਫ਼ੀਲੀ ਵਰਖਾ;
slide rule	ਸਲਾਈਡ ਰੂਲ
slight	ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ, ਮਾਮੂਲੀ, ਹਲਕਾ
slip	ਸਰਕਣ; ਸਰਕਣਾ, ਫਿਸਲਣਾ; ਪਰਚੀ, ਸਲਿਪ
slip cleavage	ਸਰਕਣ—ਚਟਾਨੀ ਤ੍ਰੇੜ
slip fault	ਸਰਕਣ—ਭੱਜਣ
slip folding	ਸਰਕਣ-ਵਲਨ
slit	ਦਰਜ਼, ਰੇਖਾ-ਛਿਦਰ, ਸਲਿਟ
slope	ਢਲਾਨ, ਢਾਲ .
slope category map	ਢਾਲ-ਵਰਗ ਨਕਸ਼ਾ
sloping	ਢਾਲਵਾਂ, ਢਲਵਾਂ
sloping edge	ਢਾਲਵਾਂ ਕਿਨਾਰਾ
sloping land	ਢਾਲਵੀਂ ਭੂਮੀ

slow cooling	ਮੰਦ ਸੀਤਣ
slow evaporation	ਮੰਦ ਵਾਸ਼ਪਨ
small scale map	ਛੋਟੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ, ਛੋਟੀ ਸਕੇਲ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ
small settlement	ਛੋਟੀ ਬਸਤੀ
smog	ਧੁੰਦ-ਧੂੰਆਂ
smoke	ਧੂੰ, ਧੂੰਆਂ
smokeless coal	ਧੂੰ-ਹੀਨ ਕੋਲਾ
smooth	ਚੀਕਣਾ, ਪਧਰਾ, ਹਮਵਾਰ, ਇਕਸਾਰ
smooth sea	ਸ਼ਾਂਤ ਸਮੁੰਦਰ
snout	ਸੁੰਡ, ਸੁੰਨ੍ਹ
snow	ਹਿਮ, ਬਰਫ਼
snowfall	ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ, ਹਿਮਪਾਤ
snow field	ਹਿਮ-ਖੇਤਰ
snow flakes	ਬਰਫ਼-ਗੋੜ੍ਹੇ
snow line	ਹਿਮ-ਰੇਖਾ
snow storm	ਬਰਫ਼ੀਲਾ ਤੂਫ਼ਾਨ
soak	ਭਿਉਣਾ
social	ਸਮਾਜਿਕ
social condition map	ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਤ-ਨਕਸ਼ਾ
social geography	ਸਮਾਜਿਕ ਭੂਗੋਲ, ਸੋਸ਼ਲ ਜੀਉਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
sodium	ਸੋਡੀਅਮ
sodium chloride	ਸੋਡੀਅਮ ਕਲੋਰਾਈਡ, ਲੂਣ
soft	ਨਰਮ, ਕੋਮਲ, ਕੂਲਾ

soil	ਮਿੱਟੀ; ਭੂਮੀ, ਭੋਂ, ਭੂ
soil classification	ਭੋਂ-ਵਰਗੀਕਰਣ, ਮਿੱਟੀ ਵਰਗੀਕਰਣ
soil conservation	ਭੋਂ-ਸੰਭਾਲ
soil creep	ਭੋਂ-ਸਰਕਣ, ਮਿੱਟੀ ਸਰਕਣ
soil erosion	ਭੋਂ-ਅਪਰਦਨ, ਭੋਂ-ਖੁਰਣ
soil fertility	ਭੋਂ-ਜ਼ਰਖ਼ੇਜ਼ੀ, ਭੂਮੀ ਦਾ ਉਪਜਾਊਪਨ
soil map	ਮਿੱਟੀ-ਨਕਸ਼ਾ
soil moisture	ਭੋਂ-ਨਮੀ, ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਵੱਤਰ
soil preservation	ਭੋਂ-ਸੁਰੱਖਿਅਣ
soil profile	ਭੋਂ-ਪ੍ਰੋਫ਼ਾਈਲ, ਮਿੱਟੀ-ਪ੍ਰੋਫ਼ਾਈਲ
soil science	ਭੋਂ-ਵਿਗਿਆਨ, ਮਿੱਟੀ-ਵਿਗਿਆਨ
soil series	ਭੋਂ-ਸੀਰੀਜ਼
soil structure	ਭੋਂ-ਬਣਤਰ
soil type	ਭੋਂ-ਕਿਸਮ
solar	ਸੂਰਜੀ, ਸੂਰਜ—
solar apex	ਸੂਰਜੀ ਅਭਿਗਮਨ-ਬਿਦੂ, ਸੂਰਜੀ ਸਿਖਰ
solar climate	ਸੂਰਜੀ ਜਲਵਾਯੂ
solar constant	ਸੂਰਜੀ ਸਥਿਰ-ਅੰਕ
solar cycle	ਸੂਰਜੀ ਚੱਕਰ
solar day	ਸੂਰਜੀ ਦਿਨ
solar eclipse	ਸੂਰਜ-ਗ੍ਰਹਿਣ
solar ecliptic limit	ਸੂਰਜ-ਗ੍ਰਹਿਣ-ਸੀਮਾ
solar heat	ਸੂਰਜੀ ਗਰਮੀ
solar month	ਸੂਰਜੀ ਮਹੀਨਾ

solar system	ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ
solar tide	ਸੂਰਜੀ ਜਵਾਰਭਾਟਾ
solar time	ਸੂਰਜੀ ਸਮਾ
solar radiation	ਸੂਰਜੀ ਵਿਕਿਰਣ
solar year	ਸੂਰਜੀ ਵਰ੍ਹਾ
solfatra	ਗੈਸ–ਨਿਕਾਸੀ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ, ਸੋਲਫ਼ਤਰਾ
solfatric stage	ਗੈਸ-ਨਿਕਾਸੀ ਅਵਸਥਾ, ਸੋਲਫ਼ਤਰੀ ਅਵਸਥਾ
solid	ਠੋਸ, ਨਿੱਗਰ
solid shell	ਠੋਸ ਖ਼ੋਲ
solitary	ਇਕੱਲਾ
solstice	ਸੰਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਆਇਣ
soluble	ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ
solubility	ਘੁਲਣਸ਼ੀਲਤਾ
solution	ਘੋਲ
Somali Republic	ਸੋਮਾਲੀ ਗਣਤੰਤਰ
sound	ਜਲ–ਸੰਯੋਜੀ, ਸਾਊਂਡ
sounding	ਡੂੰਘਾਈ ਮਾਪਣਾ; ਗਹਿਰਾਈ ਮਾਪਨ ਪਰਿਗਿਆਪਨ
sounding balloon	ਪਰਿਗਿਆਪੀ ਗ਼ੁਬਾਰਾ, ਸਾਊਂਡਿੰਗ ਬੈਲੂਨ
source	ਸੋਮਾ, ਸ੍ਰੋਤ, ਸਾਧਨ
source material	ਸ੍ਰੋਤ–ਸਾਮਗਰੀ, ਮੂਲ ਪਦਾਰਥ
source of data	ਅੰਕੜਾ ਸ੍ਰੋਤ, ਡੇਟਾ-ਸ੍ਰੋਤ

source of river	ਨਦੀ–ਸੋਤ, ਦਰਿਆ ਦਾ ਮੰਬਾ
source of water	ਜਲ–ਸ੍ਰੋਤ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਾਧਨ
source rock	ਮੂਲ ਚਟਾਨ
sources of supply	ਸਪਲਾਈ–ਸੋਮੇ, ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ
south	ਦੱਖਣ
South Africa	ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ
South America	ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ
South Arabia	ਦੱਖਣੀ ਅਰਬ
South East	ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ
South East Asia	ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ
South-Eastern	ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ
south equatorial current	ਦੱਖਣੀ ਭੂ-ਮੱਧ-ਰੇਖੀ ਰੌ
Southerly Burster	ਦੱਖਣੀ ਬਰਸਟਰ
southern	ਦੱਖਣੀ
southern hemisphere	ਦੱਖਣੀ ਅਰਧ–ਗੋਲਾ
South Korea	ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ
south pole	ਦੱਖਣੀ ਧਰੁਵ
South Vietnam	ਦੱਖਣੀ ਵੀਤਨਾਮ
South-west	ਦੱਖਣ–ਪੱਛਮ
South-West Africa	ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ
South.Western	ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ
space	ਆਕਾਸ਼, ਪੁਲਾੜ; ਥਾਂ; ਦਿਸ਼ਾ; ਅੰਤਰਾਲ
spaced isobar	ਅੰਤਰਾਲੀ ਸਮਦਾਬ ਰੇਖਾ
spacing	ਅੰਤਰਾਲ, ਅੰਤਰਣ

Spain	ਸਪੇਨ
span	ਵਿਸਤਾਰ, ਵਕਫ਼ਾ
spatial	ਆਕਾਸ਼ੀ, ਪੁਲਾੜੀ, ਸਥਾਨ ਸੰਬੰਧਿਤ
special	ਵਿਸ਼ੇਸ਼, ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ, ਸਪੈਸ਼ਲ
specialized	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੀਕ੍ਰਿਤ
specific	ਨਿਸਚਿਤ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼, ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ
specific gravity	ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਘਣਤਾ
specific heat	ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਤਾਪ
specified	ਨਿਸਚਿਤ
specimen	ਵੰਨਗੀ, ਨਮੂਨਾ
speed	ਚਾਲ, ਰਫ਼ਤਾਰ, ਸਪੀਡ
spell	ਦੌਰ
sphere	ਠੋਸ ਗੋਲਾ, ਪਿੰਨਾ
sphere graph map	ਗੋਲ ਗ੍ਰਾਫ਼-ਨਕਸ਼ਾ
spheri al	ਗੋਲਾਕਾਰ, ਗੋਲ
spherical angle	ਗੋਲ-ਕੋਣ
spherical area	ਗੋਲ-ਖੇਤਰਫਲ
spherical curve	ਗੋਲਾਕਾਰ ਵਕਰ, ਗੋਲਾਕਾਰ ਕਰਵ
spherical diagram	ਗੋਲਾਕਾਰ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ
spherical polar	ਗੋਲ-ਧਰੁਵੀ
spherical sector	ਗੋਲ-ਸੈੱਕਟਰ
spheric al segment	ਗੋਲ-ਖੰਡ
spherical surface	ਗੋਲਾਕਾਰ ਸਤ੍ਹਾ
spheroidal	ਗੋਲਾ-ਨੁਮਾ

spin	ਚੱਕਰਣ, ਸਪਿਨ, ਘੁੰਮਣਾ
spiral	ਕੁੰਡਲ
spiral nebula	ਕੁੰਡਲ ਨੈਬੂਲਾ
spirit level	ਸਪਿਰਿਟ ਲੈਵਲ
spit	ਸਪਿਟ
split	ਵਿਭਾਜਨ, ਵਿਭੇਦਨ; ਵਿਭਾਜਿਤ, ਵਿਭੇਦਿਤ; ਵਿਭਾਜਨ ਕਰਨਾ
spliting	ਵਿਭਾਜਨ, ਵਿਭੇਦਨ
spoke-graph	ਸਪੋਕ-ਗ੍ਰਾਫ
sponge	ਸਪੰਜ
spongy	ਸਪੰਜੀ
spongy lava	ਸਪੰਜੀ ਲਾਵਾ
spongy layer	ਸਪੰਜੀ ਪਰਤ
spontaneous	ਸੁਤੇ ਸਿੱਧ
spontaneous growth	ਸੁਤੇ ਸਿੱਧ ਵਾਧਾ
spontaneous movement	ਸੁਤੇ ਸਿੱਧ ਗਤੀ
sporadic	ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ, ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ, ਵਿੱਕੋਲਿਤਰੀ
spot	ਬਿੰਦੂ, ਧੱਬਾ, ਜਗ੍ਹਾ, ਸਥਾਨ; ਪਛਾਣਨਾ, ਢੂੰਡਣਾ
spot height	ਸਥਾਨ-ਉਚਾਈ
spray	ਫੁਹਾਰ, ਛਿੜਕਾਉ, ਛਿੜਕਣਾ
spraying	ਫੁਹਾਰਨਾ; ਛਿੜਕਾਉ
spring	ਚਸ਼ਮਾ, ਝਰਨਾ, ਬਸੰਤ
spring season	ਬਸੰਤ, ਬਸੰਤਰੁੱਤ, ਬਹਾਰ

spring tide	ਵਡਾ ਜਵਾਰਭਾਟਾ
spur (of mountain)	ਪਰਬਤੀ ਵਧਾਉ
spur (in a curve)	ਨਖ਼ (ਵਕਰ ਵਿਚ)
squall	ਝੱਖੜ-ਝਾਂਜਾ
squall line	ਝੱਖੜ-ਝਾਂਜਾ ਰੇਖਾ
squally rain	ਝੱਖੜ-ਝਾਂਜਾ ਮੀਂਹ
squally weather	ਝੱਖੜ-ਝਾਜੇ ਵਾਲਾ ਮੌਸਮ
square	ਵਰਗ, ਚੌਰਸ
squared paper	ਗ੍ਰਾਫ਼ ਪੇਪਰ
square root	ਵਰਗ-ਮੂਲ
square shaped	ਵਰਗਾਕਾਰ, ਚੌਰਸ
stable	ਸਥਿਰ, ਸਥਾਈ, ਟਿਕਵਾਂ
stable air	ਸਥਿਰ ਵਾਯੂ
stability	ਸਥਿਰਤਾ
stab lization	ਸਥਾਈਕਰਣ
stabilized	ਸਥਾਈਕ੍ਰਿਤ
stack	ਸਟੈਕ, ਧਾਂਕ, ਧਾਂਕ ਲਾਉਣਾ
stage	ਅਵਸਥਾ, ਸਥਿਤੀ, ਹਾਲਤ, ਦਸ਼ਾ, ਸਟੇਜ
stagnant	ਖੜਾ, ਨਿਹਚਲ
stagnant fog	ਨਿਹਚਲ ਧੁੰਦ
stagnant water	ਖੜਾ ਪਾਣੀ
stain	ਦਾਗ, ਧੱਬਾ; ਸਟੇਨ
stand	ਆਧਾਰ, ਸਟੈਂਡ

standard condition	ਮਿਆਰੀ ਅਵਸਥਾ
standard co-ordinates	ਮਿਆਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼-ਅੰਕ
standardization	ਮਿਆਰੀਕਰਣ
standardized	ਮਿਆਰੀਕ੍ਰਿਤ
standard line	ਮਿਆਰੀ ਰੇਖਾ
standard mile	ਮਿਆਰੀ ਮੀਲ
stadard parallel	ਮਿਆਰੀ ਵਿਥਕਾਰ, ਸਟੈਂਡਰਡ ਵਿਥਕਾਰ
standard pressure	ਮਿਆਰੀ ਦਾਬ
standard time	ਮਿਆਰੀ ਸਮਾਂ
staple rock	ਪ੍ਰਮੁਖ ਚਟਾਨ
star	ਤਾਰਾ
star atlas	ਤਾਰਾ-ਐਟਲਸ
star cloud	ਤਾਰਾ-ਬਦਲ
star graphs	ਤਾਰਾ-ਗ੍ਰਾਫ
star group	ਤਾਰਾ-ਸਮੂਹ
star map	ਤਾਰਾ-ਨਕਸ਼ਾ
state	ਸਥਿਤੀ, ਅਵਸਥਾ; ਰਾਜ
state highway	ਰਾਜ-ਮਹਾਂਮਾਰਗ, ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਾਹਰਾਹ
static	ਸਥਿਰ, ਨਿਹਚਲ, ਅਡੋਲ; ਸਥਿਤਿਕ
static level	ਨਿਹਚਲ ਤਲ
static pressure	ਸਥਿਤਿਕ ਦਾਬ
station	ਕੇਂਦਰ, ਸਥਾਨ, ਸਟੇਸ਼ਨ
stationary	ਅਚੱਲ, ਸਥਿਰ

stationary air	ਸਥਿਰ ਵਾਯੂ, ਅਚੱਲ ਵਾਯੂ
stationary population	ਸਥਿਰ ਆਬਾਦੀ
stationary state	ਸਥਿਰ ਅਵਸਥਾ
stationary value	ਸਥਿਰ ਮੁੱਲ
stationary wave	ਸਥਿਰ ਲਹਿਰ, ਅਣ-ਅਗ੍ਰਗਾਮੀ ਤਰੰਗ
stationery	ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ
statistical	ਅੰਕੜਾ-ਅੰਕੜਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ, ਅੰਕੜਈ
statistical abstract	ਅੰਕੜਾ-ਸਾਰ
statistical atlas	ਅੰਕੜਾ-ਐਟਲਸ
statistical average	ਅੰਕੜਾ-ਔਸਤ
statistical chart	ਅੰਕੜਾ-ਚਾਰਟ
statistical data	ਅੰਕੜਈ ਡੈਟਾ
statistical error	ਅੰਕੜਈ ਤਰੁੱਟੀ
statistical fluctuation	ਅੰਕੜਈ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾ
statistical frequency	ਅੰਕੜਈ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ, ਅੰਕੜਈ ਆਵ੍ਰਿੱਤੀ
statistical graph	ਅੰਕੜਈ ਗ੍ਰਾਫ਼
statistical map	ਅੰਕੜਾਈ ਨਕਸ਼ਾ
statistical method	ਅੰਕੜਈ ਵਿਧੀ, ਅੰਕੜਈ ਢੰਗ
statistical series	ਅੰਕੜਈ ਲੜੀ, ਅੰਕੜਈ ਸੀਰੀਜ਼
statistical survey	ਅੰਕੜਈ ਸਰਵੇਖਣ
statistical table	ਅੰਕੜਾ-ਸਾਰਣੀ
statistics	ਅੰਕੜੇ; ਅੰਕੜਾ-ਵਿਗਿਆਨ, ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ

steady	ਅਪਰਿਵਰਤੀ, ਟਿਕਵਾਂ, ਅਡੋਲ, ਸਥਾਈ, ਇਕਸਾਰ
steady deflection	ਸਥਾਈ ਵਿਖੇਪ, ਅਪਰਿਵਰਤੀ ਵਿਖੇਪ
steady flow	ਅਪਰਿਵਰਤੀ ਪ੍ਰਵਾਹ
steady motion	ਅਪਰਿਵਰਤੀ ਗਤੀ
steady wind	ਸਮ-ਗਤੀ ਪੌਣ
steam	ਭਾਫ਼
steel	ਇਮਪਾਤ, ਫ਼ੌਲਾਦ, ਸਟੀਲ
steep	ਤਿਖੀ ਢਾਲ
steep gradient	ਤਿਖੀ ਪ੍ਰਵਣਤਾ
steep slope	ਢੱਕੀ, ਤਿੱਖੀ ਢਲਾਨ
stellar	ਤਾਰਾ–
stellar energy	ਤਾਰਾ-ਊਰਜਾ
stellar map	ਤਾਰਾ-ਨਕਸ਼ਾ
stencil	ਸਟੈਂਸਿਲ
step fault	ਸੋਪਾਨੀ ਭੱਜਣ
steppe	ਸਟੈੱਪ
stereographic	ਤਿੰਨ ਵਿਮਾਈ. ਤਿੰਨ ਰੁਖੀ, ਸਟੀਰੀਓ- ਗ੍ਰਾਫ਼ਿਕ
stereogram	ਤਿੰਨ ਵਿਮਾਈ ਚਿੱਤਰ, ਸਟੀਰੀਉਗ੍ਰਾਮ
stereoscopic vision	ਤਿੰਨ ਵਿਮਾਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ
stiffness	ਕਰੜਾਈ, ਕਰੜਾਪਨ
stock	ਪਸ਼ੂ ਧਨ, ਸਟਾਕ
stock food	ਚਾਰਾ

stock map	ਪਸ਼ੂ-ਧਨ ਨਕਸ਼ਾ
stone	ਪੱਥਰ
stony layer	ਪੱਥਰੀਲੀ ਪਰਤ
storm	ਤੂਫ਼ਾਨ, ਝੱਖੜ
storm wind	ਤੂਫ਼ਾਨੀ ਪੌਣ
straight	ਸਿੱਧਾ, ਸਿੱਧੀ, ਸਰਲ
straighten	ਸਿੱਧਾ ਕਰਨਾ
straight line	ਸਿੱਧੀ ਲਕੀਰ
strain	ਵਿਕਾਰ
strait	ਪਣ-ਜੋੜ, ਜਲ ਸੰਯੋਜੀ, ਜਲ ਡਮਰੂ ਮੱਧ, ਸਟ੍ਰੇਟ
stratified	ਸਤੱਰਿਤ, ਪਰਤਦਾਰ
stratified rock	ਪਰਤਦਾਰ ਚਟਾਨ
stratigraphy	ਪਰਤਦਾਰ ਚਟਾਨ-ਵਿਗਿਆਨ, ਪਰਤ-ਤਰਤੀਬ, ਸਟ੍ਰੇਟੀਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
strato-cumulus cloud	ਸਟ੍ਰੇਟੋਕਿਊਮੂਲਸ ਬੱਦਲ
stratosphere	ਸਮਤਾਪ-ਮੰਡਲ, ਸਟ੍ਰੇਟੋਸਫ਼ੀਅਰ
strato-volcano	ਸਤੱਰੀ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ
stratum	ਸਤੱਰ, ਪਰਤ, ਤਹਿ
stratus cloud	ਸਟ੍ਰੇਟਸ ਬੱਦਲ
stray (settlements)	ਇੱਕੜ, ਦੁੱਕੜ, ਖਿੰਡਵੀਆਂ ਉਘੜ ਦੁਘੜਵੀਆਂ (ਬਸਤੀਆਂ)
stream	ਨਦੀ, ਦਰਿਆ
stream bank	ਨਦੀ ਦਾ ਕਿਨਾਰਾ

street	ਗਲੀ, ਸੜਕ
strength	ਸ਼ਕਤੀ, ਸਮਰਥਾ
stress	ਪ੍ਰਤਿਬਲ
stretching	ਤਣਾਉ, ਤਣਨਾ
striae	ਰੇਖਾਵਾਂ, ਧਾਰੀਆਂ, ਝਰੀਟਾਂ
strike (direction)	ਲੰਮ ਰੁਖ਼
strike (of a bed)	ਨਤੀ-ਲੰਬ
strike fault	ਨਤੀ-ਲੰਬੀ ਭੱਜਣ
strike joint	ਨਤੀ-ਲੰਬੀ ਤੇੜ
strike slip	ਨਤੀ-ਲੰਬੀ ਸਰਕਣ
strike valley	ਨਤੀ-ਲੰਬੀ ਵਾਦੀ
strip	ਪੱਟੀ
strip farm	ਪੱਟੀਨੁਮਾ ਖੇਤ
strip map	ਪੱਟੀ-ਨਕਸ਼ਾ
strip mine	ਪੱਟੀਦਾਰ ਖਾਣ
strong	ਪ੍ਰਬਲ, ਜ਼ੋਰਦਾਰ
strong breeze	ਪ੍ਰਬਲ ਸਮੀਰ
structural	ਬਣਤਰ, ਬਣਤਰੀ
structural landscape	ਬਣਤਰੀ ਭੂ-ਦ੍ਰਿਸ਼
structural plateau	ਬਣਤਰੀ ਪਠਾਰ
structural rock	ਬਣਤਰੀ ਚਟਾਨ
structure	ਬਣਤਰ, ਬਣਾਵਟ; ਢਾਂਚਾ
structure of rock	ਚਟਾਨ-ਬਣਤਰ
structure of soil	ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ

stub pen	ਮੋਟੀ ਕਲਮ, ਮੋਟਾ ਪੈੱਨ
study	ਅਧਿਐਨ
stump (of lava)	ਟੁੰਡ, ਖੰਘ (ਲਾਵੇ ਦਾ)
sub-aerial erosion	ਭੂ-ਸਤ੍ਹਈ ਅਪਰਦਨ, ਉਪ ਹਵਾਈ ਅਪਰਦਨ
sub-basic rock	ਉਪ-ਬੇਸਿਕ ਚਟਾਨ
sub-constellation	ਉਪ-ਤਾਰਾ-ਮੰਡਲ
sub-continent	ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ
sub-division	ਉਪ-ਮੰਡਲ, ਉਪ-ਵਿਭਾਜਨ
sub-glacial stream	ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਹੇਠਲੀ ਨਦੀ, ਉਪ ਹਿਮਾਨੀ ਨਦੀ
sub-globular	ਉਪ-ਗੋਲਾਕਾਰ
sub-group	ਸਬ-ਗਰੁਪ
Sub-Himalayan Zone	ਉਪ-ਹਿਮਾਲੀਆਈ ਖੰਡ
sub-humid	ਅਲਪ-ਨਮ, ਘਟ ਸਿੱਲ੍ਹਾ
sub-marine (adj.)	ਸਮੁੰਦਰ ਹੇਠਲੀ, ਹੇਠ-ਸਮੁੰਦਰੀ, ਸਮੁੰਦਰੀ
sub-marine (n.)	ਪਣਡੁਬੀ, ਡੁਬਕਣੀ ਕਿਸ਼ਤੀ, ਸਬ-ਮੇਰੀਨ
sub-marine cable	ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੇਬਲ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਾਰ
sub-marine canyon	ਸਮੁੰਦਰੀ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੈਨੀਅਨ
sub-marine ridge	ਸਮੁੰਦਰ ਹੇਠਲੀ ਟੇਕਰੀ
submarine rock	ਸਮੁੰਦਰ ਹੇਠਲੀ ਚਟਾਨ
submerged	ਡੁਬੀ ਹੋਈ, ਨਿਮੱਜਿਤ
submerged coast	ਡੁਬਿਆ ਤਟ, ਨਿਮੱਜਿਤ ਤਟ

submerged forest	ਡੁਬਿਆ ਜੰਗਲ, ਨਿਮੱਜਿਤ ਵਣ
sub-merged rock	ਨਿਮੱਜਿਤ ਚਟਾਨ
submerged sand	ਨਿਮੱਜਿਤ ਰੇਤ
submerged soil	ਨਿਮੱਜਿਤ ਮਿੱਟੀ
submerged stage	ਨਿਮੱਜਿਤ ਅਵਸਥਾ
submersion	ਨਿਮੱਜਨ, ਡੋਬਾ
submontane	ਪਰਬਤ ਹੇਠਲੀ
sub-normal	ਅਵਸਾਧਾਰਣ, ਸਬ-ਨਾਰਮਲ
sub-period	ਉਪ-ਕਲਪ
sub-polar	ਉਪ-ਧਰੁਵੀ
sub-region	ਉਪ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼
subsequent	ਪਰਵਰਤੀ, ਪਿਛਲਾ, ਪਿਛੋਂ ਬਣਿਆ
subsequent river	ਪਰਵਰਤੀ ਨਦੀ, ਪਰਵਰਤੀ ਦਰਿਆ
subsidiary	ਗੌਣ, ਸਹਾਇਕ
subsidiary mineral	ਸਹਾਇਕ ਖਣਿਜ
subsidiary rock	ਸਹਾਇਕ ਚਟਾਨ
subsidiary table	ਸਹਾਇਕ ਸਾਰਣੀ
sub-soil	ਭੋਂ—ਹੇਠਲਾ
sub-soil water	ਭੋਂ—ਹੇਠਲਾ ਜਲ
sub-soil weathering	ਭੋਂ—ਹੇਠਲਾ ਛਿੱਜਣ
substance	ਪਦਾਰਥ; ਸਾਰ
substitution	ਪ੍ਰਤਿਸਥਾਪਨ
sub-surface water	ਸਤ੍ਹਾ—ਹੇਠਲਾ ਜਲ
sub-system	ਉਪ—ਸਮੂਹ, ਸਬ—ਸਿਸਟਮ

subterranean	ਭੂ-ਗਰਭੀ, ਭੂਮੀਗਤ
subterranean river	ਭੂਮੀਗਤ ਦਰਿਆ
subterranean stream	ਭੂਮੀਗਤ ਨਦੀ
subtract	ਘਟਾਉਣਾ, ਨਫ਼ੀ ਕਰਨਾ
subtraction	ਘਟਾਉ, ਮਨਫ਼ੀ
subtropical	ਉਪਊਸ਼ਣ, ਨੀਮ ਤਪਤ, ਸਬਟ੍ਰਾਪੀਕਲ
subtropical climate	ਉਪਊਸ਼ਣ–ਜਲਵਾਯੂ, ਨੀਮ ਤਪਤ ਜਲਵਾਯੂ
subtropical convergence	ਉਪਊਸ਼ਣ–ਅਭਿਸਰਣ. ਨੀਮ ਤਪਤ ਅਭਿਸਰਣ
subtropical countries	ਉਪਊਸ਼ਣ–ਦੇਸ਼, ਨੀਮ ਤਪਤ ਦੇਸ਼
suburb	ਉਪਨਗਰ
suburban	ਉਪਨਗਰ
suburban railway	ਉਪਨਗਰ–ਰੇਲਵੇ
suburbia	ਨਗਰ ਨਿਕਟੀ ਆਬਾਦੀਆਂ, ਉਪਨਗਰ
subway	ਸੁਰੰਗ–ਪਥ, ਤਲ-ਮਾਰਗ
succession	ਅਨੁਕ੍ਰਮ, ਅਨੁਕ੍ਰਮਣ
successive	ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਸਿਲਸਲੇਵਾਰ, ਤਰਤੀਬਵਾਰ
successively	ਕ੍ਰਮ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਉੱਪਰ-ਥਲੀ
Sudan	ਸੂਡਾਨ
Sudd	ਸੱਡ
Suez Canal	ਸੁਏਜ਼ ਨਹਿਰ
sugar	ਚੀਨੀ, ਖੰਡ
sugar beet	ਚਕੰਦਰ

sugar cane	ਗੰਨਾ, ਕਮਾਦ
sugar plantation	ਗੰਨਾ ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ
sulphur	ਗੰਧਕ, ਸਲਫ਼ਰ
sulphurous	ਗੰਧਕੀ, ਸਲਫ਼ਿਊਰਸ
sultry weather	ਹੁੰਮ, ਹੁੰਮਸੀ ਮੌਸਮ, ਹੁਸੜ
sum	ਜੋੜ
Sumatra	ਸੁਮਾਟਰਾ
summary	ਸਾਰੰਸ਼, ਸਾਰ
summation	ਸੰਕਲਨ
summer	ਗਰਮੀ, ਗਰਮ-ਰੁੱਤ, ਹੁਨਾਲਾ
summer solstice	ਕਰਕ ਸੰਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਉੱਤਰ ਸੰਕ੍ਰਾਂਤੀ
sun	ਸੂਰਜ
sunderban	ਸੁੰਦਰਬਨ
sun dial	ਧੁੱਪ–ਘੜੀ, ਸਨ-ਡਾਇਲ
sunshine	ਧੁੱਪ
sun spots	ਸੂਰਜੀ ਧੱਬੇ
superficial	ਸਤ੍ਹਈ, ਉਪਰਾ
s uperficial cleavage	ਸਤ੍ਹਈ ਚਟਾਨੀ ਤ੍ਰੇੜ
superficial density	ਸਤ੍ਹਈ ਘਣਤਾ
superficial deposit	ਸਤ੍ਹਈ ਨਿਖੇਪ
superfine	ਅਤਿ--ਸੂਖਮ, ਸੁਪਰਫ਼ਾਈਨ
super glacial till	ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਉਪਰਲੀ ਟਿੱਲ
superheated	ਅਤਿ-ਤਪਤ
superheating	ਅਤਿ-ਤਾਪਨ

superimposed	ਉਪਰਥਾਪਿਤ
superimposed drainage	ਉਪਰਥਾਪਿਤ ਅਪਵਹਿਣ
superimposed river	ਉਪਰਥਾਪਿਤ ਦਰਿਆ
superimposed structure	ਉਪਰਥਾਪਿਤ ਬਣਤਰ
superimposition	ਉਪਰਥਾਪਣ
superior	ਵਧੀਆ, ਉਪਰਲਾ
supernova	ਅਧਿਨਵ ਤਾਰਾ, ਸੁਪਰਨੋਵਾ
superposed valley	ਉਪਰਥਾਪਿਤ ਵਾਦੀ
supply	ਸਪਲਾਈ; ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਾ, ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ
supply of water	ਜਲ–ਸਪਲਾਈ
supply station	ਸਪਲਾਈ ਸਟੇਸ਼ਨ
supposition	ਕਲਪਨਾ
surface	ਸਤ੍ਹਾ, ਸਤ੍ਹਈ
surface area	ਸਤ੍ਹਈ ਖੇਤਰਫਲ
surface barrier	ਸਤ੍ਹਈ ਰੋਕ
surface channel	ਸਤ੍ਹਈ ਜਲ–ਮਾਰਗ
surface currrent	ਸਤ੍ਹਈ ਧਾਰਾ
surface density	ਸਤ੍ਹਈ ਘਣਤਾ, ਸਤ੍ਹਾ—ਘਣਤਾ
surface drainage	ਸਤ੍ਹਈ ਜਲ–ਨਿਕਾਸ
surfaced road	ਪੱਕੀ ਸੜਕ
surface erosion	ਸਤ੍ਹਈ ਅਪਰਦਨ
surface evaporation	ਸਤ੍ਹਈ ਵਾਸ਼ਪਨ
surface expansion	ਖੇਤਰੀ ਪਸਾਰ
surface layer	ਸਤ੍ਹਈ ਪਰਤ

surface observation	ਸਤ੍ਹਈ ਪ੍ਰੇਖਣ
surface rock	ਸਤ੍ਹਈ ਚਟਾਨ
surface run off	ਸਤ੍ਹਈ ਵਹਾਉ
surface soil	ਸਤ੍ਹਈ ਮਿੱਟੀ
surface stream	ਸਤ੍ਹਈ ਨਦੀ
surface tension	ਸਤ੍ਹਾ–ਤਣਾਉ
surface water	ਸਤ੍ਹਈ ਜਲ
surface wave	ਸਤ੍ਹਈ ਤਰੰਗ
surface wind	ਸਤ੍ਹਈ ਪੌਣ
survey	ਸਰਵੇਖਣ,ਸਰਵੇ
surveying	ਸਰਵੇਖਣ; ਸਰਵੇ ਕਰਨਾ
survey map	ਸਰਵੇਖਣ ਨਕਸ਼ਾ
Survey of India	ਸਰਵੇ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ
surveyor's chain	ਜਰੀਬ, ਚੇਨ
suspend	ਲਟਕਣਾ, ਨਿਲੰਬਿਤ ਹੋਣਾ, ਲਟਕਾਉਣਾ ਨਿਲੰਬਿਤ ਕਰਨਾ
suspended	ਲਟਕਿਆ; ਲਟਕਾਇਆ, ਨਿਲੰਬਿਤ
suspension	ਲਟਕਾਉ, ਨਿਲੰਬਨ
Sutlej	ਸਤਲੁਜ
swadeshi	ਸਵਦੇਸ਼ੀ
swallow-hole	ਘੋਲ–ਮੋਘਾ, ਸਵਾਲੋ ਹੋਲ
swamp	ਛੰਭ, ਸਥਾਈ ਦਲਦਲ
Sweden	ਸਵੀਡਨ
sweet potato	ਸ਼ਕਰਕੰਦੀ

swirl	ਭੰਵਰ, ਘੁੰਮਣਘੇਰ
Switzerland	ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ
Sydney	ਸਿडनी
symbol	ਪ੍ਰਤੀਕ, ਚਿੰਨ੍ਹ
symbolic	ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ
symbolical representation	ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਨਿਰੂਪਣ
symbol map	ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਕਸ਼ਾ
symmetrical	ਸਮਮਿਤ, ਸਮਮਿਤਈ ਸਿਮਿਟਰੀਕਲ
symmetry	ਸਮਮਿਤੀ, ਸਿਮਿਟਰੀ
synclinal	ਅਭਿਨਤਿਕ
synclinal velley	ਅਭਿਨਤਿਕ ਵਾਦੀ
syncline	ਅਭਿਨਤੀ, ਸਿਨਕਲਾਈਨ
synclinorium	ਜਟਿਲ–ਅਭਿਨਤੀ, ਸਿਨਕਲਾਈਨੋਰੀਅਮ
Syria	ਸੀਰੀਆ
synthetic	ਬਣਾਉਟੀ, ਸੰਸ਼ਲੇਸ਼ੀ
system	ਪੱਧਤੀ, ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਤੰਤਰ, ਸਮੂਹ, ਸਿਸਟਮ, ਕ੍ਰਮ, ਪਰਿਵਾਰ, ਸਿਲਸਿਲਾ
systematic	ਸਿਲਸਲੇਵਾਰ, ਕ੍ਰਮਬੱਧ, ਵਿਧੀਬਧ
systematic geography	ਵਿਧੀਬੱਧ ਭੂਗੋਲ, ਸਿਸਟੇਮੈਟਿਕ ਜੀਓਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
system of lines	ਰੇਖਾ-ਸਿਸਟਮ
system of mountain	ਪਰਬਤੀ ਸਿਸਟਮ, ਪਰਬਤ ਮਾਲਾ
system of units	ਯੂਨਿਟ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ

T

table	ਸਾਰਣੀ
table land	ਉੱਚ-ਸਮਭੂਮੀ, ਪਠਾਰ
table of altitudes	ਉਚਾਣ-ਸਾਰਣੀ
tabular	ਸਾਰਣੀਬੱਧ
tabular arrangement	ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਤਰਤੀਬ
tabular logarithm	ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਲਾੱਗਰਿਥਮ
tabulation	ਸਾਰਣੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਸਾਰਣੀਕਰਣ
Tahiti	ਤਹੀਤੀ
taiga (forests)	ਟਾਇਗਾ (ਜੰਗਲ)
tail of a comet	ਧੂਮਕੇਤੂ ਦੀ ਪੂਛ
talluqa (*taluka*)	ਤਅਲੁਕਾ
talus	ਚਟਾਨੀ ਮਲਬਾ
tangent	ਸਪਰਸ਼-ਰੇਖਾ, ਟੇਂਜੈਂਟ
tank	ਹੌਜ਼, ਟੈਂਕੀ, ਤਲਾ, ਤਲਾਬ, ਸਰ, ਸਰੋਵਰ
tank farming	ਤਲਾ-ਸਿੰਜੀ ਖੇਤੀ
tanning	ਚਮੜਾ-ਕਮਾਈ, ਚਮੜਾ ਰੰਗਾਈ, ਟੈਨਿੰਗ
tanning material	ਟੈਨਿੰਗ ਸਾਮਗਰੀ

Tanzania	ਤਨਜ਼ਾਨੀਆ
tar	ਲੁਕ, ਤਾਰਕੋਲ, ਟਾਰ
target	ਟੀਚਾ, ਮਨੋਰਥ, ਨਿਸ਼ਾਨਾ
target chart	ਟੀਚਾ ਚਾਰਟ
tarn	ਪਰਬਤੀ ਕੁੰਡ, ਟਾਰਨ
Tasmania	ਤਸਮਾਨੀਆ
Tasman sea	ਤਾਸਮਾਨ ਸਮੁੰਦਰ
tautozonal face	ਇਕਜ਼ੋਨੀ ਫਲਕ
Taxila	ਤਕਸ਼ਿਲਾ
tear fault	ਪਾਟਿਆ ਭੱਜਣ
technical	ਤਕਨੀਕੀ
technique	ਤਕਨੀਕ
tectonic	ਟੈੱਕਟਾਨੀ
tectonic lake	ਟੈੱਕਟਾਨੀ ਝੀਲ
tectonic scarp	ਟੈੱਕਟਾਨੀ ਕਗਾਰ
tehsil	ਤਸੀਲ
telescope	ਦੂਰਬੀਨ, ਟੈਲੀਸਕੋਪ
temperate	ਮੁਅਤਦਿਲ, ਸੀਤ-ਉਸ਼ਣ
temperate climate	ਮੁਅਤਦਿਲ ਜਲਵਾਯੂ, ਸੀਤ-ਉਸ਼ਣ ਜਲਵਾਯੂ
temperate zone	ਸੀਤ-ਉਸ਼ਣ ਜ਼ੋਨ
temperature	ਤਾਪਮਾਨ, ਤਾਪ, ਟੈਂਪਰੇਚਰ
temperature curve	ਤਾਪ-ਵਕਰ
temperature degree	ਤਾਪਮਾਨ ਡਿਗਰੀ, ਤਾਪ-ਅੰਕ

temperature gradient	ਤਾਪ-ਪ੍ਰਵਣਤਾ
temperature map	ਤਾਪਮਾਨ ਨਕਸ਼ਾ
temperature range	ਤਾਪ-ਅੰਤਰ, ਤਾਪ-ਸੀਮਾ, ਤਾਪਮਾਨ-ਰੇਂਜ
temporary	ਆਰਜ਼ੀ, ਅਸਥਾਈ, ਅਲਪਕਾਲੀ
temporary settlement	ਆਰਜ਼ੀ ਬਸਤੀ, ਅਸਥਾਈ ਬਸਤੀ
tendency	ਰੁਚੀ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ
Tennessee	ਟੈਨੇਸੀ
tension	ਤਣਾਉ
tensional	ਤਣਾਉ —, ਤਣਾਉਮੂਲਕ
tensional force	ਤਣਾਉ-ਬਲ
tensional strain	ਤਣਾਉ-ਵਿਕਾਰ
tensional stress	ਤਣਾਉ-ਪ੍ਰਤਿਬਲ
Terai	ਤਰਾਈ
terminal	ਅੰਤਿਮ, ਅੰਤ-ਸਥਿਤ; ਸਿਰਾ
terminal moraine	ਅੰਤ-ਸਥਿਤ ਮੋਰੇਨ
terrace	ਪੌੜੀਆਂ
terra rossa	ਟੈਰਾਰੋਸਾ
terrain diagram	ਧਰਾਤਲ ਰੇਖਾ, ਟੱਰੇਨ ਡਾਇਆਗ੍ਰਾਮ
terrain model	ਧਰਾਤਲ, ਟੈਰੇਨ ਮਾਡਲ
terrestrial	ਧਰਤ-, ਧਰਤੀ-, ਭੂ-, ਭੂਮੀ-, ਸਥੱਲੀ
terrestrial equator	ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ
terrestrial globe	ਭੂ-ਗੋਲਾ, ਧਰਤ-ਗੋਲਾ
terrestrial latitude	ਵਿਥਕਾਰ, ਟਿਰੈਸਟ੍ਰੀਅਲ ਲੈਟੀਚਿਊਡ
terrestrial longitude	ਲੰਬਕਾਰ, ਟਿਰੈਸਟ੍ਰੀਅਲ ਲਾਂਗੀਚਿਓਡ

terrestrial meridian	ਭੂ-ਮਧਿਆਨ੍ਹ ਰੇਖਾ
terrigenous	ਭੂ-ਉਪਜਿਤ, ਭੂਮੀ ਜਨਿਤ
territorial	ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਿਕ, ਇਲਾਕਾਈ, ਖੇਤਰੀ
territory	ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਇਲਾਕਾ, ਖੇਤਰ
Tertiary Era	ਤੀਜਾ ਮਹਾਕਲਪ, ਟਰਸ਼ਰੀ ਐਰਾ
tertiary occupations	ਸੇਵਾ ਕਿੱਤੇ
tertiary rock	ਟਰਸ਼ਰੀ ਚਟਾਨ
test	ਪਰਖ, ਪਰੀਖਣ, ਟੈੱਸਟ
tetragonal	ਚੌਕੋਣੀ
tetrahedral	ਚੌਫ਼ਲਕੀ
tetrahedron	ਚੌਫ਼ਲਕ
textile industry	ਕਪੜਾ—ਉਦਯੋਗ, ਟੈੱਕਸਟਾਈਲ ਇੰਡਸਟਰੀ
texture	ਗਠਨ, ਬੁਣਤੀ
texture of rocks	ਚਟਾਨ-ਗਠਨ
Thailand	ਥਾਈਲੈਂਡ (ਸਿਆਮ)
Thames	ਟੇਮਜ਼
thal	ਥਲ
thana	ਥਾਣਾ
thar	ਥਾਰ
theoretical	ਸਿੱਧਾਂਤਿਕ
theory	ਸਿੱਧਾਂਤ
thermal	ਤਾਪ-, ਊਸ਼ਣੀ
thermal barrier	ਤਾਪ-ਰੋਧ

thermal conductor	ਤਾਪ--ਚਾਲਕ
thermal convection	ਤਾਪ–ਸੰਵਹਿਣ
thermal cyclone	ਊਸ਼ਣੀ ਚੱਕਰਵਾਤ, ਊਸ਼ਣੀ ਭਵੇਂਦਰ
thermal depression	ਤਾਪ–ਅਵਦਾਬ
thermal emission	ਤਾਪ–ਉਤਸਰਜਨ
thermal equator	ਉੱਚ ਤਾਪ–ਰੇਖਾ
thermal expansion	ਤਾਪ–ਪਸਾਰ
thermal spring (hot spring)	ਗਰਮ ਚਸ਼ਮਾ, ਗਰਮ ਝਰਨਾ
thermal stratification	ਤਾਪ–ਸਤੱਰੀਕਰਣ
thermal stress	ਤਾਪ ਪ੍ਰਤਿਬਲ
thermograph	ਥਰਮੋਗ੍ਰਾਫ
thermometer	ਥਰਮਾਮੀਟਰ
thermoscope	ਥਰਮੋਸਕੋਪ, ਤਾਪਦਰਸ਼ੀ
thick	ਸੰਘਣੀ, ਘਣੀ
thickening	ਮੋਟਾ ਹੋਣਾ, ਸੰਘਣਾ ਕਰਨਾ
thick line	ਮੋਟੀ ਲਕੀਰ
thickly populated area	ਸੰਘਣੀ ਵੱਸੋਂ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ, ਘੁਗ ਵਸਿਆ ਖੇਤਰ, ਗੁੰਜਾਨ–ਆਬਾਦ ਇਲਾਕਾ
thickly settled area	ਸੰਘਣੀ ਵੱਸੋਂ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ, ਘੁਗ ਵਸਿਆ ਖੇਤਰ, ਘਣਾ ਵਸਿਆ ਖੇਤਰ
thickness	ਮੋਟਾਈ
thinly populated area	ਘਟ ਵੱਸੋਂ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ, ਵਿਰਲੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ

thinly settled area	ਘਟ ਵੱਸੋਂ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ, ਵਿਰਲੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ
thinning	ਪਤਲਾ ਕਰਨਾ, ਵਿਰਲਾ ਕਰਨਾ
three dimensional	ਤਿੰਨ ਵਿਮਾਈ, ਤਿੰਨ-ਰੁਖੀ, ਤਿੰਨ ਮੁਖੀ
three dimensional diagram	ਤਿੰਨ ਵਿਮਾਈ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ, ਤਿੰਨ ਵਿਮਾਈ ਡਾਇਆਗ੍ਰਾਮ
three dimensional graph	ਤਿੰਨ ਵਿਮਾਈ ਗ੍ਰਾਫ਼
threshold	ਦਹਿਲੀਜ਼
throw	ਪ੍ਰਖੇਪ, ਪਾਤ
thrust fault	ਧਸਵਾਂ ਭੱਜਣ
thunder	ਗਰਜ
thunder rain	ਗਰਜ ਨਾਲ ਮੀਂਹ, ਗਰਜ ਨਾਲ ਬਾਰਸ਼
thunder shower	ਗਰਜ ਨਾਲ ਛਿੱਟੇ
thunder squall	ਗਰਜਦਾਰ ਝੱਖੜ-ਝਾਂਜਾ
thunderstorm	ਗਰਜਦਾਰ ਤੂਫ਼ਾਨ, ਬਿਜਲੀ-ਤੂਫ਼ਾਨ
thundery	ਗਰਜਦਾ, ਗਰਜਦਾਰ
tibba	ਟਿੱਬਾ
Tibet	ਤਿਬਤ
tidal	ਜਵਾਰ-, ਜਵਾਰਭਾਟਾ-
tidal bore	ਜਵਾਰ-ਭਿੱਤੀ
tidal current	ਜਵਾਰਭਾਟਾ-ਧਾਰਾ
tidal estuary	ਜਵਾਰ-ਮੁਹਾਣਾ
tidal forest	ਜਵਾਰ-ਵਣ
tidal gauge	ਜਵਾਰਮਾਪਕ

tidal glacier	ਜਵਾਰ–ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ
tidal power	ਜਵਾਰ–ਸ਼ਕਤੀ
tidal range	ਜਵਾਰ–ਰੇਂਜ
tidal river	ਜਵਾਰ–ਨਦੀ
tidal theory	ਜਵਾਰ–ਸਿੱਧਾਂਤ
tidal water	ਜਵਾਰ–ਜਲ
tidal wave	ਜਵਾਰ–ਤਰੰਗ, ਜਵਾਰਭਾਟਾ ਤਰੰਗ
tidal zone	ਜਵਾਰ–ਜ਼ੋਨ
tide	ਜਵਾਰ, ਜਵਾਰਭਾਟਾ,
tide generating force	ਜਵਾਰਜਨਕ ਬਲ
tide height	ਜਵਾਰ ਉਚਾਈ
tide land	ਜਵਾਰ–ਭੂਮੀ
tide mark	ਜਵਾਰ–ਨਿਸ਼ਾਨ
tide mill	ਜਵਾਰ–ਚੱਕੀ
tide producing force	ਜਵਾਰ ਉਤਪਾਦਕ ਬਲ
tide raising force	ਜਵਾਰ ਉਠਾਊ ਬਲ
Tierra Caliente	ਤਿਆਰਾ ਕਲਾਇੰਤੇ (ਸਪੇਨੀ ਉਸ਼ਣ-ਖੰਡੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 3000 ਫੁੱਟ ਤਕ ਉੱਚੇ ਜ਼ੋਨ ਦਾ ਨਾਂ। ਇਥੇ ਔਸਤ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਤਾਪਮਾਨ 75° ਤੋਂ 83° ਫਾਰਨਹਾਈਟ ਤਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ)

Tierra Fria	ਤਿਆਰਾ ਫ੍ਰਾਇਆ (ਸਪੇਨੀ ਊਸ਼ਣ ਖਡੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 6500 ਤੋਂ 10000 ਫੁੱਟ ਤਕ ਉੱਚੇ ਜ਼ੋਨ ਦਾ ਨਾਂ । ਇਥੇ ਔਸਤ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਤਾਪਮਾਨ 54° ਤੋਂ 65° ਫਾਰਨਹਾਈਟ ਤਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ)
tierra templada	ਤਿਆਰਾ ਤੇਂਪਲੈਦਾ (ਸਪੇਨੀ ਊਸ਼ਣ-ਖੰਡੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 3000 ਤੋਂ 6500 ਫੁੱਟ ਤਕ ਉੱਚੇ ਜ਼ੋਨ ਦਾ ਨਾਂ । ਇਥੇ ਔਸਤ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਤਾਪਮਾਨ 65° ਤੋਂ 75° ਫ਼ਾਰਨਹਾਈਟ ਤਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ)
Tigris	ਦਜਲਾ, ਟਾਈਗ੍ਰਿਸ
till	ਟਿੱਲ
tilla	ਟਿੱਲਾ
tillage	ਜੁਤਾਈ, ਖੇਤੀ
tilted	ਉਲਰਿਆ
till block	ਉਲਰਿਆ ਬਲਾਕ
timber	ਇਮਾਰਤੀ ਲਕੜੀ
timber line	ਬਿਰਛ–ਸੀਮਾ
time	ਸਮਾਂ, ਕਾਲ, ਵਕਤ, ਅਵਧੀ
time chart	ਸਮਾਂ ਚਾਰਟ
time constant	ਕਾਲ ਸਥਿਰ–ਅੰਕ
time gap	ਸਮਾਂ–ਅੰਤਰਾਲ
time interval	ਸਮਾਂ–ਅੰਤਰਾਲ
Timer	ਟਾਈਮਰ

time scale	ਸਮਾਂ ਸਕੇਲ
time series	ਕਾਲ ਲੜੀ, ਸਮਾਂ ਸੀਰੀਜ਼
timing	ਕਾਲਮਾਪਣ
tin	ਕਲਈ, ਟਿਨ
tincal	ਸੁਹਾਗਾ
tinge	ਝਲਕ
tint	ਰੰਗ, ਆਭਾ
tinting	ਰੰਗ ਕਰਨਾ
tint map	ਰੰਗੀਨ ਨਕਸ਼ਾ
Tobago	ਟੋਬੈਗੋ
today	ਅੱਜ
Togo	ਟੋਗੋ
Tokyo	ਟੋਕੀਓ
tomorrow	ਕਲ੍ਹ
tone	ਭਾਅ, ਰੰਗ, ਟੋਨ
tongue	ਜੀਭ, ਵਿਵਰਧ
tool	ਔਜ਼ਾਰ, ਸੰਦ
top	ਸਿਖਰ
topographical map	ਸਥੱਲ-ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਨਕਸ਼ਾ
topographical sheet	ਸਥੱਲ-ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਸ਼ੀਟ, ਧਰਾਤਲੀ ਨਕਸ਼ਾ
topographic barrier	ਸਥੱਲ-ਆਕ੍ਰਿਤਿਕਰੋਧ
topographic desert	ਸਥੱਲ-ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰੇਗਿਸਤਾਨ (ਹੇਠ-ਵਰਤੀ ਪੌਣਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਮਿਤ ਸਥਾਨਿਕ ਰੇਗਿਸਤਾਨ)

topographic discordanee	ਸਥੱਲ–ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਬੇਮੇਲਤਾ
topographic feature	ਸਥੱਲ–ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਨਕਸ਼
topographic infancy	ਸਥੱਲ–ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਨਵ–ਕਾਲ (ਅਜਿਹਾ ਇਲਾਕਾ ਜਿਸ ਉਤੇ ਸਤ੍ਹਈ ਜਲ ਨੇ ਅਪਰਦਨ–ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਢਲੀਆਂ ਝੀਲਾਂ, ਛੱਪੜ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾਣਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ)
topographic isolation	ਸਥੱਲ–ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵਖਰੇਵਾਂ, ਸਥੱਲ–ਰੂਪ ਵਖਰਾਕਰਣ
topographic maturity	ਸਥੱਲ–ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ–ਪਰਿਪੱਕਤਾ (ਅਜਿਹਾ ਇਲਾਕਾ ਜਿਥੇ ਢਲਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿ-ਲੀਆਂ ਉਚਾਣਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਦਿਤ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹੋਣ ਪਰ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਹਾਲੇ ਵੀ ਯੁਵਾ–ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੋਣ)
topographic old age	ਸਥੱਲ–ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਬਿਰਧ–ਅਵਸਥਾ (ਅਜਿਹਾ ਇਲਾਕਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਰਦਨ-ਕਾਰਜ ਨੇ ਬੇਸ–ਸਤੱਰ ਤਕ ਕਟ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ)
topographic unconformity	ਸਥੱਲ–ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਬਿਖਮ ਤਰਤੀਬ
topography	ਸਥੱਲ–ਆਕ੍ਰਿਤੀ, ਧਰਾਤਲ
top soil	ਉਪਰਲੀ ਮਿੱਟੀ (ਖੇਤੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਉਪਰੋਂ ਹਟਾਈ ਗਈ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਤਹਿ)

tor	ਟੱਾਰ, ਪਥਰੀਲੀ ਚੋਟੀ (ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਭਾਗ ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਚਟਾਨੀ ਸਮੂਹ)
tornado	ਪ੍ਰਚੰਡ ਭਵੇਂਦਰ, ਪ੍ਰਚੰਡ ਹਨੇਰੀ, ਟਾਰਨੇਡੋ
torrential rain	ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਵਰਖਾ
torrential stream	ਵੇਗਮਈ ਨਦੀ, ਤੇਜ਼ ਨਦੀ, ਰੋਹੜੂ ਨਦੀ
total	ਜੋੜ, ਕੁਲ, ਸਮੁਚਾ, ਪੂਰਣ, ਸੰਪੂਰਣ
total eclipse	ਪੂਰਣ ਗ੍ਰਹਿਣ
total pressure	ਸਮੁਚਾ ਦਾਬ
total reflection	ਪੂਰਣ ਪਰਾਵਰਤਨ
touch	ਸਪਰਸ਼
tour	ਦੌਰਾ, ਟੂਰ
tourism	ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ
town	ਨਗਰੀ ਕਸਬਾ, ਟਾਊਨ
townscape	ਨਗਰ-ਆਕ੍ਰਿਤੀ, ਨਗਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ (ਮਕਾਨਾਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਆਕਾਰ)
township	ਨਗਰੋਟਾ, ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ
trace	ਉਲੀਕਣਾ, ਟ੍ਰੇਸ ਕਰਨਾ, ਅਨੁਰੇਖਣ ਕਰਨਾ; ਬਕਾਇਆ ਨਿਸ਼ਾਨ
tracer	ਟ੍ਰੇਸਰ
tracing	ਅਨੁਰੇਖਣ, ਟ੍ਰੇਸ–ਕਾਰਜ, ਟ੍ਰੇਸਿੰਗ
tracing cloth	ਅਨੁਰੇਖਣ ਕਪੜਾ, ਟ੍ਰੇਸਿੰਗ ਕਲਾਥ
tracing paper	ਅਨੁਰੇਖਣ ਕਾਗਜ਼, ਟ੍ਰੇਸਿੰਗ ਪੇਪਰ

tracing table	ਅਨੁਰੇਖਣ ਮੇਜ਼, ਟ੍ਰੇਸਿੰਗ ਟੇਬਲ
track	ਲੀਕ, ਪਗਡੰਡੀ ਪੱਥ, ਰਸਤਾ, ਟ੍ਰੈਕ
track (of the cyclone)	ਮਾਰਗ (ਭਵੇਂਦਰ ਦਾ)
tract	ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਖੇਤਰ
trade	ਵਪਾਰ
trade area	ਵਪਾਰ ਖੇਤਰ
trade statistics	ਵਪਾਰਿਕ ਅੰਕੜੇ
trade winds	ਵਪਾਰਿਕ ਪੌਣਾਂ
trade zone	ਵਪਾਰ-ਜ਼ੋਨ
traffic	ਆਵਾਜਾਈ, ਟ੍ਰੈਫ਼ਿਕ
traffic flow map	ਟ੍ਰੈਫ਼ਿਕ ਵਹਿਣ ਨਕਸ਼ਾ
train of waves	ਤਰੰਗਾਵਲੀ
trans-continental	ਪਾਰਮਹਾਂਦੀਪੀ
transference	ਸਥਾਨ-ਅੰਤਰਣ; ਇੰਤਕਾਲ
transform	ਰੂਪਾਂਤਰ ਕਰਨਾ
transformation	ਰੂਪਾਂਤਰਣ, ਰੂਪਾਂਤਰ
Trans-Himalaya	ਹਿਮਾਲੀਆ ਪਾਰ, ਟ੍ਰਾਂਸ-ਹਿਮਾਲੀਆ
transit	ਮਧਿਆਨ੍ਹ ਰੇਖੀ ਸੰਕ੍ਰਮਣ, ਮਧਿਆਨ੍ਹ ਰੇਖੀ ਪਾਰਗਮਨ
transition	ਸੰਕ੍ਰਮਣ, ਪਾਰਗਮਨ
transitory	ਅਲਪਕਾਲੀ
translation	ਸਥਾਨ--ਅੰਤਰਣ
trans-marine	ਪਾਰ-ਸਮੁੰਦਰੀ
trans-marine island	ਪਾਰ-ਸਮੁੰਦਰੀ ਦੀਪ

transmission	ਸੰਚਾਰ, ਪਾਰਗਮਨ, ਸੰਚਾਰਣ
transmission lines	ਸੰਚਾਰ ਲਾਈਨਾਂ
transparent	ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ
transport	ਆਵਾਜਾਈ, ਢੋ-ਢੁਆਈ, ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ
transported deposit	ਵਹਿਤ ਨਿਖੇਪ, ਵਹਿਤ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ
transported soil	ਵਹਿਤ ਮਿੱਟੀ
trans-shipment	ਵਾਹਨ ਅੰਤਰਣ, ਜਹਾਜ਼ ਬਦਲੀ
Transval	ਟ੍ਰਾਂਸਵਾਲ
transverse	ਤਿਰਛਾ, ਆਡਾ, ਟੇਢਾ
transverse coast	ਤਿਰਛਾ ਤਟ
transverse displacement	ਤਿਰਛਾ ਵਿਸਥਾਪਨ
transverse fault	ਤਿਰਛਾ ਭੱਜਣ
transverse valley	ਤਿਰਛੀ ਵਾਦੀ, ਟੇਢੀ ਵਾਦੀ
trap	ਟ੍ਰੈਪ (ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਬਰੀਕ ਕਣਾਂ ਵਾਲੀ ਅਗਨੀ–ਚਟਾਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਸਾਲਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗਨੀ–ਚਟਾਨਾਂ ਲਈ ਸਵੀਡਨ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਂ)
travel	ਸਫ਼ਰ ਕਰਨਾ, ਸਫ਼ਰ, ਯਾਤਰਾ
travertine	ਟ੍ਰੈਵਰਟਾਈਨ
treaty port	ਸੰਧੀ ਬੰਦਰਗਾਹ, ਟ੍ਰੀਟੀ ਪੋਰਟ
tree	ਬਿਰਛ, ਰੁੱਖ, ਦਰਖ਼ਤ
tree limit	ਬਿਰਛ ਸੀਮਾ
tree line	ਬਿਰਛ ਸੀਮਾ

tremor	ਕਾਂਬਾ, ਝੂਟਾ
trench	ਖੰਦਕ, ਖਾਈ
trial	ਜਾਂਚ, ਪਰਖ, ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼
triangle	ਤਿਕੋਣ, ਤ੍ਰਿਭੁਜ
triangulation	ਤ੍ਰਿਭੁਜਨ
triangulation height	ਤ੍ਰਿਭੁਜਨ ਉਚਾਈ
triangulation station	ਤ੍ਰਿਭੁਜਨ ਸਟੇਸ਼ਨ
triangulation survey	ਤ੍ਰਿਭੁਜਨ ਸਰਵੇਖਣ
triassic period	ਟ੍ਰਾਈਐਸਿਕ ਕਲਪ, ਟ੍ਰਾਈਐਸਿਕ ਪੀਰੀਅਡ
tribal	ਕਬਾਇਲੀ, ਆਦਿ ਜਾਤੀ, ਆਦਿਵਾਸੀ
tribe	ਆਦਿ ਜਾਤੀ, ਕਬੀਲਾ
tributary	ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ
trigonometric	ਤਿਕੋਣਮਿਤਈ
trigonometric curve	ਤਿਕੋਣਮਿਤਈ ਵਕਰ
trigonometric levelling	ਤਿਕੋਣਮਿਤਈ ਸਮਤਲਕਰਣ
trigonometrical land mark	ਤਿਕੋਣਮਿਤਈ ਭੂ–ਚਿੰਨ੍ਹ
trigonometrical station	ਤਿਕੋਣਮਿਤਈ ਸਟੇਸ਼ਨ
trigonometrical survey	ਤਿਕੋਣਮਿਤਈ ਸਰਵੇਖਣ
trilinear coordinates	ਤਿੰਨ–ਰੇਖੀ ਨਿਰਦੇਸ਼–ਅੰਕ
Trinidad	ਤ੍ਰਿਨੀਦਾਦ
triple canal system	ਤੀਹਰਾ ਨਹਿਰੀ ਸਿਸਟਮ
tropical	ਤਪਤ–ਖੰਡੀ, ਊਸ਼ਣ–ਮੰਡਲੀ, ਊਸ਼ਣੀ ਟ੍ਰਾਪੀਕਲ

tropical air masses	ਤਪਤ–ਖੰਡੀ ਵਾਯੂ–ਸਮੂਹ
tropical belts	ਤਪਤ–ਪੇਟੀਆਂ
tropical climate	ਤਪਤ–ਜਲਵਾਯੂ
tropical cyclone	ਤਪਤ–ਚਕਰਵਾਤ
tropical forests	ਤਪਤ–ਵਣ
tropical grasslands	ਤਪਤ–ਖੰਡੀ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ
tropical region	ਤਪਤ ਖੰਡ
tropical year	ਤਪਤ–ਖੰਡੀ ਸਾਲ
Tropic of Cancer	ਕਰਕ ਰੇਖਾ
Tropic of Capricorn	ਮਕਰ ਰੇਖਾ
Tropics	ਤਪਤ ਪੇਟੀਆਂ, ਊਸ਼ਣ–ਖੰਡ, ਊਸ਼ਣ ਕਟੀਬੰਧ
tropopause	ਸਮਤਾਪ ਸੀਮਾ, ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਮੰਡਲ ਸੀਮਾ ਟ੍ਰੌਪੋਪੌਜ਼
troposphere	ਅਸ਼ਾਂਤੀ–ਮੰਡਲ; ਟ੍ਰੌਪੋਸਫ਼ੀਅਰ
trough	ਗ਼ਰਤ, ਅਵਦਾਬ, ਨਿਵਾਣ, ਟ੍ਰਫ਼
trough compass	ਟ੍ਰਫ਼ ਕੰਪਾਸ
trough of low pressure	ਨਿਊਨ ਦਾਬ–ਗਰਤ
truck	ਟਰੱਕ
truck crop	ਟਰੱਕ ਫ਼ਸਲ (ਸਥਾਨਿਕ ਮੰਡੀ ਲਈ ਉਗਾਈ ਗਈ ਸਬਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫਲ ਆਦਿ ਦੀ ਫ਼ਸਲ)
truck form	ਟਰੱਕ ਫ਼ਾਰਮ
truck farming	ਟਰੱਕ ਫ਼ਾਰਮਿੰਗ

truck garden	ਟਰੱਕ ਬਾਗ਼
true	ਵਾਸਤਵਿਕ,ਯਥਾਰਥ, ਅਸਲ
true bearing	ਯਥਾਰਥ ਬੇਅਰਿੰਗ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਬੇਅਰਿੰਗ
true horizon	ਖਰੋਲੀ ਖ਼ਿਤਿਜ
true north	ਭੂਗੋਲਿਕ ਉੱਤਰ
T—square	T-ਸੁਕੇਅਰ
tsunami	ਸੁਨਾਮੀ (ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਰੰਗ)
tube well	ਟਿਊਬ ਵੈੱਲ
Tundra	ਟੁੰਡਰਾ
Tundra soil	ਟੁੰਡਰਾ ਮਿੱਟੀ
tung oil	ਤੁੰਗ ਤੇਲ
Tunis	ਟਿਊਨਿਸ
Tunisia	ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ
tunnel	ਸੁਰੰਗ, ਟੱਨਲ
turbulent	ਅਸ਼ਾਂਤ
turbulent flow	ਅਸ਼ਾਂਤ ਵਹਾਉ
turbulent river	ਅਸ਼ਾਂਤ ਦਰਿਆ, ਰੋਹੜੂ ਦਰਿਆ
Turkey	ਤੁਰਕੀ
turpentine	ਤਾਰਪੀਨ
turpentine oil	ਤਾਰਪੀਨ ਦਾ ਤੇਲ
twilight	ਘੁਸਮੁਸਾ
twisted curve	ਅਸਮਤਲੀ ਵਕਰ
two crop climate	ਦੋਫ਼ਸਲੀ ਜਲਵਾਯੂ

two-dimensional	ਦੋ-ਵਿਮਾਈ, ਦੋ–ਰੁਖ਼ੀ, ਦੋ ਮੁੱਖੀ
two-dimensional diagram	ਦੋ-ਵਿਮਾਈ ਰੇਖਾ–ਚਿਤਰ, ਦੋ ਵਿਮਾਈ ਡਾਇਆਗ੍ਰਾਮ
two-dimensional graph	ਦੋ–ਵਿਮਾਈ ਗ੍ਰਾਫ਼
two-fold classification	ਦੂਹਰਾ ਵਰਗੀਕਰਣ
type	ਰੂਪ, ਪ੍ਰਕਾਰ, ਕਿਸਮ
typhoon	ਟਾਈਫੂਨ
typical	ਖ਼ਾਸ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼
typology	ਪ੍ਰਕਾਰ–ਵਿਗਿਆਨ, ਟਾਈਪਾਲੋਜੀ

U

Uganda	ਯੂਗੰਡਾ
ugly threatening sky	ਡਰਾਉਣਾ ਆਕਾਸ਼
ultimate	ਅੰਤਿਮ, ਚਰਮ
ultrabasic rock	ਅਤਿ ਬੇਸਿਕ ਚਟਾਨ, ਅਤਿ ਅਲਪ-ਸਿਲਿਕਾਮਈ ਚਟਾਨ
ultramarine	ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ; ਲਾਜਵਰਦ
ultramontane	ਪਰਬਤ ਪਾਰ
ultrashort wave	ਅਤਿਲਘੂ ਤਰੰਗ
umbra	ਪ੍ਰਛਾਇਆ, ਅੰਬਰਾ
umland	ਅਮਲੈਂਡ ਪ੍ਰਭਾਵ-ਖੇਤਰ (ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਇਲਾਕਾ ਜੋ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਿਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਗਰ ਉਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਤੇ ਕਬੂਲਦਾ ਹੋਵੇ)
unadjusted	ਅਣ-ਸਮਾਯੋਜਿਤ
unassorted	ਅਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ
unbalanced	ਅਸੰਤੁਲਿਤ

unconformity	ਬਿਖਮ ਤਰਤੀਬ
under current	ਹੇਠਲੀ ਰੌ, ਅੰਤਰ ਧਾਰਾ, ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਵਾਹ
under developed	ਘਟ ਵਿਕਸਿਤ
underfit stream	ਅਮਿਚਵੀਂ ਨਦੀ (ਉਹ ਨਦੀ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੀ ਅਪਰਦਿਤ ਵਾਦੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਛੁਟੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)
underground	ਭੂਮੀਗਤ, ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼, ਭੋਂ ਹੇਠਲਾ
underground canal	ਭੂਮੀਗਤ ਨਹਿਰ, ਕਾਰੇਜ਼
underground railway	ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਰੇਲਵੇ
underground water	ਭੂਮੀਗਤ ਜਲ
undergrowth	ਝਾੜੀਆਂ, ਮਲ੍ਹੇ
underlying	ਹੇਠ ਸਥਿਤ, ਹੇਠਲੀ
under saturated rock	ਘਟ ਸੰਤ੍ਰਿਪਤ ਚਟਾਨ
under soil	ਹੇਠਲੀ ਮਿੱਟੀ
under supply	ਘਟ ਸਪਲਾਈ
under thrust	ਹੇਠਮੁਖੀ ਖੇਪ
un-drained area	ਜਲ–ਅਨਿਕਸਿਤ ਖੇਤਰ
undulating	ਲਹਿਰੀਆ, ਤਰੰਗਮਈ, ਉੱਚਾ ਨੀਂਵਾਂ
undulating slope	ਤਰੰਗਮਈ ਢਾਲ
unequal	ਅਸਮ, ਨਾ–ਬਰਾਬਰ
unequal development	ਅਸਮ ਵਿਕਾਸ
UNESCO	ਯੂਨੈੱਸਕੋ
uneven	ਅਸਮ, ਬਿਖਮ
uneven crop	ਅਸਮ ਫ਼ਸਲ

uneven distribution	ਅਸਮ ਵੰਡ
uneven settlement	ਅਸਮ ਬਸਤੀ
ungrouped	ਅਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ
uniaxial	ਇਕ-ਧੁਰੱਈ
uniclinal	ਇਕਨਤਿਕ
uniclinal shifting	ਇਕਨਤਿਕ ਵਾਦੀ ਖਿਸਕਣ
unidirectional	ਇਕ-ਦਿਸ਼ਾਵੀ
uniform	ਇਕਸਮਾਨ, ਇਕੋ ਜਿਹਾ, ਇਕਸਾਰ
uniform crop	ਇਕਸਮਾਨ ਫ਼ਸਲ
uniform density	ਇਕਸਮਾਨ ਘਣਤਾ
uniform distribution	ਇਕਸਾਰ ਵੰਡ
uniform flow	ਇਕਸਮਾਨ ਵਹਾਉ
uniform height	ਇਕਸਮਾਨ ਉਚਾਈ
uniformity	ਇਕਸਾਰਤਾ, ਇਕਸਮਾਨਤਾ
uniform motion	ਇਕਸਮਾਨ ਗਤੀ
uniform slope	ਇਕਸਾਰ ਢਲਾਨ
uniform speed	ਇਕਸਮਾਨ ਚਾਲ
uniform velocity	ਇਕਸਮਾਨ ਵੇਗ
uninverted relief	ਅਣ–ਉਲਟਕ੍ਰਮਿਤ ਧਰਾਤਲ (ਅਜਿਹੀ ਧਰਾਤਲੀ ਨੁਹਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਭੂ-ਗਰਭੀ ਬਣਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਮਾਨ ਹੋਵੇ। ਅਪਨਤੀ ਅਤੇ ਅਭਿਨਤੀ ਵਾਦੀਆ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ)
Union of South Africa	ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਸੰਘ

Union of Soviet Socialist Republics (U.S.S.R.)	ਸੋਵੀਅਤ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਗਣਰਾਜ-ਸੰਘ (ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ)
uniplanar motion	ਸਮਤਲ ਗਤੀ, ਇਕਤਲੀ ਗਤੀ
unirrigated	ਅਣਸਿੰਜਿਆ
unit	ਮਾਤ੍ਰਕ, ਇਕਾਈ, ਯੂਨਿਟ
united	ਸੰਯੁਕਤ
United Arab Republic (U.A.R)	ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਗਣਰਾਜ (ਯੂ.ਏ.ਆਰ,)
United Kingdom (U. K.)	ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ (ਯੂ. ਕੇ.)
United Nations Organisation (U. N. O.)	ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ (ਯੂ. ਐਨ. ਓ.)
United States of Americ (U. S. A.)	ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ (ਯੂ.ਐਸ.ਏ.)
unity	ਇਕ, ਏਕਤਾ
universal	ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ, ਸਰਵਵਿਆਪੀ
universal time	ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸਮਾਂ
universe	ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ, ਵਿਸ਼ਵ
unknown	ਅਗਿਆਤ
unlike	ਵਿਪਰੀਤ, ਵਿਜਾਤੀ
unlike poles	ਵਿਜਾਤੀ ਧਰੁਵ
unlike sign	ਵਿਪਰੀਤ ਚਿੰਨ੍ਹ
unlimited	ਅਸੀਮ, ਅਸੀਮਿਤ
unproductive area	ਅਣ-ਉਪਜਾਊ ਖੇਤਰ, ਬਜਰ ਇਲਾਕਾ
unsaturated	ਅਸੰਤ੍ਰਿਪਤ

unsettled condition	ਅਸਥਿਰ ਹਾਲਤ
unsettled weather	ਅਸਥਿਰ ਮੌਸਮ
unstable	ਅਸਥਾਈ
unstratified	ਪਰਤਹੀਨ, ਅਸਤਰਿਤ
unsymmetrical	ਅਸਮਮਿਤ
up country	ਤਟ-ਦੂਰ
upland	ਉੱਚ-ਭੂਮੀ
upland plain	ਪਹਾੜੀ ਮੈਦਾਨ
uplift	ਉੱਥਾਨ
upper air	ਉਪਰਲੀ ਹਵਾ
Upper Bari Doab Canal	ਅਪਰ ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਨਹਿਰ
upper layer	ਉਪਰਲੀ ਤਹਿ, ਉਪਰਲਾ ਸਤਰ, ਉਪਰਲੀ ਪਰਤ
Upper Volta	ਅਪਰ ਵੋਲਟਾ
uprush (of waves)	ਤੀਬਰ ਉਤਗਮਨ (ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ)
upthrust	ਉਤਖੇਪ
uptilt	ਉਤਾਂਹਮੁਖੀ ਉਲਾਰ
upturned	ਉਤਾਂਹ ਉਠੀ, ਉਤਾਂਹ ਮੁੜੀ
upward displacement	ਉਤਾਂਹਮੁਖੀ ਵਿਸਥਾਪਨ
upward movement	ਉਤਾਂਹਮੁਖੀ ਗਤੀ
upwind	ਉਤਾਂਹਗਾਮੀ ਵਾਯੂ
Uranium	ਯੂਰੇਨੀਅਮ
Uranus	ਯੂਰੇਨਸ
urban centre	ਨਗਰੀ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਕੇਂਦਰ

urban field	ਪ੍ਰਭਾਵ ਖੇਤਰ, (ਵੇਖੋ ਅਮਲੈਂਡ)
urban geography	ਨਗਰ-ਭੂਗੋਲ, ਅਰਬਨ ਜੀਓਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
urban hierarchy	ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ, ਨਗਰ-ਪਦ-ਅਨੁਕ੍ਰਮ
urbanistics	ਨਗਰ-ਪਲੈਨਿੰਗ-ਤਕਨੀਕ
urban Ism	ਨਗਰ ਲੱਛਣ
urbanity	ਨਗਰ-ਲੱਛਣ
urbanization	ਨਗਰੀਕਰਣ
urban map	ਨਗਰ-ਨਕਸ਼ਾ
urban mesh	ਨਗਰ-ਸੰਬੰਧ ਤਰਤੀਬ (ਨਗਰ ਦਾ ਪਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਘੜਿਆ ਜੁਮੈਟਰਈ ਪੈਟਰਨ)
urban population	ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ
urban region	ਨਗਰ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼
urban-rural continuum	ਨਗਰ-ਗ੍ਰਾਮ, ਨਿਰੰਤਰਤਾ
urban tract	ਨਗਰ-ਪੱਟੀ (ਨਗਰ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਉਸਰਿਆ ਇਲਾਕਾ)
urban typology	ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ, ਨਗਰ-ਪਦ-ਅਨੁਕ੍ਰਮ
Ursa Major	ਸਪਤਰਿਸ਼ੀ, ਅਰਸਾ ਮੇਜਰ
Ursa Minor	ਲਘੂ ਸਪਤਰਿਸ਼ੀ, ਅਰਸਾ ਮਾਈਨਰ
Uruguay	ੳਰੋਗੋਏ
usar	ਊਸਰ
U-shaped	U–ਆਕਾਰੀ

U-shaped distribution	U–ਆਕਾਰੀ ਵੰਡ
U-shaped valley	U-ਆਕਾਰੀ ਵਾਦੀ
utility	ਉਪਯੋਗਿਤਾ
utilization	ਉਪਯੋਗ, ਵਰਤੋਂ
Uttar Pradesh (U.P.)	ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਯੂ. ਪੀ.)

V

vacuum	ਨਿਰਵਾਯੂ, ਖ਼ਲਾਅ
vacuum pump	ਨਿਰਵਾਯੂ–ਪੰਪ, ਵੈਕਿਊਮ ਪੰਪ
val	ਵਲਨ ਪਰਬਤੀ ਵਾਦੀ
vale	ਵਾਦੀ
valley	ਵਾਦੀ, ਘਾਟੀ
valley axis	ਵਾਦੀ–ਧੁਰਾ (ਵਾਦੀ ਦੀ ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੀ ਸੜ੍ਹਈ ਪ੍ਰੋਫ਼ਾਈਲ)
valley bottom	ਵਾਦੀ–ਤਲ
valley breeze	ਵਾਦੀ–ਸਮੀਰ
valley flat	ਵਾਦੀ–ਪੱਧਰ
valley floor	ਵਾਦੀ–ਤਲ
valley glacier	ਵਾਦੀ–ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ
valley in valley	ਰ–ਵਾਦੀ, ਵਾਦੀ-ਦਰ-ਵਾਦੀ
valley line	ਵਾਦੀ–ਰੇਖਾ
valley side	ਵਾਦੀ–ਪਾਸਾ

valley tongue	ਵਾਦੀ–ਜੀਭ
valley top	ਵਾਦੀ–ਮਥਾ
valley tract	ਵਾਦੀ–ਖੇਤਰ
valley train	ਵਾਦੀ–ਹਿਮੋੜ੍ਹ
valley wind	ਵਾਦੀ–ਪੌਣ
value	ਮੁੱਲ--ਕੀਮਤ
value-area cartogram	ਮੁੱਲ–ਖੇਤਰ, ਕਾਰਟੋਗ੍ਰਾਮ
valve	ਵਾਲਵ
vanish	ਲੁਪਤ ਹੋਣਾ
vaporisation	ਵਾਸ਼ਪੀਕਰਣ
vapour	ਵਾਸ਼ਪ
vapour pressure	ਵਾਸ਼ਪ–ਦਾਬ
variable	ਪਰਿਵਰਤੀ, ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ, ਚੱਲ, ਅਸਥਿਰ
variable motion	ਚੱਲ ਗਤੀ, ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਗਤੀ
variable nebula	ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਨੈਬੂਲਾ, ਪਰਿਵਰਤੀ ਨੀਹਾਰਿਕਾ
variable speed	ਪਰਿਵਰਤੀ ਚਾਲ
variable star	ਪਰਿਵਰਤੀ ਤਾਰਾ
variable time	ਪਰਿਵਰਤੀ ਸਮਾਂ
variable velocity	ਪਰਿਵਰਤੀ ਵੇਗ, ਅਸਥਿਰ ਵੇਗ
variable weather	ਅਸਥਿਰ ਮੌਸਮ, ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਮੌਸਮ
variable wind	ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਪੌਣ
variability	ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ

variation	ਪਰਿਵਰਤਨ ਤਬਦੀਲੀ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ
variation diagram	ਵਿਭਿੰਨਤਾ–ਰੇਖਾ–ਚਿੱਤਰ, ਵੇਰੀਏਸ਼ਨ ਡਾਇਆਗ੍ਰਾਮ
variety	ਕਿਸਮ
varve	ਅਨੁਵਰਸ਼, ਸਤੱਰੀ, ਵਾਰਵ
varved clay	ਅਨੁਵਰਸ਼, ਸਤੱਰੀ ਮਿੱਟੀ, ਵਾਰਵ–ਮਿੱਟੀ
vary	ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਹੋਣਾ, ਬਦਲਣਾ
varying	ਪਰਿਵਰਤੀ, ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ, ਬਦਲਵਾਂ
varying stress	ਬਦਲਵਾਂ ਪ੍ਰਤਿਬਲ
vary with	ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਦਲਣਾ
Vatican city	ਵੈਟੀਕਨ ਸਿਟੀ
vector	ਸਦਿਸ਼, ਵੈੱਕਟਰ
vector diagram	ਸਦਿਸ਼ ਰੇਖਾ–ਚਿੱਤਰ, ਵੈਕਟਰ ਡਾਇਆਗ੍ਰਾਮ
vector quantity	ਸਦਿਸ਼ ਰਾਸ਼ੀ, ਵੈੱਕਟਰ ਰਾਸ਼ੀ
veering wind	ਦੱਖਣ–ਆਵਰਤੀ ਪੌਣ
vegetables	ਸਬਜ਼ੀਆਂ
vegetation	ਬਨਸਪਤੀ
vegetation map	ਬਨਸਪਤੀ ਨਕਸ਼ਾ
vegetative barrier	ਬਨਸਪਤੀ ਰੋਧ
vein	ਧਾਰੀ, ਪੱਟੀ, ਰਗ, ਵੇਨ
vein (of rocks)	ਦਰਾੜ (ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ)
veinstone	ਪੱਟੀਦਾਰ ਚਟਾਨ
Veld	ਵੈੱਲਡ

velocity	ਵੇਗ
velocity curve	ਵੇਗ–ਵਕਰ
velocity of rotation	ਪਰਿਚੱਕਰਣ–ਵੇਗ
velocity pressure	ਵੇਗ–ਦਾਬ
Venezuela	ਵੈੱਨਜ਼ੂਏਲਾ
Venice	ਵੈਨਿਸ
vent	ਦੁਆਰ, ਨਿਕਾਸ–ਸਥਾਨ, ਸੁਰਾਖ਼, ਮੋਘਾ
Venus	ਸ਼ੁਕਰ, ਵੀਨਸ
verify	ਪੜਤਾਲ ਕਰਨਾ, ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ
verification	ਜਾਂਚ, ਪੜਤਾਲ, ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ
vernal equinox	ਬਸੰਤ ਵਿਸ਼ੁਵ
vernier	ਵਰਨੀਅਰ
vernier constant	ਵਰਨੀਅਰ ਦਾ ਅਲਪਤਮ ਅੰਕ
vernier protractor	ਵਰਨੀਅਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟਰ
vernier scale	ਵਰਨੀਅਰ ਸਕੇਲ
vertex	ਸਿਖ਼ਰ
vertical	ਖੜਾ, ਖੜੇ ਦਾਅ, ਵਰਟੀਕਲ
vertical angle	ਸਿਖਰ–ਕੋਣ, ਵਰਟੀਕਲ ਕੋਣ
vertical axis	ਖੜਾ ਧੁਰਾ, ਵਰਟੀਕਲ ਧੁਰਾ
vertical circle	ਖੜਾ ਦਾਇਰਾ, ਵਰਟੀਕਲ ਦਾਇਰਾ
vertical displacement	ਖੜੇ ਦਾਅ ਵਿਸਥਾਪਨ, ਵਰਟੀਕਲ ਵਿਸਥਾਪਨ
vertical earth movement	ਖੜੀ ਭੂ–ਗਤੀ
vertical height	ਖੜੀ ਉਚਾਈ

vertical interval (V. I.)	ਵਰਟੀਕਲ ਅੰਤਰ
vertical motion	ਖੜ੍ਹੇ ਦਾਅ ਗਤੀ, ਵਰਟੀਕਲ ਗਤੀ
vertical scale	ਵਰਟੀਕਲ ਸਕੇਲ
vesicle	ਵਿਸਫ਼ੋਟ ਗਰਤ
vibration	ਕੰਪਨ
vibration period	ਕੰਪਨ ਕਾਲ
Vietnam	ਵੀਤਨਾਮ
view finder	ਦ੍ਰਿਸ਼ਦਰਸ਼ੀ, ਵਿਊ ਫਾਈਂਡਰ
vigorous	ਤੀਬਰ, ਤੇਜ਼
vigorous monsoon	ਤੀਬਰ ਮਾਨਸੂਨ, ਤੇਜ਼ ਮਾਨਸੂਨ
vigorous storm	ਤੇਜ਼ ਤੂਫਾਨ
villa	ਵਿਲਾ
village	ਪਿੰਡ, ਗ੍ਰਾਮ, ਦਿਹ
village map	ਪਿੰਡ–ਨਕਸ਼ਾ, ਗ੍ਰਾਮ–ਨਕਸ਼ਾ
village survey	ਗ੍ਰਾਮ ਸਰਵੇਖਣ
violet	ਬੈਂਗਣੀ, ਵਾਇਲਿਟ
violent	ਪ੍ਰਚੰਡ, ਤੀਬਰ
virtual	ਕਲਪਿਤ, ਆਭਾਸੀ
virtual displacement	ਕਲਪਿਤ ਵਿਸਥਾਪਨ
virtual height	ਆਭਾਸੀ ਉਚਾਈ
virtual velocity	ਕਲਪਿਤ ਵੇਗ
viscous	ਲੇਸਲਾ
visibility	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨਤਾ
visible	ਦਿਸਦਾ, ਪ੍ਰਤੱਖ, ਸਾਫ਼, ਸਪਸ਼ਟ

visible horizon	ਦਿਸਦਾ ਖਿਤਿਜ, ਦਿਸਹੱਦਾ
visible region	ਦਿਸਦਾ ਖੇਤਰ
vision	ਨਜ਼ਰ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ
visual	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ–
vital statistics	ਜਨਮ-ਮਰਨ ਅੰਕੜੇ
volcanic	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ
volcanic activity	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਸਕ੍ਰਿਅਤਾ
volcanic ash	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਭਸਮ
volcanic bomb	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਬੰਬ
volcanic chain	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਲੜੀ
volcanic cinder	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਸਿੰਡਰ
volcanic cluster	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਝੁਰਮਟ
volcanic cone	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਕੋਨ
volcanic conglomerate	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਕਾਂਗਲੋਮਰੇਟ
volcanic deposit	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਨਿਖੇਪ
volcanic dome	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਗੁੰਬਦ
volcanic dust	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਧੂੜ
volcanic eruption	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਵਿਸਫ਼ੋਟ
volcanic flow drains	ਲਾਵਾ ਵਹਿਣੀਆਂ
volcanic glass	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਕੱਚ
volcanic islands	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦੀਪ–ਸਮੂਹ
volcanic mud	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਚਿੱਕੜ
volcanic neck	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਗਲਾ
volcanic pipe	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਪਾਈਪ

volcanic plug	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਪਲੱਗ
volcanic rent	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦਰਾੜ
volcanic rock	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਚਟਾਨ
volcanics	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਚਟਾਨ
volcanic sand	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਰੇਤ
volcanic soil	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਮਿੱਟੀ
volcanic vent	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਸੁਰਾਖ਼
volcanism (vulcanism)	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਕ੍ਰਿਆ
volcano	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ
volcanologist	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ–ਵਿਗਿਆਨੀ, ਵਾਲਕੈਨਾਲੋਜਿਸਟ
volcanology (vulcanology)	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ–ਵਿਗਿਆਨ, ਵਾਲਕੈਨਾਲੋਜੀ
Volga	ਵੋਲਗਾ
volume	ਆਇਤਨ, ਹੁਜਮ
volume strain	ਆਇਤਨ–ਵਿਕਾਰ
vortex	ਘੁੰਮਣਘੇਰ, ਭੰਵਰ
voyage	ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫ਼ਰ
V-shaped valley	V–ਆਕਾਰੀ ਵਾਦੀ
Vulcanian	ਵਲਕੇਨੀਅਨ
vulcanicity	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਕਾਰਜ, ਜਵਾਲਾਮੁਖੀਪਨ
vulcanism	ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਕਾਰਜ, ਜਵਾਲਾਮੁਖੀਪਨ

W

wadi	ਵਾਦੀ
wall	ਦੀਵਾਰ, ਭਿੱਤੀ
wall chart	ਦੀਵਾਰੀ ਚਾਰਟ
wall map	ਦੀਵਾਰੀ ਨਕਸ਼ਾ
wall rock	ਭਿੱਤੀ ਚਟਾਨ
wandering continents	ਭ੍ਰਮਣਸ਼ੀਲ ਮਹਾਦੀਪ
ward	ਵਾਰਡ
warehouse	ਗੋਦਾਮ, ਮਾਲਗੋਦਾਮ
warm	ਕੋਸਾ, ਨਿਘਾ; ਗਰਮ
warm climate	ਗਰਮ ਜਲਵਾਯੂ
warm front	ਉਸ਼ਣ ਫ਼ਰੰਟ
warm moist-weather	ਗਰਮ-ਨਮ–ਮੌਸਮ
warm water	ਕੋਸਾ ਪਾਣੀ
warm wave	ਉਸ਼ਣ ਤਰੰਗ
warm weather	ਗਰਮ ਮੌਸਮ
warm weather crops	ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ
warm wind	ਗਰਮ ਪੌਣ

warning	ਚੇਤਾਵਨੀ, ਵਾਰਨਿੰਗ
wash	ਧੋਣਾ, ਵਾਸ਼
Washington	ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ
waste	ਰੱਦੀ
wasteland	ਬੰਜਰ ਭੋਂ, ਬੇਕਾਰ ਭੋਂ
watch	ਘੜੀ
water	ਜਲ, ਪਾਣੀ
water channel	ਜਲ-ਮਾਰਗ
water content	ਜਲ-ਅੰਸ਼
water course	ਜਲ-ਮਾਰਗ (ਨਦੀ-ਮਾਰਗ)
water distribution	ਜਲਸਮੂਹ ਵੰਡ
water fall	ਆਬਸ਼ਾਰ
water flow	ਜਲ-ਵਹਿਣ
water gap	ਜਲ-ਦੱਰਾ
water gauge	ਜਲਮਾਪਕ
water hemisphere	ਜਲ ਅਰਧ-ਗੋਲਾ
water level	ਜਲ ਸਤੱਰ, ਜਲ ਸਤ੍ਹਾ
water logging	ਸੇਮ
water logged land	ਸੇਮਮਾਰੀ ਭੋਂ, ਥੋਰ
water parting	ਜਲ-ਵਿਭਾਜਕ, ਜਲ-ਨਿਖੇੜਕ
water reservoir	ਜਲ-ਭੰਡਾਰ
water resources	ਜਲ-ਸਾਧਨ
water retainig crop	ਜਲਧਾਰੀ ਫ਼ਸਲ
waters	ਸਮੁੰਦਰ

water-shed	ਜਲ-ਵਿਭਾਜਕ, ਜਲ-ਨਿਖੇੜਕ
water-table	ਭੂਮੀ ਜਲ-ਸਤੱਰ
water-way	ਜਲ ਮਾਰਗ
wave	ਤਰੰਗ, ਲਹਿਰ
wave cut platform	ਤਰੰਗ ਅਪਰਦਿਤ ਪਲੈਟਫ਼ਾਰਮ
wave diagram	ਤਰੰਗ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ, ਵੇਵ ਡਾਇਆਗ੍ਰਾਮ
wavelet	ਲਘੂ ਤਰੰਗ
wavemeter	ਤਰੰਗਮਾਪਕ, ਵੇਵ ਮੀਟਰ
wave period	ਤਰੰਗ-ਆਵਰਤ-ਕਾਲ
wave shape	ਤਰੰਗ ਰੂਪ
wave surface	ਤਰੰਗ ਸਤ੍ਹਾ
wave train	ਤਰੰਗਾਵਲੀ
wave trough	ਤਰੰਗ ਗਰਤ
wave velocity	ਤਰੰਗ ਵੇਗ
wavy	ਤਰੰਗਮਈ, ਲਹਿਰਦਾਰ, ਲਹਿਰੀਆ
way	ਮਾਰਗ, ਰਸਤਾ
weak (wind)	ਮੰਦ, ਬਲਹੀਨ (ਪੌਣ)
wearing	ਘਸਣਾ
weather	ਮੌਸਮ
weather chart	ਮੌਸਮ-ਚਾਰਟ
weather cock	ਵਾਯੂ-ਦਿਸ਼ਾਸੂਚਕ
weather code	ਮੌਸਮ-ਕੋਡ
weather cycle	ਮੌਸਮ-ਚੱਕਰ
weathered rock	ਛਿੱਜੀ ਚਟਾਨ

weather forecast	ਮੌਸਮੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ, ਮੌਸਮੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ
weathering	ਛਿੱਜਣਾ, ਛਿੱਜਣ
weather map	ਮੌਸਮ-ਨਕਸ਼ਾ
wedge	ਵੈੱਜ, ਫਾਨਾ
week	ਹਫ਼ਤਾ, ਸਪਤਾਹ
weight	ਭਾਰ, ਵਜ਼ਨ
well	ਖੂਹ
well graded slope	ਸੁਪ੍ਰਵਣਿਤ ਢਾਲ
well ordered	ਸੁਕ੍ਰਮਿਤ
west	ਪੱਛਮ
West Bengal	ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ
Westerlies	ਪੱਛਮੀ ਪੌਣਾਂ, ਪਛੋਂ
western	ਪੱਛਮੀ
western depression	ਪੱਛਮੀ ਚੱਕਰਵਾਤ, ਪੱਛਮੀ ਅਵਦਾਬ
western disturbance	ਪੱਛਮੀ ਅਸ਼ਾਂਤੀ
western hemisphere	ਪੱਛਮੀ ਅਰਧ–ਗੋਲਾ
West Germany	ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ
West Pakistan	ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
wet	ਗਿੱਲਾ, ਵਤਰੀਲਾ
wet air	ਗਿੱਲੀ ਹਵਾ, ਨਮ ਹਵਾ
wet cultivation	ਨਮ ਖੇਤੀ
wetness	ਨਮੀ, ਗਿੱਲਾਪਨ
wet weather	ਬਰਸਾਤ, ਸਿਲ੍ਹਾ ਮੌਸਮ

whale	ਵ੍ਹੇਲ
wheat	ਕਣਕ
wheel diagrm	ਚਕਰ–ਰੇਖਾ ਚਿਤਰ
whirlpool	ਭੰਵਰ, ਘੁੰਮਣਘੇਰ
whirlwind	ਵਾਵਰੋਲਾ, ਪੌਣ–ਚੱਕਰ
whole gale	ਪੂਰਣ ਝੱਖੜ
whorl	ਚੱਕਰ
widely spaced	ਵਡ–ਅੰਤਰਾਲੀ
widespread	ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ
widespread hail	ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ ਗੜੇ
widespread rain	ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ ਵਰਖਾ
widespread snow	ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ ਬਰਫ਼
width	ਚੌੜਾਈ
Willy-Willy	ਵਿਲੀ–ਵਿਲੀ
wind	ਪੌਣ, ਵਾਯੂ
wind abrasion	ਪੌਣ ਘਸਰ
wind blown	ਪੌਣ–ਵਾਹਿਤ
wind borne	ਪੌਣ–ਵਾਹਿਤ
wind erosion	ਪੌਣ–ਅਪਰਦਨ
wind force	ਪੌਣ ਬਲ
wind gap (air gap)	ਵਾਯੂ–ਦੱਰਾ
wind mill	ਪੌਣ–ਚੱਕੀ
wind pressure	ਪੌਣ-ਦਾਬ
wind rose	ਪੌਣ ਦਿਸ਼ਾ–ਚਿੱਤਰ, ਪੌਣ ਗੁਲਾਬ

wind vane	ਪੌਣ ਦਿਸ਼ਾ ਸੂਚਕ
wind velocity	ਪੌਣ–ਵੇਗ
wind ward	ਪੌਣਮੁਖੀ
wind wave	ਪੌਣ–ਤਰੰਗ
windwhirl	ਵਾਵਰੋਲਾ, ਪੌਣ–ਚਕਰ
wing	ਪਾਸਾ, ਪੱਖ
winter	ਸਰਦੀ, ਸਿਆਲ
winter solistice	ਮਕਰ–ਸੰਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਦੱਖਣ-ਸੰਕ੍ਰਾਂਤੀ
withdrawal	ਹਟਣਾ, ਵਾਪਸੀ
wood	ਜੰਗਲ, ਲਕੜੀ
woodland	ਜੰਗਲ
wool	ਉੱਨ
world	ਦੁਨੀਆ, ਸੰਸਾਰ, ਜਗਤ
world geography	ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਭੂਗੋਲ

X

X-axis	ਐੱਕਸ–ਧੁਰਾ, X—ਧੁਰਾ
xenolith	ਜ਼ੈਨੋਲਿਥ (ਪਿਘਲੇ ਹੋਏ ਲਾਵੇ ਦੇ ਵਹਾਉ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਚਟਾਨੀ ਟੋਟਾ, ਜਿਹੜਾ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਘੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ "ਅਜਨਬੀ ਚਟਾਨ" ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗ੍ਰੀਕ ਸ਼ਬਦ "ਜ਼ੈ ਨੌਕਸ" ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ "ਅਜਨਬੀ")
xenolithic structure	ਜ਼ੈਨੋਲਿਥੀ ਬਣਤਰ
xe-rophytic	ਜ਼ੀਰੋਫ਼ਿਟਿਕ
xerox copy	ਜ਼ੀਰੋਕਸ ਕਾਪੀ
X-ray	ਐੱਕਸ–ਕਿਰਣ, ਐੱਕਸ-ਰੇ

Y

yacht	ਕਿਸ਼ਤੀ, ਯਾੱਟ
yard	ਗਜ਼; ਵਿਹੜਾ
yardang	ਯਾਰਡਾਂਗ, ਸ਼ੈਲ ਸ੍ਰਿੰਗ (ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ--ਚਟਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੜੀਆਂ ਬਾਹੀਆਂ)
y-axis	ਵਾਈ–ਧੁਰਾ, Y-ਧੁਰਾ
year	ਸਾਲ, ਵਰ੍ਹਾ
yearling	ਇਕ-ਵਰਸ਼ੀ
yearly	ਸਾਲਾਨਾ, ਵਾਰਸ਼ਿਕ
yellow	ਪੀਲਾ
yellow earth	ਪੀਲੀ ਮਿੱਟੀ (ਉੱਤਰੀ ਚੀਨ ਦੀ ਲੋਇਸ ਮਿੱਟੀ)
Yemen	ਯਮਨ
yield	ਉਪਜ, ਪੈਦਾਵਾਰ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਝਾੜ
yield statistics	ਉਪਜ–ਅੰਕੜੇ
young stream	ਨਦੀ ਦੀ ਯੁਵਾ–ਅਵਸਥਾ, ਯੁਵਾ ਨਦੀ
young valley	ਯੁਵਾ–ਵਾਦੀ

yuthful stage	ਯੁਵਾ–ਅਵਸਥਾ
Yugoslavia	ਯੂਗੋਸਲਾਵੀਆ
yungas	ਯੁੰਗਾਜ਼ (ਪੂਰਬੀ ਕਾਰਡੀਲੈਰਾ ਦੀ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਢਲਾਨ)

Z

Zaid-rabi	ਜ਼ਾਇਦ-ਰਬੀ
Zambia	ਜ਼ਾਂਬੀਆ
zambo	ਜ਼ੰਬੋ
zenith	ਸਿਖਰ-ਬਿੰਦੂ, ਖਮੱਧ, ਜ਼ੈਨਿਥ
zenithal	ਸਿਖਰ-ਬਿੰਦੂ-, ਜ਼ੈਨੀਥਲ
zenithal projection	ਸਿਖਰ-ਬਿੰਦੂ —ਪ੍ਰਪੇਖ, ਜ਼ੈਨੀਥਲ ਪ੍ਰੋਜੈੱਕਸ਼ਨ
zenith angle	ਸਿਖਰ-ਬਿੰਦੂ-ਕੋਣ, ਜ਼ੈਨਿਥ-ਕੋਣ
zenith distance	ਸਿਖਰ-ਬਿੰਦੂ ਦੂਰੀ, ਜ਼ੈਨਿਥ ਦੂਰੀ
zenith sector	ਸਿਖਰ-ਬਿੰਦੂ ਸੈੱਕਟਰ, ਜੈਨਿਥ ਸੈੱਕਟਰ
zero	ਜ਼ੀਰੋ, ਸਿਫ਼ਰ
zigzag	ਟੇਢਾ-ਮੇਢਾ, ਵਿੰਗ-ਤੜਿੰਗਾ
zila	ਜ਼ਿਲਾ
zimedar (zamindar)	ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ
zimedary	ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰੀ
zodiac	ਰਾਸ਼ੀ-ਚਕਰ
zonal	ਜ਼ੋਨ—, ਜ਼ੋਨਲ

zonation	ਜ਼ੋਨ-ਵੰਡ, ਜ਼ੋਨ-ਵਰਗੀਕਰਣ
Zonda	ਜ਼ੋਂਡਾ (ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਦੀ ਗਰਮ-ਨਮ-ਹਵਾ)
zone	ਖੰਡ, ਖਿੱਤਾ, ਜ਼ੋਨ
zone of weathering	ਛਿੱਜਣ-ਜ਼ੋਨ
zoning	ਜ਼ੋਨ ਬਣਾਉਣਾ
zoogeographical	ਪ੍ਰਾਣੀ-ਭੂਗੋਲਿਕ
zoogeographical distribution	ਪ੍ਰਾਣੀ-ਭੂਗੋਲਿਕ ਵੰਡ
zoogeographical realm	ਪ੍ਰਾਣੀ-ਭੂਗੋਲਿਕ ਪਰਿਮੰਡਲ
zoogeography	ਪ੍ਰਾਣੀ-ਭੂਗੋਲ, ਜ਼ੂਜੀਓਗ੍ਰਾਫ਼ੀ
zoogeological survey	ਪ੍ਰਾਣੀ-ਸਰਵੇਖਣ
zoology	ਪ੍ਰਾਣੀ-ਵਿਗਿਆਨ, ਜ਼ੂਆਲੋਜੀ